Årsredovisning 1999

VATTENFALL

INNEHÅLL

1999 i korthet	1
Koncernchefens kommentar	2
Vision och affärsidé, mål	4
Förändring och framtid	6
Verksamhetsbeskrivning	20
Årsredovisning	31
Förvaltningsberättelse	32
Finansiell riskhantering	34
Koncernens resultaträkning	36
Koncernens balansräkning	38
Koncernens kassaflödesanalys	40
Moderbolagets resultaträkning	42
Moderbolagets kassaflödesanalys	42
Moderbolagets balansräkning	43
Noter	44
Styrelsens underskrift	59
Revisionsberättelse	59
Koncernen exklusive minoritetsandelar i produktionsbolag	60
Definitioner	62
Flerårsöversikt	63
Styrelse och revisorer	64
Koncernledning	65
Miljö	66
Förklaring av begrepp	72
Adresser	73

Vattenfallkoncernen

Vattenfall är en av Nordens största energikoncerner med en omsättning på cirka 28 miljarder kronor varav cirka 25 procent hänför sig till intäkter utanför Sverige. Verksamheten är uppdelad i fyra affärsområden: Elproduktion, Energimarknad, Tjänster och Elnät.

Genom att erbjuda effektiva energilösningar bidrar Vattenfall till att utveckla kundernas konkurrenskraft, miljö och livskvalitet.

Affärsområde Elproduktion ansvarar för elproduktion, storskalig värmeproduktion och fysisk handel med el. Vattenfall producerar el med vattenkraft och kärnkraft och är delägare i annan värmekraft i Norden, Polen, Tyskland, Sydostasien och Latinamerika. Huvuddelen av elproduktionen sker i Sverige.

Affärsområde Energimarknad säljer el, värme och energilösningar samt IT-koncept inom bland annat kundkommunikation. Cirka två miljoner kunder i Norden köper sina energilösningar från Vattenfall eller företag som Vattenfall samverkar med. Genom det samarbete som har inletts med HEW i Hamburg kommer Vattenfall att utveckla försäljningen av energi och energilösningar i Tyskland. Marknadsaktiviteter genomförs också i övriga länder där Vattenfall har dotterbolag.

Affärsområde Tjänster ansvarar för koncernens entreprenad- och konsultverksamhet. Affärsområdet har cirka 2 500 anställda med en total omsättning på cirka 2,5 miljarder kronor.

Affärsområde Elnät svarar för elnäten. Vattenfall är ledande nätoperatör i Norden inom lokal och regional eldistribution. Antalet nätkunder i Norden är cirka 1,2 miljoner. Genom delägande i HEW i Tyskland, VCE i Tjeckien och LPC i Litauen med tillsammans omkring 2,9 miljoner nätkunder är Vattenfall en betydande nätoperatör också i Europa utanför Norden. Affärsområdet svarar också för Vattenfalls intressen i kablar till kontinenten.

I koncernen ingår också Vattenfall Naturgas AB. Bolaget importerar naturgas till Sverige, säljer gas till distributionsföretag och andra större kunder samt äger och driver stamledningen. Vattenfalls andel i bolaget är 51 procent. Övriga delägare är Ruhrgas, Statoil, DONG och Fortum.

I koncernen drivs ett omfattande förändringsarbete för att möta de nya marknadskraven inom och utanför Norden. Utveckling av processer och produkter samt FoU spelar en viktig roll i detta arbete. Uppbyggnaden av ett starkt varumärke liksom satsningen på en aktiv miljöstyrning är viktiga inslag i förändringsarbetet.

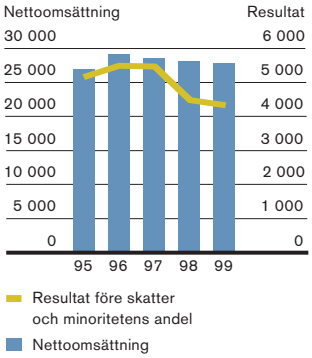
Vattenfallkoncernen består av moderbolaget Vattenfall AB (publ) och cirka 130 direkt eller indirekt ägda rörelsedrivande dotterbolag. Antalet anställda var vid årsskiftet cirka 8 000, varav cirka 10 procent utanför Sverige. Genom förvärvet av 55 procent i Electrocieplownie Warszawiskie SA i början av år 2000 ökade antalet anställda i koncernen till drygt 12 000, varav cirka 40 procent utanför Sverige. Genom delägda intressebolag är verksamheten betydligt mer omfattande.

En fördjupad miljöårsredovisning finns på Vattenfalls hemsida www.vattenfall.se/miljoredovisning/99.
Årsredovisningen finns på www.vattenfall.se/arsredovisning/99

1999 i korthet

- Något lägre resultat än 1998
- Stärkt varumärke
- Miljöledningssystem införda i huvuddelen av verksamheten
- Volymen elförsäljning ökade med 4 procent och försäljningen utanför Sverige steg
- Spotpriserna de lägsta sedan NordPool bildades
- Ökad konkurrens i alla kundsegment gav sjunkande elpriser på den nordiska marknaden
- Stora förvärv i Tyskland, Polen och Tjeckien öppnar för stark tillväxt utanför Norden

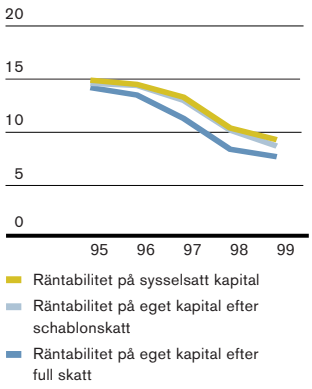
Omsättnings- och resultatutveckling, Mkr

Nyckelfakta 1999

	1999	1998
Nettoomsättning, Mkr	**27 754**	27 957
Resultat före skatter och minoritetens andel, Mkr	**4 297**	4 448
Räntabilitet på eget kapital efter schablonskatt, %	**8,7**	10,2
Räntabilitet på eget kapital efter full skatt, %	**7,7**	8,4
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	**9,3**	10,4
Soliditet, %	**39,4**	39,7
Kassaflöde från den löpande verksamheten (internt tillförda medel), Mkr	**6 224**	6 758
Investeringar, Mkr	**7 916**	4 528
Försäljning av el, totalt, TWh	**86,9**	83,8
Försäljning av värme, totalt, TWh	**5,3**	4,6
Försäljning av naturgas, totalt, TWh	**9,0**	9,0
Medelantal anställda i koncernen	**7 991**	7 996

Räntabilitet, %

Efter 15 år som koncernchef i Vattenfall kommer jag att lämna bolaget vid årets bolagsstämma. Under dessa 15 år har företaget hanterat stora utmaningar: kärnkraftpolitiken, bolagiseringen av Vattenfall och kanske främst konkurrensutsättning av elmarknaden. Inriktningen de senaste åren har varit kundorientering och tillväxt med ökad kostnadseffektivitet. Det har inneburit avsevärda och snabba förändringar för både Vattenfall och våra kunder.

Vattenfall skall vara det ledande bolaget i branschen och ha det starkaste varumärket i Norden. De satsningar på varumärkesuppbyggnad som gjorts har varit mycket framgångsrika. Satsningen fick fullt genomslag under 1999.

Alltmer säljer Vattenfall totallösningar som effektiviserar kundernas energianvändning och som garanterar en bra miljöprofil. Många av Vattenfalls kunder önskar också hjälp och stöd utanför Sveriges gränser.

MARKNADSUTVECKLING

Både nettoomsättning och resultat var något lägre än 1998.

God tillrinning i vattenkraften och minskat elbehov i Norden till följd av milt väder större delen av året medförde att priserna på kraftbörsen fortsatte vara mycket låga under 1999. Systempriset på NordPool var i genomsnitt 11,8 öre per kWh jämfört med 12,3 öre 1998.

Konkurrensen om elkunderna ökade. I Sverige slopades kravet på timmätning för nästan alla kunder den 1 november 1999. Det medförde att prisnivån pressades ytterligare. Cirka 90 000 svenska elkunder bytte leverantör. I Norge och Finland har denna möjlighet funnits sedan två år tillbaka.

Eftersom de större avtalen har varit prissäkrade kommer dock genomslaget av de låga elpriserna först när de avtal som tidigare träffats på en högre prisnivå har löpt ut. Med Vattenfalls nuvarande försäljningsvolym motsvarar ett öre per kWh i fakturerat lägre pris 800 miljoner kronor lägre vinst.

Under 1999 har Vattenfall infört flera produkter inom IT-området, bland annat ”abonnera.com” som säljer el, tele och försäkringstjänster. Vattenfall har också utvecklat en IT-baserad infrastruktur för s k ”intelligenta hem”. Tjänsten säljs genom Sensel AB.

Sedan flera år tillbaka är Vattenfalls inriktning dels att skapa mervärde för kunden, dels tillväxt utanför Sverige. Satsningen fortsatte under 1999. Andelen försäljning utanför Sverige ökade från 19 procent 1998 till 25 procent 1999. Cirka 10 procent av personalen fanns vid årsskiftet utanför Sverige.

MILJÖARBETE EN MARKNADSFRÅGA

I januari 2000 antog Vattenfall en ny miljöpolicy där miljöarbetet knyts starkare till affärsverksamheten. Ett gott miljöarbete och införandet av miljöledningssystem ger förutsättningar för ökad lönsamhet. Arbetet med miljöledningssystem under 1999 genererade nya kunskaper som också kan användas hos våra kunder.

FÖRVÄRV STÄRKER TILLVÄXTEN

Stora strukturaffärer genomfördes 1999. I Finland förvärvade Vattenfall de två elföretagen Revon Sähkö och Heinola Energia med tillsammans 67 000 kunder samt i början av år 2000 Keski-Suomen Valo med 75 000 kunder. I Norge förvärvades 49 procent i Oslo Energi med 385 000 elkunder och 40 procent i Fredrikstad Energi med 35 000 kunder. Försäljningssamarbete inleddes också med Göteborg Energi genom ett nybildat hälftenägt bolag, Plusenergi AB.

I november förvärvade Vattenfall 25,1 procent av Hamburgische Electricitäts-Werke (HEW) och avtalade om samarbete med staden Hamburg som äger ytterligare 25,1 procent. Affären ger Vattenfall styrelsekontroll över företaget. Förvärvet och samarbetsavtalet ger Vattenfall en bas varifrån affärerna i Tyskland skall utvecklas i fortsättningen. HEW-koncernen har cirka 900 000 elkunder, 680 000 naturgaskunder och 9 000 fjärrvärmekunder. I Tjeckien förvärvades ytterligare aktier i eldistributionsbolaget Vycodoceska Energetika med 676 000 kunder. Vattenfalls andel i bolaget är nu 42 procent. I januari 2000 förvärvades 55 procent av Electrocieplownie Warszawskie med el- och värmeproduktion i Warszawa.

Genom dessa förvärv kommer Vattenfall redan inom ett år att ha en lika stor verksamhet utanför som inom Sverige.

En uppgörelse om Barsebäck Kraft AB träffades mellan staten, Vattenfall och Sydkraft inför stängningen av Barsebäck 1. Uppgörelsen uppfyller de affärsmässiga villkor som Vattenfall ställt som krav vad gäller både ersättningsnivå och utformning. Uppgörelsen förutsätter att riksdagen beslutar om finansieringen.

Barsebäck Kraft AB och Ringhals AB bildar en företagsgrupp i vilken Vattenfall erhåller 74,2 procent och Sydkraft 25,8 procent. Ersättningen från staten till Vattenfall blir 2 639 Mkr, som betalas på fyra år. Därutöver regleras i avtalen förhållandena mellan Vattenfall och Sydkraft samt ersättning från staten för merkostnader vid singeldrift av Barsebäck 2.

VÄRDEKEDJAN PRÄGLAR NY ORGANISATION

Med den ökande konkurrensen på elmarknaden och näraliggande marknader har det blivit tydligt att de olika leden i värdekedjan – elproduktion, nätöverföring och marknad – har olika affärslogik samtidigt som de stödjer varandra. Den 1 juli 1999 organiserades Vattenfallkoncernen i en matrisorganisation, där respektive affärsområde har ansvar för sin del av värdekedjan – elproduktion, nätöverföring, energimarknad och tjänster – i alla länder där deras verksamhet bedrivs.

FORSKNING OCH UTVECKLING

FoU är viktig för att Vattenfalls tillväxtmål skall kunna nås. FoU-satsningarna drivs med sikte på framtida affärsmöjligheter. I projektet Uthålliga energilösningar gör Vattenfall en samlad FoU-satsning med starka miljövärden, bland annat ny teknik för el- och värmeproduktion och för effektivare energianvändning i kundernas anläggningar.

EFFEKTIVISERING

De kostnadseffektiviseringar som genomförs inom ramen för det s k miljardprogrammet har gett effekt under år 1999 med cirka 500 Mkr. Sammantaget kommer cirka 1 300 Mkr besparingar att genomföras före utgången av år 2000. En viktig förutsättning för en gynnsam lönsamhetsutveckling är att identifiera ytterligare möjligheter till kostnads- och kapitaleffektiviseringar.

MILLENNIESKIFTET

Millennieskiftet var väl förberett i Vattenfall. Totalt hade cirka 300 Mkr satsats. Alla Vattenfalls kunder i Sverige och utomlands fick el och värme utan störningar.

FRAMTIDEN

Vattenfall står inför ett betydelsefullt vägval – hur koncernen framgångsrikt skall stärka sin roll inom den europeiska energiförsörjningen när denna snabbt omstruktureras i samband med avregleringen av el- och gasmarknaderna. Vattenfall behöver etablera kraftfullare allianser än vad som hittills har skett. Detta kräver en större ekonomisk bas än vad nuvarande balansräkning möjliggör.

Carl-Erik Nyquist
VD och koncernchef
Stockholm den 7 mars 2000.

Carl-Erik Nyquist

Vision

Vattenfall ska vara
- ett ledande europeiskt energiföretag
- en global energipartner

Ett ledande europeiskt energiföretag står för att Vattenfall strävar efter att bli ett av Europas ledande energiföretag vad gäller kundupplevd energinytta, säkerhet och miljöhänsyn.

Global energipartner innebär att Vattenfall är berett att följa kunderna ut i världen och där lösa deras energirelaterade behov. Vattenfall strävar också efter framgångsrikt samarbete med andra energibolag genom investeringar på intressanta marknader med hög tillväxt i energianvändningen.

Affärsidé

Vattenfall utvecklar kundernas konkurrenskraft, miljö och livskvalitet genom en unik kombination av effektiva energilösningar och service i världsklass.

Affärsidén är uttryck för Vattenfalls övertygelse att kunderna efterfrågar kvalificerade lösningar på sina energirelaterade behov samt att Vattenfall har kapacitet och kompetens att tillgodose en sådan efterfrågan.

Koncernens konkurrenskraft bygger förutom på utvecklingen av behovsanpassade och prisvärda produkter och erbjudanden också på byggandet av starka varumärken med hög tillit och attraktionskraft.

Förutom modervarumärket Vattenfall består koncernens varumärkesportfölj av en blandning av internationellt, nationellt och lokalt verksamma varumärken, vilket säkerställer att koncernens närvaro på varje enskild delmarknad kan optimeras.

Varje varumärke i portföljen ges ett individuellt uttryckssätt anpassat till den aktuella marknadssituationen – med den koncerngemensamma affärsidén och visionen som utgångspunkt.

Varumärke

Vattenfall ska stå för:
- Nytänkande
- Öppenhet
- Trygghet
- Kompetens
- Omtanke

Vattenfalls nya miljöpolicy

Vattenfalls värderingar avspeglas i den nya miljöpolicyn på följande sätt.
”Vattenfalls agerande i miljöfrågor ska skapa förutsättningar för en positiv affärsutveckling och stärkt konkurrenskraft. Med ständiga förbättringar och helhetssyn som förhållningssätt är vår ambition att vara ett föredöme på de marknader där vi finns.

Nytänkande Vi verkar för en hållbar utveckling genom innovativa systemlösningar och effektiv resursanvändning.

Öppenhet Vi bygger förtroende genom en öppen dialog om vårt miljöarbete och våra produkters miljöegenskaper.

Trygghet Vi följer gällande lagar, föreskrifter, tillståndsvillkor och våra egna miljökrav. Vi arbetar förebyggande för att minska vår miljöpåverkan och bedömer i förväg effekter av nya verksamheter. Vi ställer krav på leverantörer, entreprenörer och samarbetspartners.

Kompetens Vi har hög kompetens och stort engagemang i miljöfrågor vilket hjälper oss att fatta affärsmässigt sunda beslut.

Omtanke Vi värnar om naturen och sätter människors hälsa och säkerhet i centrum. Vårt agerande präglas av respekt för kultur, seder och värderingar i de länder där vi verkar i enlighet med vår etiska grundsyn.”

Ekonomiska mål

Vattenfallkoncernens ekonomiska mål är att uppnå marknadsmässig lönsamhet i förening med tillväxt i finansiell balans, tillfredsställande soliditet och stabil utdelning.

Inriktningen är att långsiktigt uppnå en avkastning på eget kapital efter schablonskatt på cirka 15 procent i genomsnitt över en konjunkturcykel med en soliditet på 30–40 procent.

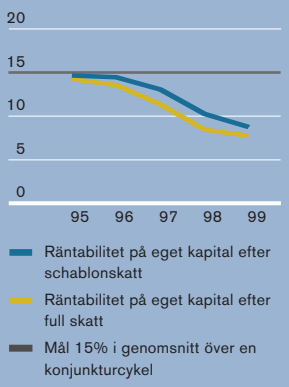
Det är styrelsens avsikt att utdelningen ska vara långsiktigt stabil och motsvara en tredjedel av vinsten per aktie. Utdelningen ska motsvara ungefär fem procent av eget kapital.

Lönsamhetsmålet är satt med hänsyn till övervärden i anläggningstillgångar. Trots god konjunktur låg lönsamheten 1999 avsevärt under 15 procent. Med pressade marginaler på en stagnerande elmarknad i hård konkurrens har betydelsen av operationell effektivitet (kostnadseffektivitet, kapitaleffektivitet, marknadseffektivitet och genomförandeförmåga) och tillräcklig storlek därmed vuxit för att kunna nå en acceptabel lönsamhet. Betydande satsningar krävs både vad gäller tillväxt i form av produktutveckling och förvärv samt kostnadseffektiviseringar. Därmed ökar kostnadsnivån kortsiktigt för att det i ett längre perspektiv ska vara möjligt att nå ägarens avkastningsmål.

Soliditetsmålet nåddes under 1999.

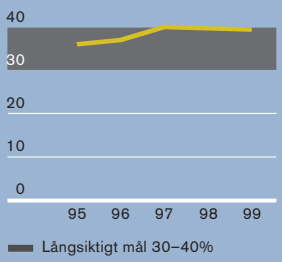
Med styrelsens förslag till utdelning 1999 underskrids utdelningsmålet 5 procent av eget kapital och överskrids målet en tredjedel av vinsten.

Räntabilitet på eget kapital, 1995–1999, %

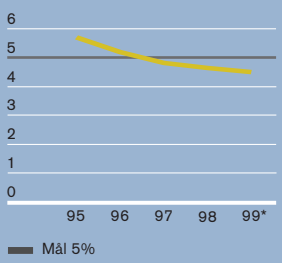
Sedan 1995 ligger avkastningen under lönsamhetsmålet.

Soliditet 1995–1999, %

Sedan 1995 ligger soliditeten inom eller över det intervall som utgör målet.

Utdelning 1995–1999 i relation till eget kapital, %

Utdelningen översteg målet 5 procent åren 1995–1996. Styrelsens förslag för 1999 ligger under målet. Målet att utdelningen ska motsvara en tredjedel av vinsten har överskridits 1995–1998. 1999 års förslagna utdelning når målet.

* Styrelsens förslag

Andra övergripande koncernmål

Utöver de ekonomiska målen har koncernmål formulerats inom områdena kund, medarbetare, process, miljö och utveckling.

Kund Marknadseffektiviteten på koncernnivå mäts genom kännedom om varumärket och Vattenfalls storlek på marknaden. Varumärkeskampanjerna har varit lyckosamma. Kännedomen om Vattenfall samt uppfattningen om förtroende har ökat.

Medarbetare Koncernmålen för medarbetare avsåg kompetensväxling och utvärdering av ledare. Antalet medarbetare i nya roller, som ett resultat av kompetensväxlingsprogrammet, har med bred marginal överskridit uppsatt målvärde. Utvärdering av ledare har skett genom ledningsrevisioner och indexmätningar.

Process Vattenfall arbetar med att processorientera koncernens verksamhet. Fyra koncerngemensamma processer har identifierats. Dessa avser Personal, Inköp, Ekonomi och Anläggning. Under 1999 startades pilotprojekt. Målet är att samtliga processer ska vara införda i hela koncernen år 2001.

Under 1999 vidtogs en rad åtgärder för att förbättra koncernens gemensamma produktutvecklingsprocess.

Miljö Arbetet med att införa miljöledningssystem i koncernen var framgångsrikt. Målet för år 2000 är att alla verksamheter av betydelse för kund ska ha ett certifierbart miljöledningssystem.

Utveckling Vattenfall har under flera år arbetat med att utveckla verksamheten med USK-kriterierna som grund. Processutveckling integrerad med IT-lösningar förväntas ge goda resultat kommande år.

Stora satsningar görs för att utveckla nya produkter. Målen avseende produktutveckling uppnåddes 1999.

förändring och framtid

Omvärld

På den öppna marknad som växt fram efter avregleringsreformerna handlas el som en råvara och säljs med allt mindre marginaler.

EU-direktiven om avreglering av gas- och elmarknaderna, kundernas krav och de många nytillträdande aktörerna driver på utvecklingen så att intjänandeförmågan pressas i alla delar av värdekedjan. Traditionellt har elproduktion-eldistribution-elförsäljning setts som nära och integrerade verksamheter i en sammanhållen affärsstruktur. Tendensen är tydlig. Affärslogiken utvecklas olika för respektive led. Olika aktörer specialiserar sig på att vara verksamma antingen i en del av värdekedjan eller väljer att låta olika verksamheter utvecklas som mer eller mindre separata affärer.

På den europeiska kontinenten ligger utvecklingen generellt sett något eller några år efter Norden, men utvecklingen går i samma riktning även där. Detta är speciellt tydligt på den tyska marknaden där elpriserna under 1999 sjunkit med 10–30 procent beroende på kundkategori.

MARKNADSDYNAMIK

Det är inte längre i huvudsak myndigheter och politikers krav på marknadslösningar som driver utvecklingen. Efter att nya spelregler införts för handel med el är det i stället dynamiken i fria aktörers handlande som driver förändringarna. Tre huvudtendenser kan särskiljas i utvecklingen:

- Koncentration till färre och större aktörer
- Ett mer differentierat utbud av varor och tjänster växer fram
- En ökande prisfokusering för odifferentierad elförsäljning

Aktörerna på marknaden har olika handlingsalternativ. En strategi är att vara renodlad lågprisaktör med inriktning på att sälja el som ren bulkprodukt. Med god tillgång till el innebär det i dag synnerligen begränsade handelsmarginaler. Den som väljer denna strategi måste kompensera med stor volym och effektiva system. Ett annat alternativ är att utveckla produkter och tjänster som skapar värde för kunderna. Detta är en handlingsväg som ställer stora krav på resurser och uthållighet i satsningarna. Det handlar om att utifrån kunskap om kundernas behov utveckla lösningar som är till nytta för kunden och att därigenom bygga en närmare relation kund-leverantör än vad man kan göra genom att sälja el, enbart som insatsråvara.

Allianser och förvärv är vägar som använts av de etablerade aktörerna för att stärka positionerna i den hårdnande konkurrensen. Samtidigt har ett betydande antal nytillträdande aktörer kommit in på marknaden. Dessa har gått in i främst slutkundsmarknaden och har klarat elanskaffningen via köp över börsen. På samma sätt kommer en mångfacetterad skara av aktörer in på den framväxande energitjänstmarknaden.

Det finns inte längre en tydlig avgränsning av elmarknaden, olika branscher glider in i varandra.

NATURGASMARKNADEN I EUROPA

Naturgas får en allt mer betydande roll för Europas energiförsörjning. EU bedömer att

El är som morötter, för morötter är ju nyttiga med vitaminer och sånt – och el är ju nyttigt.

Ellen, 9 år. Sverige.

Denis, 9 år. Tyskland.

naturgasens andel av bränsleförsörjningen på den europeiska kontinenten kommer att öka från dagens 20–25 procent till 30 procent år 2005. Ett skäl att ersätta konventionell kol- och oljekraft med naturgas är att naturgas ger den lägsta kostnaden för att minska koldioxidutsläppen.

Ett EU-direktiv om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas ska vara infört i medlemsstaterna senast den 10 augusti år 2000. Det är uppbyggt enligt samma principer som gäller för elmarknadsdirektivet. Det gäller bland annat tillgång till nätet och gradvis öppnande av marknaden, dock med beaktande av de särskilda villkoren för naturgasmarknaden. Varje medlemsstat ska säkerställa att marknadsöppningens första steg blir minst 20 procent. Efter fem år är minimikravet 28 procent och efter 10 år är 33 procent lägsta tillåtna nivå. Dessutom ska varje land ange vilka kunder som ska få tillträde till naturgasnätet (berättigade kunder med direktivets terminologi). Ett minimikrav är att elproducenter, oavsett storlek, och andra slutkunder som förbrukar mer än 25 Mm^3 (cirka 270 GWh) naturgas per år får tillträde till nätet. Distributörer är berättigade tillträde för den volym naturgas som de själva säljer till berättigade slutkunder. Efter fem år reduceras volymgränsen till 15 Mm^3 och efter tio år till 5 Mm^3.

Direktivet ger möjlighet till tidsbegränsat undantag från tillträde till nätet vid utbyggnad

till ett nytt geografiskt område, vilket kan få betydelse för tillkomsten av nya nät i Sverige.

Direktivet innehåller inget krav på separata bolag för handel respektive nätverksamhet, men separat ekonomisk redovisning måste föras i integrerade gasbolag.

En svensk statlig utredning föreslog hösten 1999 en stegvis marknadsöppning och att marknaden öppnas helt den 1 januari 2006. Riksdagen kommer att fatta beslut under våren 2000.

KLIMATFRÅGAN

Riskerna med utsläpp av växthusgaser har under senare år hamnat allt mer i fokus för miljödebatten. Frågan är global. För att nå miljöförbättringar fordras gemensamma internationella insatser. Då en betydande del av den internationella elproduktionskapaciteten är baserad på olika fossila bränslen är det sannolikt att restriktioner kommer att införas. Beroende på hur dessa utformas kommer befintliga elproducenter att påverkas i olika grad. En sannolik effekt är att kolbaserad elproduktion till betydande del kommer att konverteras till eller ersättas med naturgas.

För att hålla kostnaderna för både stater och företag på en acceptabel nivå är det enligt Vattenfall viktigt att internationell handel med utsläppsrätter kommer till stånd. Utan sådan handel, eller med begränsningar i den, riskerar kostnaden för att leva upp till Kyoto-överenskommelsen att bli mycket hög och ojämnt fördelad mellan både länder, branscher och företag.

Processer och arbetssätt

Vattenfall arbetar med att se över koncernens olika processer så att hela kedjan från produktion av varor och tjänster till kundleveranser blir optimal.

Koncernens verksamheter är vitt skilda till sin karaktär. Miljöansvaret är därför decentraliserat. Affärsområden och bolag inom koncernen är ålagda att införa och underhålla ett för den egna verksamheten anpassat miljöledningssystem (enligt ISOs alternativt EMAS krav. Se vidare om miljöledning: www.miljostyrning.se).

Miljöhänsyn tas vid förvärv av nya bolag. Vid större förvärv miljöanalyseras verksamheten noga i förväg. Vid förvärv görs oftast en miljörevision inom sex månader efter köpet för att bland annat identifiera nödvändiga miljöinvesteringar.

Koncernen utvecklar interna arbetssätt genom processorientering. Hittills har fem koncerngemensamma processer lagts fast: produktutveckling, personal, ekonomi, inköp samt anläggning. För de fyra senare processerna införs samtidigt ett enhetligt IT-stöd. Processerna ska införas i hela koncernen med början år 2000. Det ger förutsättningar för att hålla ett fortsatt högt tempo i utvecklingen av Vattenfallkoncernen. Strukturförändringar i form av såväl företagsköp och start av nya verksamheter som eventuell avveckling eller avyttring av existerande verksamheter kan ske samtidigt som koncernen snabbt kan uppdatera rapportsystem och följa upp samt styra utvecklingen i önskvärd riktning.

Internet och webbteknik blir allt viktigare för kommunikation och effektivisering av affärsprocesser. Under 1999 identifierades viktiga e-businessområden inom försäljningsprocessen, och en stark satsning på e-business har inletts. Koncernprojektet ”e-smart” inleddes 1999 för att utveckla användningen av internet- och webbteknik i koncernens gemensamma processer.

Medarbetare – Human Resources

Vattenfalls breddning från ren elleverantör till leverantör av ett brett spektrum av tjänster ställer krav på ny kompetens i koncernen.

Ledarskap och god genomförandeförmåga är framgångsfaktorer för koncernen. Fokus på

När elektriciteten blivit elektricitet åker den till hus och fabriker och massa andra hus så vi kan tända lampor och andra saker.

Anton, 9 år. Sverige.

Jord, blixten, solen. Elektriciteten är viktig för hela världen.

Florentine, 7 år. Tyskland.

ledarförsörjning och ledarutveckling är därför en strategisk fråga och en del i arbetet med att integrera förvärvade bolag i koncernen. Vattenfall har under året bedrivit ledarutbildning i egen regi genom Vattenfall Management Institute (VMI) och via samarbete med externa managementinstitut.

En utgångspunkt för arbetet med kompetensförsörjning är att stimulera medarbetare till utveckling och rörlighet och att tillvarata den inneboende viljan till ansvar och lärande. Såväl den professionella som den affärsmässiga och sociala kompetensen, t ex kunskap om olika kulturer och förändringsarbete, är viktiga.

Företagets grundläggande värderingar kommuniceras löpande i arbetet med ledarförsörjning, kompetensutveckling och rekrytering. Värderingarna för medarbetarna sammanfattas med nyckelorden Prestation, Engagemang och Djärvhet. För ledarna gäller dessutom Tydlighet, Tillit, Delaktighet, Affärsmässighet och Mervärde.

Vattenfall avslutade under år 1999 ett tvåårigt kompetensväxlingsprogram där drygt 1 100 medarbetare deltog och utvecklades. Av dessa erhöll cirka 600 nya arbetsuppgifter inom och utanför koncernen. Kompetensutveckling kommer att prioriteras med olika insatser även i fortsättningen. Sedan ett par år arbetar olika enheter inom koncernen med att kartlägga nuvarande situation och framtida behov för att tidigt kunna planera insatser. En metod för detta ska efter hand införas vid samtliga enheter i koncernen.

Den nya marknadssituationen innebär också att det är viktigt att kunna attrahera nya medarbetare till koncernen. Vattenfall bedriver sedan en längre tid traineeprogram, som vänder sig till olika kategorier av högskoleutbildade. Under lång tid har Vattenfall också arbetat för fler kvinnor i energibranschen och för att öka andelen kvinnliga anställda. Ett antal nyckeltal har följts under flera år och utfallet för 1999 uppvisar 23 procent kvinnor totalt i koncernen. Andelen kvinnliga chefer uppgår till 16 procent och andelen kvinnliga tekniker till 9 procent. I samtliga fall innebär detta högre värden än någonsin tidigare. Utöver detta har också ett ökande antal kvinnor fungerat som projektledare i olika projekt. Ytterligare ökad jämställdhet ska uppnås genom ökat fokus på kvalitativa och tydliga processer för ledarförsörjning och ledarrekrytering. En del av detta är den fortsätta satsningen på att utveckla och marknadsföra företaget som en intressant och attraktiv arbetsgivare.

Arbetet med medarbetarutveckling handlar inte bara om att bygga ytterligare kompetens. Helhetsperspektivet blir allt viktigare för alla i företaget. Med detta avses förmågan att se och förstå sambandet mellan fysiskt och psykiskt välmående och prestation i arbetet. År 2000 har utnämnts till temaår för ”Den hela människan”. Under 1999 startade ett mycket omfattande friskvårdsprojekt, ”Team Aktiv”, som engagerar drygt 3 000 av koncernens medarbetare i olika aktiviteter. Det handlar om allt från motion till hälsoprojekt som stresshantering, kostlära m m.

På grund av risken för övertalighet inleddes 1999 ett särskilt program, som drivs i samverkan med Vattenfalls personalorganisationer. Programmet, som kallas ”Steget”, omfattar personal som bedöms övertalig inom sin nuvarande verksamhet. Programmet syftar till att ge dem som deltar möjlighet att på heltid kunna ägna sig åt att finna nya alternativ inom eller utanför koncernen. Under året påbörjade cirka 200 medarbetare programmet.

Forskning och produktutveckling

Investeringarna i utveckling är avgörande för Vattenfalls framtid.

1999 investerade Vattenfall 479 Mkr i FoU

Kevin, 9 år. Tyskland.

samt 132 Mkr i produktutveckling, totalt 611 Mkr. Tillsammans motsvarar det 2,2 procent av omsättningen (2,3). Satsningen på produktutveckling samt utveckling inom Svensk Kärnbränslehantering AB ökade, medan övrig FoU minskade jämfört med 1998.

Följande områden prioriteras:

- Industriella energisystem och FärdigEnergi-lösningar
- Elavtalsprodukter
- Miljöprodukter och -tjänster
- Uthålliga energilösningar
- Effektivisering och utveckling av egen elproduktion och nätverksamhet
- Säkerheten rörande djupförvar av utbränt kärnbränsle

Nedan ges några exempel på Vattenfalls utveckling, från produktutveckling för slutkundsmarknad till egen elproduktion och nätverksamhet.

PRODUKTUTVECKLING

Satsningen på utveckling av nya produkter och tjänster har fortsatt hög prioritet. Arbetet har under senare år intensifierats. Fokus ligger på att skapa värden genom extern samverkan och förvärv. Kunders efterfrågan på helhetslösningar tillgodoses genom att Vattenfall bildar

Jag tror att elen kommer i från vatten-fallet.

Cecilia, 8 år. Sverige.

nätverk/allianser på marknaden. Ett exempel på ett framgångsrikt samarbete inom ett nytt område är lanseringen av Vattenfall Telefoni tillsammans med MCI Worldcom och KF.

Satsningen på utveckling av nya produkter och tjänster fortgår med prioritet på Intelligenta tjänster för styrning och övervakning av funktioner i hemmet.

Utvecklingen av nya elprodukter sker ständigt med nya prissättningsmodeller som utgår från kundens behov. Under året utvecklades ett 20-tal avtalstyper.

Inom energieffektivisering finns bland annat produkten Energy Management där en analys av energianvändningen ger underlag för lösningar allt efter kundens behov och önskemål. Med kontinuerliga data från kundens anläggningar kan man vid avvikelser snabbt vidta nödvändiga åtgärder.

Inom industrisektorn arbetar Vattenfall med skräddarsydda lösningar i kundens anläggning. Vattenfall investerar i åtgärder och tar ansvar för drift och underhåll till ett fast pris. Kunnande och erfarenheter från miljöområdet är viktigt i denna typ av affärer.

Den 1 november startades Innovation Center vars uppgift är att åstadkomma en snabb och interaktiv test av produkter för privatkunder. Verksamheten bedrivs i en i förhållande till koncernen fristående organisation med begränsade fasta personella resurser förstärkta av ett nätverk av specialister. Målet är att kunna skära ned tidsåtgången för produktutvecklingsprojekt till en fjärdedel. Fokus ligger på att nyttja den snabba utvecklingen inom IT-området.

Flera nyutvecklade tjänster från Vattenfall

Två exempel på nyutvecklade energitjänster är Elkvalitet, t ex att utöka leveranssäkerheten genom att eliminera åskstörningar, och Eleffektivisering, dvs kartläggning och effektivisering av energisystem. En tillämpning av det senare återfinns i ett samarbete med Lafarge Braas Svenska Tak om tekniskt avancerad effektivisering av torkkamrarna vid taktegelfabriken i Vittinge. Elbehovet har reducerats till hälften och kassationen i produktionen av taktegel har minskat till följd av mindre sprickbildning.

En ny Färdig-produkt som utvecklats under 1999 är FärdigtKlimat, en kombination av FärdigVärme och FärdigKyla med tillägg av ventilation och ett långtgående funktionsansvar.

UTHÅLLIGA ENERGILÖSNINGAR

Vattenfalls FoU-satsningar vad gäller framtida energilösningar sker inom projektet Uthålliga Energilösningar. Detta innefattar såväl produktion som distribution och användning av energi och ger möjlighet att tillsammans med kunder utveckla effektiva och uthålliga energilösningar. Några av utvecklingsområdena är vindkraft, solenergisystem, minikraftvärme, utnyttjande av biobränslen och andra brännbara restprodukter samt effektivisering av industriella processer.

Dessutom pågår försök med småskalig kraftvärme baserad på bland annat bränsleceller och mikroturbiner.

Ökat utnyttjande av industrins biobränslen

En förhållandevis stor andel av elförsäljningen sker till stora industrikunder. Vattenfall driver och äger också energianläggningar hos industrikunder. Det är därför viktigt att utveckla produkter och tjänster som särskilt riktar sig till denna kundkategori. Exempel är ökat utnyttjande av industriella biobränslen, t ex i form av slam eller svartlut inom skogsindustrin, och effektivare processer, t ex torkning eller effektivare industriell energiproduktion.

Elektrokemilaboratorium öppnat

1999 öppnades ett utvecklingslaboratorium för

Carl, 7 år. Sverige.

elektrokemiska processer. Satsningen syftar framför allt till utveckling av nya elektrokemiska tillämpningar, främst för industri- och kommunkunder. Det kan t ex handla om att rena vatten från metaller och att utveckla mer energieffektiva, miljövänligare och billigare metoder än de traditionella med kemikalier.

Distribuerad elproduktion

Ändrade villkor på elmarknaden har tillsammans med teknisk utveckling drivit fram nya lösningar för att producera el i mycket små produktionsanläggningar, minikraftvärme eller distribuerad elproduktion. Vattenfall har sedan 1997 Sveriges första mikroturbin i drift i en demonstrationsanläggning Papyrus i Mölndal. Drifterfarenheterna är goda. Nu undersöks marknadspotentialen för denna teknik. I första hand finns potentialen i länder med ett förgrenat distributionsnät för naturgas, t ex Tyskland.

Vattenfalls 200 kWe bränslecell i Varberg har uppnått hög tillgänglighet och har slagit europeiskt rekord i oavbruten drift, 6 900

Malgorzata, 12 år. Polen.

timmar. Avgaskondensorn, som har utvecklats av Vattenfall, har samtidigt ökat anläggningens verkningsgrad.

Vindkraft

Vattenfall är Sveriges största vindkraftproducent. 1999 togs landets första arktiska vindkraftverk i drift i Suorva i Lappland. Efter ett års drift har det visat sig vara Sveriges mest effektiva. Ett nytt vindkraftverk med effekten 1 000 kW kommer att uppföras på Gotland under år 2000. Det är en vidareutveckling av tidigare satsningar i ny vindkraftteknik med målet att få fram ett materialsnålt och kostnadseffektivt verk utformat för att passa havsbasering.

Solel och solvärme

Inom solelområdet satsar Vattenfall på systemutveckling och demonstration. Vattenfall deltar i ett nationellt utvecklingsprogram som leds av Elforsk. Ett samarbete är också etablerat med Ångström Solar Center i Uppsala som arbetar med utveckling av tunnfilmssolceller, en teknik som kan sänka kostnaden väsentligt.

Vattenfall har levererat en komplett solenergianläggning till Nordens Ark i Bohuslän. Solceller, solfångare och värmepump försörjer den nya lantgården med huvudparten av el- och värmebehovet.

Inom solvärmeområdet bedriver Vattenfall sedan slutet av 1970-talet FoU med syfte att utveckla kostnadseffektiva solvärmelösningar som passar nordiskt klimat. Under sommaren 1999 startades bygget av norra Sveriges största solvärmeanläggning i Ånge. Där prövas i ett fjärrvärmenät ny teknik med kombinationen solenergi och biobränsle för leverans av produkten FärdigVärme. Energimyndigheten är medfinansiär till anläggningen.

EFFEKTIVISERING OCH UTVECKLING AV EGEN ELPRODUKTION OCH NÄTVERKSAMHET

I lappländska Porsi ska Vattenfall år 2000 ta i drift den första kommersiella högspänningsgeneratorn av typ Powerformer. Generatorn alstrar el på nätets spänningsnivå vilket gör transformatorn överflödig. Fördelarna är högre verkningsgrad, mindre underhållsbehov, lägre kostnad och minskad oljehantering.

I november invigde Vattenfall – i samarbete med Gotlands Energiverk, ABB och Energimyndigheten – världens första så kallade HVDC-light-ledning på Gotland. Tekniken, som har utvecklats av ABB, löser problemen med effektflödesvariationer och förbättrar elkvaliteten, vilket möjliggör en fortsatt vindkraftutbyggnad på Gotland.

Båda projekten är exempel på framgångsrikt utvecklingssamarbete med ABB.

SÄKERHETEN RÖRANDE DJUPFÖRVAR UTVECKLAS

Under 1999 presenterade Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) en omfattande rapport om den långsiktiga säkerheten i ett djupförvar för använt kärnbränsle. Resultaten visar att förutsättningarna för att bygga ett säkert djupförvar i Sverige är mycket goda. Tanken är att slutförvara använda kärnbränsleelement i kopparkapslar på stort djup i svensk berggrund.

Offensivare och mer flexibel varumärkesstrategi

Den ökande konkurrensen på den europeiska energimarknaden samt Vattenfallkoncernens tillväxtstrategi ställer krav på en mer offensiv och flexibel varumärkesstrategi för koncernen.

1999 utvecklades en internationell strategi för byggandet av modervarumärket Vattenfall på alla de marknader där koncernen bedriver eller planerar att bedriva verksamhet. Denna strategi syftar till att skapa och stärka bilden av Vattenfall som ett internationellt energiföretag karaktäriserat av nytänkande, öppenhet, trygghet, kompetens och omtanke.

De varumärkesbyggande aktiviteterna på den svenska privatmarknaden har medverkat till att kunskapen om och förtroendet för Vattenfallvarumärket nu är i nivå med Sveriges starkaste varumärken.

Bidragande till detta är bland annat ett medvetet arbete med sponsringsprogram som innehåller de fyra huvudområdena kultur, idrott, human- och miljösponsring. Sponsringsportföljen består av Sveriges skidlandslag i alpint och längd, Kungliga Operan, Göteborgsoperan, stiftelsen Livslust och Nordens Ark. Programmet är långsiktigt och arbetar för att stärka varumärket genom exponering samt relationer med kunder och medarbetare.

Förvärv av och samverkan med energiföretag med redan väl etablerade varumärken som t ex Oslo Energi och HEW i Hamburg, samt etablering av dotter- och intressebolag med nyutvecklade eller nypaketerade erbjudanden med egna varumärken som ”Plusenergi” (med Göteborg Energi), ”abonnera.com” och ”Sensel”, utgör en viktig del av anpassningen av koncernens verksamhet till de nya konkurrensförutsättningarna.

Ambitionen är både att bygga ett starkt Vattenfallvarumärke och att utveckla en konkurrenskraftig portfölj av kompletterande varumärken anpassade till specifika marknads- och kundsegment.

ETIKPOLICY

Vattenfalls policy för etik präglas av att Vattenfall tidigare var ett nationellt företag. Den etiska grundsynen vidgas nu till att omfatta även respekt för kultur, seder och värderingar i de länder där vi verkar.

Lampor har vi nytta av för att vi ser bättre Tv:n roar oss.

David, 7 år. Sverige.

Man kan spela spel på en dator.

Adam, 7 år. Sverige.

Vattenfalls affärsstruktur

Vattenfall införde vid halvårsskiftet 1999 en matrisorganisation. Resultatansvaret ligger på affärsområdena. Affärsverksamheten bedrivs inom marknadsområdena.

Organisationen bygger på värdekedjan: Produktion, Nät och Marknad med var sin specifika affärslogik. Affärsområdena är sedan den 1 januari 2000 fyra: Elproduktion, Energimarknad, Tjänster och Elnät.

Marknadsområdena omfattar Finland, Danmark, Norge, Estland, Lettland, Litauen, Nederländerna, Polen, Tjeckien, Tyskland och Österrike dvs de länder i Europa utanför Sverige där Vattenfall verkar. Marknadsområde International, som bland annat är verksamt i Thailand, Laos, USA, Bolivia och Brasilien ansvarar för koncernens övriga utlandsverksamhet.

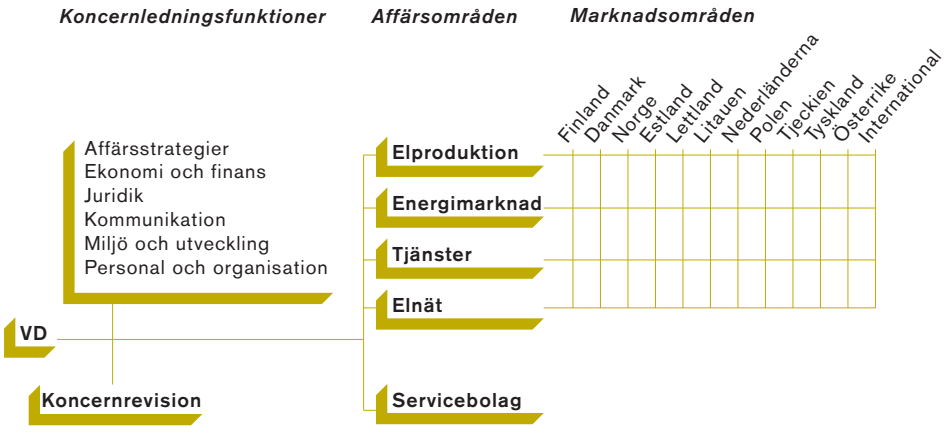
Genom den nya organisationen utvecklar affärsområdena sina affärer efter sina förutsättningar.

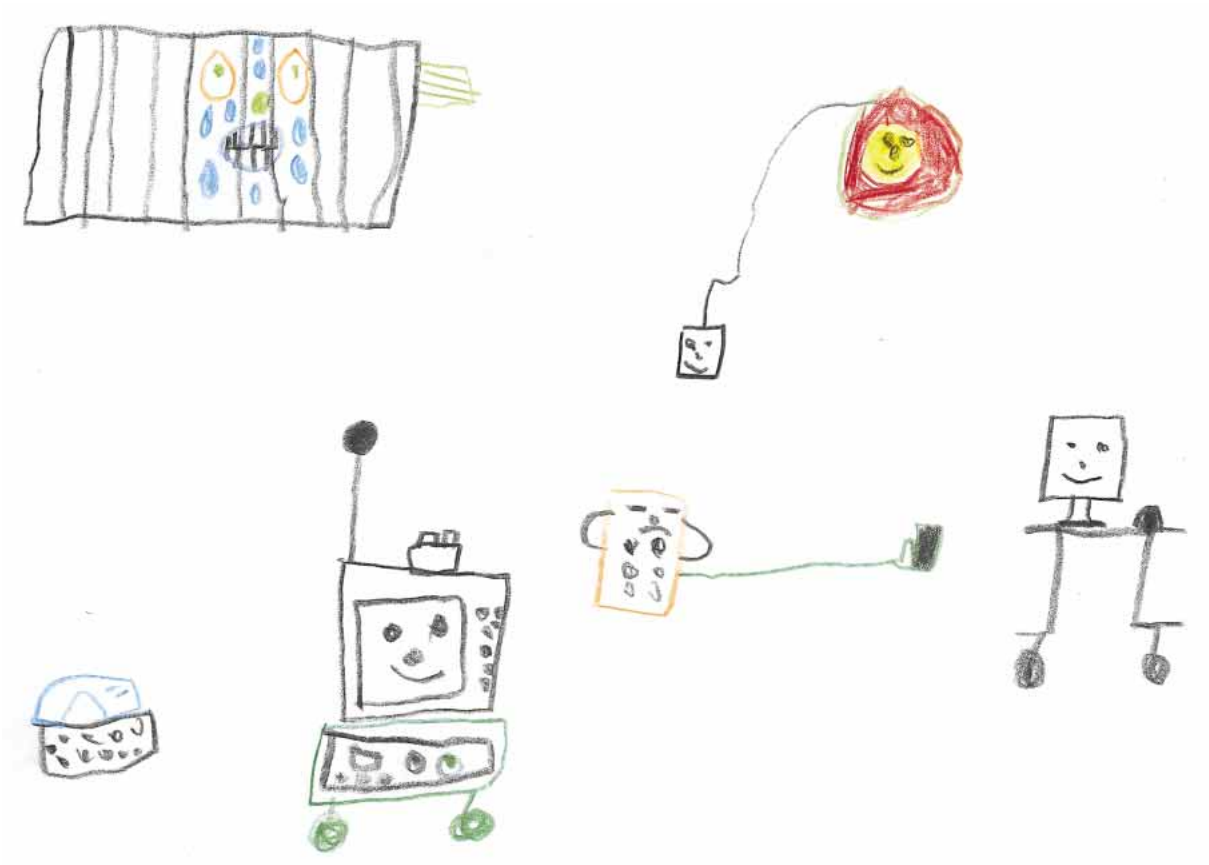
Affärsområde Elproduktion har uppdraget att på en helt öppen marknad skapa en elförsörjning genom egen produktion och affärer på den allmänna marknaden som ger önskad avkastning på de produktionsresurser och det kunnande som finns i Vattenfall. I verksamhetsbeskrivningen redovisas affärsområde Elproduktion under produktområde El.

Affärsområde Energimarknad svarar för hantering av samtliga kunder och produkter. I dagsläget säljs el, fjärrvärme, energilösningar, kundkommunikation och andra IT-lösningar. Affärsområdet ansvarar också för utveckling av koncernens produkter och tjänster. Inom affärsområdet finns också den finansiella elhandeln. Affärsområdet redovisas i verksamhetsbeskrivningen för 1999 inom produktområdena El, Fjärrvärme och Energitjänster.

Affärsområde Tjänster samlar sedan den 1 januari 2000 Vattenfalls tekniska konsult- och entreprenadverksamhet samt övriga enheter med teknisk service. Genom en fokusering på ren tjänsteproduktion förväntas en snabb och effektiv affärsutveckling. Verksamheten inom det nya affärsområdet ingår i verksamhetsbeskrivningen för 1999 i produktområde Energitjänster.

Affärsområde Elnät ansvarar för nätverksamheten samt samtliga integrerade eldistributionsföretag (nät och elförsäljning). I affärs-

Linus 7 år. Sverige.

området ingår även kabelförbindelser med utlandet. Verksamheten redovisas inom produktområde Nättjänster.

Utanför affärsområdesstrukturen ligger servicebolagen Vattenfall Fastigheter, Vattenfall Treasury, Vattenfall Insurance, Vattenfall Data, Vattenfall Support och Vattenfall Utveckling. Dessa bolag utvecklar och säljer koncernövergripande tjänster inom sina respektive sakområden, i första hand internt, men i viss utsträckning externt. Extern försäljning redovisas i verksamhetsbeskrivningen inom produktområde Energitjänster. Utanför affärsområdesstrukturen ligger också det delägda bolaget (51 procent) Vattenfall Naturgas, som i verksamhetsbeskrivningen redovisas i produktområde Naturgas.

Marknadsområdena ansvarar inom respektive land bland annat för att i samverkan med ansvarigt affärsområde genomföra affärsplanens affärer och initiera förvärv och allianser samt för att upprätthålla relationer med lokala och centrala myndigheter. Resultatet mäts mot uppsatta affärsmål för marknadsområdet och genom en summering av affärsområdenas resultat i marknadsområdet.

Jämförelser med europeiska kraftföretag

Avsnittet visar en jämförelse mellan Vattenfall och ett antal större svenska och utländska kraftföretag utifrån 1998 års bokslut. Jämförelsen har gjorts enligt Vattenfalls definitioner av nyckeltal. Se sid 62.

Sammanfattningsvis uppvisar Vattenfall en räntabilitet på totalt kapital och eget kapital som är högre än genomsnittet. Vattenfalls räntetäckningsgrad ligger däremot något under genomsnittet. Skuldsättningsgraden motsvarar ungefär genomsnittet medan soliditeten är mycket högre än genomsnittet i jämförelsen.

Full jämförbarhet föreligger inte. Vissa företag (framför allt de tyska) har avvikande redovisningsprinciper och förutsättningar, vilket i en del fall påverkar nyckeltalen väsentligt. Det gäller främst avsättning för hantering av framtida kärnkraftavfall. Avsättningarna fonderas i Tyskland av företagen själva och redovisas som ej räntebärande skulder. Andelen sysselsatt kapital blir därför mycket låg för de tyska kraftföretagen, vilket förbättrar de nyckeltal som beräknas med sysselsatt kapital som bas. Detta framgår t ex av värden för RWE Energie som visar stora skillnader mellan räntabilitet på sysselsatt kapital (34 procent) och totalt kapital (5 procent), se diagrammen på motstående sida.

De svenska kraftföretagen fonderar inte utan betalar avgifter motsvarande kostnader för framtida hantering av kärnkraftavfall till Kärnavfallsfonden.

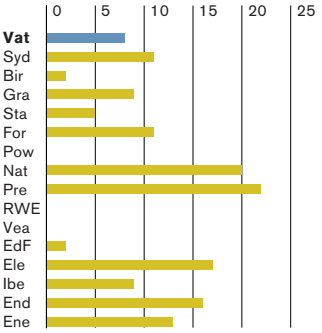
Följande företag ingår i jämförelsen, 1998 (1997) års värden

Företag med förkortning, land	Elförsäljning, TWh	Huvudsaklig energianskaffning, %*	Utsläpp CO_2, g per kr omsättning	Marknadsandel, (av volymen) %	Omsättning, totalt mdr kr
Vattenfall (Vat) *Sverige*	**84 (79)**	Kärnkraft **47** Vattenkraft **39**	**9**	*Norden* **23 (22)**	**28 (28)**
Sydkraft (Syd) *Sverige*	33 (32)	Kärnkraft 42 Vattenkraft 38	52	*Norden* 9 (9)	15 (15)
Birka Energi (Bir)** *Sverige*	26 (26)	Kärnkraft 38 Vattenkraft 38	116	*Norden* 8 (–)	13 (13)
Graningeverken (Gra) *Sverige*	5 (5)	Vattenkraft 62 Inköp 25	11	*Norden* 1 (2)	3 (3)
Statkraft (Sta) *Norge*	35 (32)	Vattenkraft 93 Inköp 7	0	*Norden* 9 (9)	6 (7)
Fortum (For)** *Finland*	45 (48)	Kärnkraft 31 Vattenkraft 26	347	*Norden* 12 (14)	20 (20)
PowerGen (Pow) *Storbritannien*	56 (56)	Fossila bränslen 100	1 280	18 (20)	31 (36)
National Power (Nat) *Storbritannien*	63 (60)	Fossila bränslen 100	1 123	21 (21)	40 (41)
PreussenElektra (Pre) *Tyskland*	106 (105)	Fossila bränslen 43 Kärnkraft 30	457	23 (24)	74 (71)
RWE Energie (RWE) *Tyskland*	136 (132)	Fossila bränslen 64 Kärnkraft 32	1 270	30 (30)	69 (71)
VEAG (Vea) *Tyskland*	47 (47)	Fossila bränslen 93 Inköp 4	2 573	10 (11)	22 (23)
Electricité de France (EdF) *Frankrike*	460 (439)	Kärnkraft 80 Vattenkraft 13	83	94 (97)	267 (242)
Electrabel (Ele) *Belgien*	80 (68)	Kärnkraft 57 Fossila bränslen 35	405	88 (90)	54 (51)
Iberdrola (Ibe) *Spanien*	62 (57)	Kärnkraft 41 Vattenkraft 29	125	40 (40)	39 (43)
Endesa (End) *Spanien*	74 (69)	Fossila bränslen 56 Kärnkraft 31	uppgifter saknas	44 (43)	63 (70)
Enel (Ene) *Italien*	226 (219)	Fossila bränslen 79 Vattenkraft 19	554	86 (87)	196 (186)

* *Energianskaffning avser hela företagets energiåtgång, även för värmeförsäljning.*

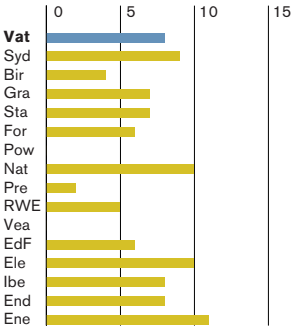
** *Birka Energi ingår till 50 procent i redovisningen av Fortumkoncernen.*

Räntabilitet på eget kapital efter full skatt, 1998, %

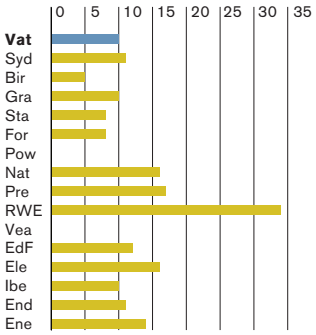
Vattenfall redovisar en räntabilitet på eget kapital på drygt 8 procent vilket är något bättre än genomsnittet. Räntabiliteten varierar kraftigt mellan företagen från negativa värden till drygt 20 procent. PowerGen och RWE visar negativa värden beroende på extraordinära kostnader respektive skatteinbetalningar.

Räntabilitet på totalt kapital, 1998, %

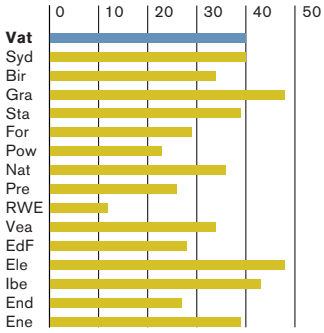
Vattenfalls räntabilitet på totalt kapital är högre än genomsnittet på 6 procent. Vattenfalls värde är efter Sydkraft högst bland de nordiska företagen.

Räntabilitet på sysselsatt kapital, 1998, %

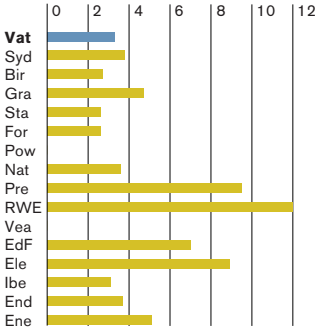
Vattenfall visar en förräntning på sysselsatt kapital som är under genomsnittet på cirka 13 procent. PreussenElektra och RWE Energie har stora fonder som redovisas som icke räntebärande skulder vilket resulterar i betydligt högre värden på räntabiliteten på sysselsatt kapital än på totalt kapital.

Soliditet, 1998, %

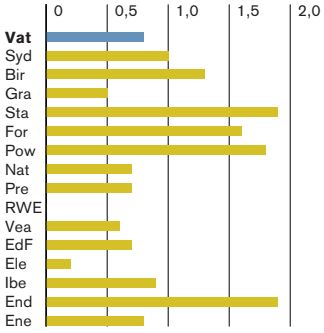
Vattenfall visar en soliditet över genomsnittet på 34 procent. Vissa företag visar starka balansräkningar. Soliditeten är låg i de tyska företagen då de medel som reserverats för framtida kärnkraftavfall bokförts som skulder och redovisas huvudsakligen som likvida medel på tillgångssidan.

Räntetäckningsgrad, 1998, ggr

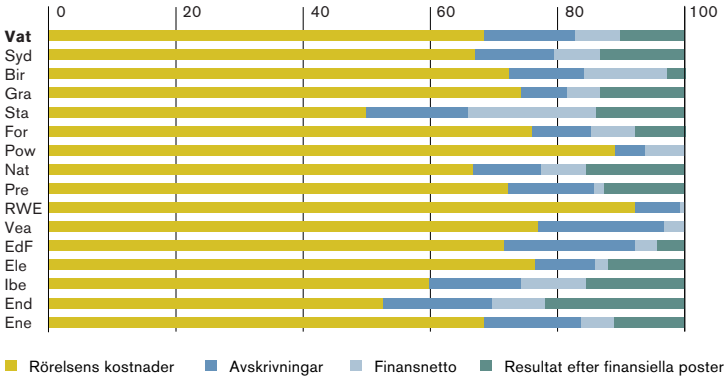
Räntetäckningsgraden varierar kraftigt mellan företagen med ett genomsnitt på 5. Vattenfalls räntetäckningsgrad på drygt 3 ggr är jämförelsevis låg. Vissa av företagen redovisar betydligt högre siffror beroende på mycket låga finansiella kostnader.

Skuldsättningsgrad, 1998, ggr

Vattenfall visar en skuldsättningsgrad på 0,8 gånger vilket motsvarar genomsnittet. Spridningen mellan företagen är stor. Vissa företag redovisar mycket låga värden beroende på förhållandevis liten andel räntebärande skulder i relation till eget kapital.

Procentuell fördelning av kostnader och resultat i förhållande till intäkterna, 1998, %

Diagrammet visar i stora drag hur företagens totala intäkter har använts1998. Vattenfall redovisar förhållandevis låg andel rörelsekostnader, medan de företag som har stor andel fossilkraft och därmed stor andel bränslekostnader, t ex de engelska och tyska företagen, redovisar höga rörelsekostnader. RWE och VEAG visar ett nollresultat beroende på stora skatteinbetalningar respektive lågt rörelseresultat.

verksamhetsbeskrivning

Produktområde El

Nettoomsättningen i produktområde El uppgick 1999 till 18 499 Mkr (18 773) och rörelseresultatet till 4 198 Mkr (4 129). Totalt såldes 86,9 TWh (83,8).

ELPRODUKTION

Vattenfalls produktionsanläggningar, i huvudsak vatten- och kärnkraft, har mycket hög tillgänglighet, hög kvalitet och goda miljöprestanda. Vattenfall är den största kraftproducenten i Norden med drygt 20 procent av produktionskapaciteten. Verksamheten koncentrerades 1999 på att aktivt förvalta och utveckla anläggningstillgångarna och på att utveckla drift och underhåll av anläggningarna. Omfattande insatser gjordes för att införa moderna integrerade IT-system i verksamheten.

Vattenfallkoncernens elproduktion uppgick under 1999 till 86,6 TWh (83,8). Av produktionen utgjorde 36,7 TWh (34,9) vattenkraft och 49,0 TWh (48,3) kärnkraft. Den småskaliga elproduktionen uppgick till 1,26 TWh. Av detta var 0,04 TWh vindkraft, 0,38 TWh småskalig vattenkraft och 0,84 TWh produktion i kraftvärmeanläggningar, en del i direkt anslutning till kunders verksamhet.

Genom förvärv av Revon Sähkö fick Vattenfall tillgång till mer produktion av vattenkraft och kärnkraft samt en fjärdedel av vindkraften i Finland. Total elproduktion i Finland är cirka 0,8 TWh per år.

Vattenfall förvärvade i början av år 2000 av polska staten 55 procent av aktierna i Elektrocieplownie Warszawskie SA. Möjligheter finns till köp av ytterligare aktier. Bolagets produktion svarar för cirka 98 procent av Warszawas fjärrvärmeförsörjning och cirka 68 procent av stadens elanvändning. Företagets sex kraft- och värmeanläggningar producerar årligen totalt 4 TWh el och 13 TWh värme.

Vattenfalls oljeeldade reservkraftverk i Stenungsund och Marviken på totalt 1 020 MW är avställda och långttidskonserverade. 1999 kunde Vattenfall därför avyttra merparten av koncernens beredskapslager av olja. Under året såldes dessutom 400 MW gasturbinkapacitet till Svenska Kraftnät. Koncernens därefter återstående gasturbiner om totalt 380 MW är under avveckling eller avyttring, eftersom det inte längre är ekonomiskt att behålla reservkraftverk.

Vad gäller investeringar på längre bort belägna marknader är Vattenfalls helägda dotterbolag NordicPower Invest AB (NPI) delägare i elproduktion i Bolivia, Thailand och Laos. Under 1999 beslutade NPI tillsammans med andra delägare att genomföra Bulo Bulo-projektet i Bolivia, en 87 MW gasturbin. Anläggningen, där NPIs ägarandel är 30 procent, planeras att tas i drift under år 2000.

Vattenkraften

Vattenfall äger totalt cirka 160 vattenkraftverk varav ett 70-tal större än 10 MW. Under året inriktades förnyelsearbetet på att effektivisera verksamheten och kostnaderna sänktes därigenom.

Vattenkraftverken Boden, Älvkarleby och Bergeforsen EMAS-registrerades och ISO-certifierades. Inom ramen för miljöledningssystemet gjordes även ett antal miljösatsningar i syfte att minska utsläppen av olja till vatten.

Vattenfall beslutade 1999 att längs Luleälven införa ett så kallat Vattenfall VärnOmråde (VVO), dvs ett naturområde som ska skyddas mot olika former av framtida exploatering. I området växer en rad olika hotade arter.

Lukasz, 8 år. Polen.

I NPIs verksamhet i Bolivia togs ett vattenkraftverk Huaji om 30 MW i drift under året. Utbyggnaden av Zongodalen, som har en total produktionskapacitet på 225 MW, är därmed slutförd. Vattenfalls ägarandel genom NPI är 49 procent.

Kärnkraft

Vattenfalls kärnkraft fungerade under året mycket väl. Tillgängligheten i Ringhals var 86,9 procent och i Forsmark 93,1 procent, vilket med bred marginal överstiger genomsnittet för världens samlade kärnkraftsanläggningar. Forsmark 1 uppnådde en tillgänglighet om 96,8 procent vilket är nytt rekord för svensk kärnkraft.

Reinvesteringsprogrammen i kärnkraften löpte under året planenligt. I Forsmark avslutas år 2000 ett femårigt investeringsprogram på totalt 2 miljarder kronor. Även en organisationsöversyn genomfördes för att ytterligare effektivisera verksamheten. I Ringhals pågår investeringar i helt ny kontrollutrustning på block 2.

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) tar hand om det använda bränslet och andra radioaktiva restprodukter i Sverige. Bolaget är därmed den sista länken i kärnkraftskedjan. SKB ägs av kärnkraftföretagen. Vattenfallkoncernens totala ägarandel i SKB uppgår till 58 procent.

SKB fortsatte under 1999 att arbeta med en lokaliseringsprocess för att finna en plats där ett djupförvar för högaktivt avfall och utbränt kärnbränsle kan placeras. Förstudier påbörjades i Hultsfred och Älvkarleby. Sammanlagt

ingår därmed sex kommuner i lokaliseringsprocessen.

Avtal om Barsebäck

Den 30 november träffade Vattenfall överenskommelser med staten och Sydkraft som för Vattenfall innebär att Sydkraft går in som delägare i Ringhals AB. En ny företagsgrupp bildas genom sammanslagning av Ringhals AB och Barsebäck Kraft AB. Den nya gruppen får namnet Ringhals AB med Barsebäck Kraft AB som helägt dotterbolag. Vattenfall kommer att äga 74,2 procent och Sydkraft 25,8 procent. Delägarna disponerar produktionskapacitet efter sin andel i bolaget. Den nya bolagsbildningen kommer att verkställas först efter det att avtalet har godkänts av riksdagen.

MARKNAD

Norden utgör Vattenfalls hemmamarknad. I Sverige är Vattenfalls marknadsandel cirka 40 procent. De större elkunderna köper numera el genom avtal där elpriset allt mer knyts till börspriset. Konkurrensen om små kunder ökade när timmätningskravet togs bort den 1 november 1999. Vattenfall mötte denna konkurrens genom att redan under våren gå ut med ett förmånligt priserbjudande till kunder som tecknade ett- eller flerårskontrakt. Nöjd kundindex (NKI) ökade från 67 till 68. Ökningen var större för privatkunder och de största kunderna.

Vattenfall bildade tillsammans med Göteborg Energi det hälftenägda bolaget Plusenergi för försäljning av el och energitjänster i Västsverige. Gestrikekraft AB blev helägt dotterbolag genom Vattenfalls förvärv av resterande 60 procent.

Marknadsandelen i Finland ökade till cirka 10 procent, bland annat genom förvärv av Revon Sähkö och Heinola Energia. Drygt 45 000 privatkunder i Finland bytte elleverantör, en tredjedel till Vattenfall. I slutet av 1999 var Vattenfall det mest kända energiföretaget i Finland. I Norge gick Vattenfall in som delägare med 49 procent i Oslo Energi AS för att stärka marknadsbasen. I Danmark träffades avtal med ett antal stora elkunder. Det tidigare hälftenägda Ström A/S övergick helt i Vattenfalls ägo. Marknadsaktiviteterna kan därmed öka, men hämmas av att den danska marknaden inte är avreglerad.

Under 1998 och 1999 gjordes genom förvärv starka insteg i Tjeckien och Tyskland. I Nederländerna träffade Vattenfall avtal med ett antal stora elkunder. Där bedrivs även tradingverksamhet. I mars månad fick Vattenfall som första utlandsägda bolag licens för elhandel i hela Polen.

El är ännu Vattenfalls dominerande produkt. De senaste åren har inneburit en ”revolution” för hur handeln med el har utvecklats. Marknaden är nu på ett tydligare sätt uppdelad i två separata led, slutkundsmarknad och engrosmarknad (grossistled). Engrosmarknaden innebär handel mellan professionella aktörer.

Den allt mer omfattande produktdifferentieringen påverkar vilka typer av avtal Vattenfall tecknar med kunderna. Successivt sker en övergång från standardavtal av traditionellt snitt till nya typer av erbjudanden. Mest påtaglig är denna förändring bland de största kunderna, dvs industrier och energibolag.

Vattenfall erbjuder i dagsläget ett 25-tal avtalsprodukter som är anpassade efter olika kundtypers specifika behov.

Miljöaspekter får större betydelse. Vattenfall kan bland annat erbjuda VattenEl och VindEl med Bra Miljövalsmärkning. Fr o m 1999 erbjuder Vattenfall även 14 TWh el från Lule älv med tredjepartscertifierad miljövarudeklaration (EPD), ett resultat av Vattenfalls tidigare arbete med livscykelanalyser.

Större kunder erbjuds tjänsten portföljförvaltning. Det innebär t ex att Vattenfall hjälper kunderna att sätta upp ramar för hantering av elavtalsportföljer. Det kan inkludera förvaltning av kundens hela elbehov och hantering av risker som uppstår i kundens portfölj. Portföljförvaltning tillhandahålls också utanför Norden.

Om vi ej hade energi så skulle alla datorerna vara svarta.

Martin, 7 år. Sverige.

El är bra för att den kan driva maskiner.

Pontus, 8 år. Sverige.

Engrosmarknaden är basen för Vattenfalls förädling av elprodukten för slutkundsförsäljningen. Engrosmarknaden kan delas upp i en spotmarknad där kraften omsätts fysiskt samt en finansiell marknad för prissäkring av elen. Drivkrafterna för den finansiella elmarknaden är riskhantering eller ett aktivt risktagande. På den finansiella elmarknaden verkar dels traditionella aktörer från energimarknaden som producenter eller distributionsbolag, dels nya typer av aktörer som portföljförvaltare, stora industrier och banker.

Vattenfall har genom att vara aktiv på engrosmarknaden möjlighet att ge koncernens slutkunder tillgång till avtalsprodukter som t ex är kopplade till börspriset. Detta skapar helt nya möjligheter för mindre kunder att få tillgång till produkter som tidigare endast varit förbehållna aktörerna på engrosmarknaden.

I anslutning till engrosmarknaden omsätts produkter och tjänster riktade till professionella aktörer. Produkter kan t ex vara nya typer av finansiella kontrakt, analyser och marknadsbrev, prisprognoser och portföljförvaltningstjänster. Vattenfall lanserade under 1999 ett finansiellt elterminkontrakt i svenska kronor och avräknat i svenskt prisområde, något som saknats i NordPools produktutbud.

El i olika produkter

Volymmässigt är produktområde El störst i Sverige. Omfattande försäljning till små och medelstora kunder sker också i Finland och i Norge. Till stora kunder förekommer försäljning av elprodukter även i Danmark och utanför Norden. I Tyskland har försäljningen bedrivits via dotterbolaget VASA Energy.

Marginalen inom elförsäljning via avtalsprodukter minskade ytterligare under året. Denna trend gäller för marknaden i sin helhet och förväntas fortsätta. I takt med att elmarknaden avregleras i Europa är utvecklingen den samma i allt fler länder.

Affärer där kunden själv gör aktiva miljöval fortsätter öka, under 1999 med över 60 procent. Omsättningen uppgick till drygt 100 Mkr. Försäljningen bedöms stiga ännu mer de närmaste åren. Vattenfall arbetar även med att stimulera efterfrågan genom en dialog med kunder om hur deras konkurrenskraft kan stärkas genom att nyttja dessa produkter.

Över hela Europa ökar intresset för elhandelsverksamhet men utvecklingen av marknaden, med en tydlig uppdelning i värdekedjans olika led, har inte gått lika långt som i Norden. Vattenfall levererade under 1999 el till bolag i Tyskland och Nederländerna. Till en början sker omsättningen av terminskontrakt på engrosmarknaden i dessa länder som kontrakt med fysisk leverans. När marknaden nått längre och tydligare referensmarknader för omsättning av fysisk kraft har vidareutvecklats, kommer också den finansiella handeln att utvecklas. Vattenfall är sedan maj 1999 delägare av den nederländska elbörsen APX där fysisk spothandel sker.

Produktområde Fjärrvärme

Nettoomsättningen i produktområde Fjärrvärme uppgick 1999 till 1 028 Mkr (887) och rörelseresultatet till 121 Mkr (135). Vattenfalls fjärrvärmeförsäljning under året uppgick till 3,0 TWh (2,6), varav 0,9 TWh (0,4) i Tyskland.

Fjärrvärmeaffären bedrivs fristående och tillsammans med partners i form av gemensamt ägande i kommunal fjärrvärmeverksamhet. Vattenfall är verksamt inom fjärrvärme i Sverige och i viss utsträckning även i Finland, Norge, Polen, Estland och Lettland.

Fjärrvärme är fortfarande i huvudsak en reglerad verksamhet. För Vattenfalls del fokuseras fjärrvärmeverksamheten på förbättringar inom områdena miljö, operativ effektivitet och rationalisering. Stora skillnader mellan olika anläggningar förekommer beroende på geografiskt område, renoveringsbehov och miljöpåverkan. Ytterligare expansion inom produktområdet planeras.

Malin, 9 år. Sverige.

Produktområde Energitjänster

Nettoomsättningen i produktområde Energitjänster uppgick 1999 till 2 633 Mkr (2 058) och rörelseresultatet till –52 Mkr (153). Energitjänster omfattar Energilösningar, Energi- och konsulttjänster samt Entreprenadverksamhet. Den senare stod för drygt 60 procent av nettoomsättningen och bidrog positivt till resultatet medan både Energilösningar och Energi- och konsulttjänster visade minusresultat. Utvecklingen av ”intelligenta hem” redovisas utanför produktområdet. Den huvudsakliga anledningen till det negativa resultatet är att merparten av produkterna är nya och befinner sig i ett tidigt skede av produktlivscykeln. Färdig-Värmeleveranser utgjorde en betydande del av Energilösningar och omfattade totalt 2,3 TWh (2,0) värmeleveranser.

KOMPLETTA ENERGILÖSNINGAR

Utvecklingen av nya produkter är direkt kopplad till Vattenfalls affärsidé och strategi att skapa värde för kund. Energitjänster finns för samtliga kundkategorier.

De största industrikunderna kan få lösningar på allt från energibehov till fullt partnerskap rörande all energirelaterad verksamhet. Det går även att kombinera detta med mer eller mindre avancerade miljölösningar. Ett antal partnerskapskontrakt tecknades under året.

I juli träffades ett långfristigt avtal om energisamarbete med Myllykoski Paper Oy i Anjalankoski i södra Finland. Vattenfall tar över ansvaret för pappersfabrikens energiförsörjning. Ett nytt värmekraftverk för biobränslen byggs i anslutning till fabriken, vilket ger betydande miljöfördelar. Energileveranserna kommer att uppgå till cirka 0,9 TWh processvärme och 0,4 TWh el.

Ett fördjupat energisamarbete inleddes också med SCA Packaging Munksund AB om leveranser av el och ånga till bruket i 18 år. Vattenfall investerar i en ny barkpanna på 96 MW och en 25 MW mottrycksturbin. Investeringsbidrag har beviljats av Energimyndigheten.

Ett annat exempel är Cementas fabrik i Slite där Vattenfall under tolv år ska förse fabriken med 50 GWh el per år genom att

Justyna, 8 år. Polen.

överskottsvärmen i de heta rökgaserna från cementtillverkningen tas tillvara och omvandlas till el.

Med Utansjö Bruk AB träffade Vattenfall avtal om effektiviserad energiproduktion.

Företagskunder erbjuds, utöver energileverans, produkter inom områdena energioptimering, energiövervakning, färdiglösningar inom energi, klimat och kyla samt produktionsspecificerad el och andra miljörelaterade produkter.

Ett exempel på produkten FärdigVärme är en affär med AssiDomän Nordträ. Affären innebär nyinvesteringar i fastbränslepanna med elektrofilter, vilket leder till reducerad elanvändning, upphörande av oljeanvändning samt minskade emissioner av skadliga ämnen.

Privatkunder erbjuds total energileverans oavsett energislag och även produktionsspecificerad el. Andra produkter för privatkundsegmentet är trygghetsavtal, avtal med spotprisskoppling, telefoni samt produkter kopplade till elsäkerhet, energianvändning och energieffektivisering.

INTELLIGENTA HEM OCH E-BUSINESS

Vattenfall etablerade 1999 en omfattande verksamhet inom området intelligenta hem. Denna marknad förväntas växa kraftigt framöver och få en utveckling motsvarande den som sker inom t ex mobil telefoni. Under 1999 bildade Vattenfall ett speciellt bolag, Sensel, för att marknadsföra den infrastruktur som krävs. Förenklat handlar det om en kommunikationsplattform som talar med en mottagningsstation, en ”smart box” i bostaden. Denna står i sin tur i kontakt med t ex kylskåp, video,

larm, bastu och strykjärn via noder, monterade antingen direkt i apparaten eller i en dosa i väggen. Samtidigt utvecklas produkter för slutkundsförsäljning tillsammans med partners från andra branscher. Under år 2000 erbjuds bland annat produkter som fjärrstyrd värmereglering, inbrottslarm och elfelsvakt.

Ytterligare en etablering var lanseringen av ett nytt Internetbolag: ”abonnera. com”. Bolaget är en ny säljkanal för energi och andra serviceprodukter till framförallt privatpersoner och mindre företag. El och telefoni var de första två produkterna som såldes denna väg. I december avtalade ”abonnera. com” med DIAL, dotterbolag till Skandia, om att sälja sak- och personförsäkringar. Det är första gången el, telefoni och försäkringar säljs på Internet från samma bolag.

ANDRA ENERGIRELATERADE PRODUKTER

Volymmässigt utgör de energirelaterade produkterna inom energitjänstområdet ännu en liten del av verksamheten. Utbudet begränsas huvudsakligen till Sverige. Viss försäljning förekommer i andra länder, framförallt till stora kunder.

Utvidgningen av produktportföljen bidrog påtagligt både till ökad kundnöjdhet och till tillväxt i kundstocken. Exempel under 1999 är hög lojalitet bland Megakunder, stark ökning av kundnöjdhet bland privatkunder samt att 35 000 privatkunder köpte telefoni från Vattenfall redan inom de första sju veckorna efter lanseringen.

PARTNERAVTAL

Som en del av satsningen på fördjupade kundrelationer har Vattenfall etablerat ett partnerkoncept för energibolag. Det innebär fördjupat samarbete gentemot slutkunder samtidigt som energibolagen får bättre riskkontroll och avkastning på sitt varumärke.

Vid utgången av 1999 hade Vattenfall sådana partneravtal med 11 energibolag i Sverige som representerar en kundbas om 272 000 kunder. För samverkan med mindre energibolag har Vattenfall även ett mindre omfattande koncept. Det bygger på att gemensamt med enkla medel bearbeta slutkundsmarknaden. Vattenfall har 11 samarbetsavtal av detta slag med kundbasen 45 000 kunder.

Vattenfall inledde 1999 ett samarbete med OK/Q8 som innefattar lansering av ett Energipaket innehållande olja och el. Det ligger i linje med Vattenfalls ambition att vara en total energileverantör.

Tillsammans med KF utarbetade Vattenfall ett unikt samarbetsavtal för att erbjuda innehavare av MedMera-kort Vattenfalls telefonitjänster.

I samverkan med bland annat Electrolux, MCI Worldcom (telekom och internet), TAC (tjänster), MTC (hushållsmarknad) respektive Energros (avfallsförbränning) utvecklar och erbjuder Vattenfall nya produkter och tjänster.

ENTREPRENAD- OCH KONSULTTJÄNSTER

Nätentreprenader sålda genom *VESAB (Vattenfall ElnätService AB)* hade 1999 ett tillfredsställande marknadsläge vad gäller både omsättning och resultat. De externa uppdragen överträffade förväntningarna.

Entreprenader och konsulttjänster inom elproduktion drivs genom fyra enheter i *Vattenfall Generation Services (VGS-gruppen)*.

VGS Hydro Sweden (nu namnändrat till Vattenfall Kraft & Industri Service) utför drift- och underhållsentreprenad inom vattenkraften. Under året ökade verksamheten gentemot kunder utanför Vattenfallkoncernen. Ett exempel på sådana entreprenader är ett treårigt avtal med Telia om beredskap och om tillsyn av ett 30-tal nätstationer i Arjeplogområdet. VGS Hydro Sweden bildade även ett gemensamt bolag med Skellefteå Kraft för drift och underhåll av vattenkraftanläggningar i Skellefte älv.

VGS Hydro International inriktar sin verksamhet på att finna entreprenad- och konsultaffärer utanför Vattenfalls hemmamarknad.

VGS Nuclear fokuserar sin verksamhet på att finna konsultaffärer främst i Nordamerika

Elektriciteten kommer från vind vatten sol. Vinden blir Även snurrande propäler som driver elektricitet. Solen fångas av en solfångare och blir elektriciteten. Av ett melan lager ett vattenhjul drivs av vattnet så det går runt och ger elektriciteten.

Anton, 9 år. Sverige.

Karolin, 6 år, Sverige.

där det finns en stor potentiell marknad. Vattenfalls erfarenhet inom management på kärnkraftområdet möter stor respekt.

Under 1999 tecknades nya avtal med bland andra Energy Northwest och Wisconsin Electric vilka omfattar managementuppdrag i ett stort antal kärnkraftanläggningar.

VGS Thermal utför drift- och underhållsentreprenader inom värmekraften. Marknadsaktiviteterna fokuserades under året i hög grad på hemmamarknaden i Norden samt på Polen och Tjeckien.

Under 1999 träffades avtal med en rad kunder, framförallt i Norden. Exempel på externa entreprenader utanför Norden är Kostrzyn Paper Mill i Polen och Ubungo i Tanzania.

SwedPower är ett tekniskt konsultbolag verksamt främst inom energi- och infrastruktursektorerna. Företaget bildades 1999 genom en sammanslagning av de tre konsultbolagen Vattenfall Energisystem AB, Vattenfall Hydropower AB och Vattenfall Transmission AB samt genom att teknikkonsulter överfördes från affärsområde Energimarknad.

I SwedPower-gruppen ingår också *SwedPower International AB* vars uppgift är att samordna och utveckla den internationella konsultverksamheten på fjärrmarknaderna och i Europa. Totalt har de två bolagen cirka 500 anställda.

Vattenfall Energimätning AB erbjuder lösningar för energimätning, kommunikation och mätdatabearbetning.

Produktområde Nättjänster

Nettoomsättningen i produktområde Nättjänster uppgick 1999 till 7 097 Mkr (6 993) och rörelseresultatet till 1 657 Mkr (1 629).

MARKNAD

Vattenfall sänkte inför 1999 regionnätstariffen i Sverige med i genomsnitt 2 procent. Rationaliseringsvinster medförde att lönsamheten endast marginellt reducerades. Lokalnätstarifferna fördelades om såväl mellan som inom de olika nätbolagens prisområden och kundgrupperingar. Syftet är att ytterligare minska spannet mellan högsta och lägsta prisnivåer.

Efter tillsyn i 19 av Vattenfalls 29 prisområden i Sverige beslutade Energimyndigheten om återgång till 1998 års prisnivå i 14 av dessa, utan att ta hänsyn till prisnivån i utgångsläget

och till övriga förhållanden som påverkar kostnaderna, bland annat kundtätheten på nätet. Besluten överklagades till Länsrätten.

I Finland sänkte dotterbolaget Hämeen Sähkö tarifferna från 1 april trots ökade kostnader för överliggande nät.

Den 1 november infördes schablonavräkning i Sverige, vilket innebär att nästan alla elkunder utan kostnad kan byta leverantör. Reformen medförde omfattande förberedelser för att klara den förväntade ökningen av leverantörsbyten. Den fortsatta hanteringen kommer att kräva ökade resurser inom nätbolagen. Samtidigt minskar kostnaderna för mätarbyten.

Under 1999 användes stora resurser för att millenniesäkra samtliga driftsystem.

Störningar på grund av kyla, åska och stormar var relativt omfattande under 1999. Flera svåra stormar över Väst- och Mellansverige i slutet av november orsakade strömavbrott för cirka 110 000 av Vattenfalls nätkunder, ett fåtal avbrott med varaktighet över en vecka. I början av december drabbades främst Öst- och Västsverige av omfattande störningar varvid mer än 50 000 kunder blev strömlösa. Tillsammans uppgår kostnaderna för störningarna till cirka 80–90 Mkr. Resursinsatsen var som mest 800–900 man. Vattenfalls servicegaranti för driftavbrott utgick 1999 med 27 Mkr (9).

I december skadades Baltic Cable, likströmskabeln mellan Sverige och Tyskland, vilket ledde till driftavbrott. Vattenfall äger en tredjedel. Kabeln beräknas vara i drift i april 2000.

Ett nytt driftstödssystem, DRISS, upphandlades. Det ska tas i drift i slutet av år 2001 varvid 26 driftcentraler reduceras till fyra. DRISS kommer att avsevärt förbättra effektiviteten och kvaliteten i driftövervakningen samt ge kunderna bättre information bland annat vid avbrott i nätet. En omfattande utbildning av berörd personal påbörjades 1999.

Vattenfall inledde i december 1999 tillsammans med Svenska Kraftnät, Sydkraft och Birka Energi samarbete om ett fiberoptiskt bredbandsnät på företagens kraftledningar i södra Sverige. Första etappen omfattar 1 700 km optokabel.

MILJÖCERTIFIERING OCH MILJÖLEDNING

Hämeen Sähkö miljöcertifierades 1999 enligt ISO 14001 som första elnätsbolag i Finland och nummer två i Europa. Miljöledningssystem var vid årsskiftet införda i cirka 40 procent av nätverksamheten. Målet är att alla nätbolag ska vara ISO 14001-certifierade år 2003.

Avveckling av miljöfarliga ämnen bedrivs fortlöpande. Även systematisk återvinning av metaller i kraftledningslinor och kabel påbörjades under året.

Under 1999 pågick arbetet med att konkretisera den så kallade försiktighetsprincipen rörande elektromagnetiska fält (EMF), och dess tillämpning i Vattenfall.

FÖRVÄRV OCH MARKNADSANDELAR

Antalet nätkunder ökade 1999 med 128 500 i Sverige och Finland, genom förvärv av Säffle Elverk, Ingarö Elektriska Distributionsförening, Årjängs Elektriska Nät AB, Botkyrka Salem AB, Fagerstas elnät, Heinola Energia Oy och Revon Sähkö Oy. Vattenfalls elnät i Lycksele och Robertsfors med 7 000 kunder såldes till Skellefteå Kraft. Vid utgången av 1999 uppgick antalet nätkunder till 1 110 000, varav 245 000 i Finland. Vidare träffades överenskommelse om förvärv av 35 procent av Fredrikstad Energinett AS med 35 000 kunder. Därutöver förvärvade Vattenfall 40 procent i moderbolaget Fredrikstad Energiverk AS.

Vid utgången av januari 2000 hade avtal slutits med samtliga ägarkommuner om förvärv av Keski-Suomen Valo Oy med 75 000 kunder. Med denna affär har Vattenfall 320 000 nätkunder i Finland eller cirka 12 procent av finska nätkunderna. Därmed skapas en rationell geografisk struktur i Vattenfalls finska nätverksamhet.

EXPANSION I ÖVRIGA EUROPA

Vattenfalls aktiviteter på Europamarknaden har nu börjat leda till konkreta affärer. I

Solstrålsfångaren fångar solstrålarna som blir till el som går upp i stolparna som kommer till godo hemma.

Anna, 9 år, Sverige.

Anna, 8 år. Polen.

Tjeckien ökade Vattenfall ägarandelen i distributionsbolaget Vychodoceska Energetika (VCE) till cirka 42 procent (8,1). VCE distribuerar el i östra Böhmen och har 676 000 kunder.

I Litauen nådde Vattenfall en ägarandel på cirka 9,7 procent i det vertikalintegrerade Lithuanian Power Company (LPC). Vattenfall deltar aktivt i förberedelserna för en omstrukturering av hela kraftförsörjningen i Litauen. Inriktningen är att ytterligare öka engagemanget i distribution utanför Sverige.

Likströmskabeln på 600 MW mellan Sverige och Polen – SwePol Link – fick sitt miljötillstånd i november 1999. Kabeln tas i drift våren 2000. Karlshamns kommun har överklagat beslutet. Vattenfall äger 48 procent i SwePol Link AB.

Produktområde Naturgas

Nettoomsättningen i produktområde Naturgas uppgick 1999 till 863 Mkr (928) och rörelseresultatet till 69 Mkr (54). Försäljningen sker i Sverige genom Vattenfall Naturgas AB.

VATTENFALL NATURGAS

Vattenfall Naturgas AB (VNG) är det enda företag som importerar naturgas till Sverige. Det sker genom den stamledning som VNG äger och driver. Den går från Dragør i Danmark under Öresund till Klagshamn i Skåne och vidare längs Västkusten upp till Göteborg. Den externa försäljningen av naturgas uppgick till 823 miljoner m^3 under 1999 eller räknat i energimängd 9,0 TWh (9,0). Av den sålda naturgasen går cirka 40 procent till industrin, cirka 40 procent till el- och värmeverk samt cirka 20 procent till bostäder och lokaler. VNGs miljöledningssystem certifierades enligt ISO 14001 i juni 1999.

Preems raffinaderi i Göteborg konverterades från olja till naturgas för uppvärmning. Gasnätet kommer under år 2000 att byggas ut till Lerum och Partille. Därmed kommer 28 kommuner i Sverige att använda naturgas.

Vattenfall AB äger 51 procent av aktierna i VNG. Övriga ägare är tyska Ruhrgas, danska DONG, norska Statoil och finska Fortum.

årsredovisning 1999

förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Vattenfall AB (publ) (556036–2138) får härmed avge årsredovisning och koncernredovisning för 1999, omfattande sidorna 31–63.

Koncernen

VÄSENTLIGA STRUKTURFÖRÄNDRINGAR

I Sverige förvärvades samtliga aktier i elhandelsbolaget Säffle Kommun Förvaltnings AB med dotterbolagen Säffle Elverk AB och Säffle Energi AB med cirka 7 600 kunder samt 99,8 procent i Energibolaget i Botkyrka och Salem AB med cirka 39 000 nätkunder. Elnät i Västerbotten med 7 000 kunder såldes.

Dessutom förvärvades resterande 60 procent av aktierna i Gestrikekraft AB, vilket innebär att bolaget nu är ett helägt dotterbolag. Bolaget säljer el till 80 000 kunder.

Tillsammans med Göteborg Energi AB bildades ett hälftenägt elhandelsbolag, Plusenergi AB, omfattande totalt 425 000 kunder.

Under 1999 bildades dotterbolaget Abonnera i Sverige AB, som ska sälja el, telefonitjänster och försäkringar via Internet till privathushåll och småföretag samt Sensel AB för att sälja infrastrukturen och applikationer till ”det intelligenta hemmet”.

I Finland förvärvades Heinola Energia Oy med cirka 25 000 kunder och Revon Sähkö Oy med cirka 42 000 kunder.

I januari 2000 antog samtliga ägarkommuner Vattenfalls bud på finska Keski-Suomen Valo med 75 000 kunder. Förvärvet godkändes i januari 2000 av det finska konkurrensverket.

I Norge förvärvade Vattenfall 49 procent av Oslo Energi AS. Vattenfalls försäljning till företagsmarknaden i Norge sammanfördes till Oslo Energi. Bolaget har cirka 385 000 kunder.

I september förvärvades ytterligare 32,5 procent i Fredrikstad Energiverk AS, så att ägarandelen vid årsskiftet uppgick till 40 procent. Samtidigt förvärvades 35 procent i dess dotterbolag Fredrikstad Energinett AS.

I Nederländerna förvärvades 10 procent av aktierna i den nederländska elbörsen, APX.

I Tjeckien förvärvades ytterligare 34 procent i eldistributionsbolaget Vychodoceska Energetika, så att ägarandelen vid årsskiftet uppgick till 42 procent. Bolaget har cirka 676 000 kunder.

I Tyskland förvärvade dotterbolaget VASA Energy under andra kvartalet 12,55 procent av Rostock Stadtwerke.

I november träffade Vattenfall ett avtal med Hamburgs stad om förvärv av 25,1 procent av aktierna i HEW (Hamburgische Electricitäts-Werke AG). Tillträde sker år 2000. Hamburgs stad och Vattenfall kommer att bilda ett 50/50 gemensamt bolag. Utöver detta har staden Hamburg en option att sälja sina resterande 25,1 procent till Vattenfall. HEW säljer el till cirka 900 000 kunder, naturgas till 680 000 kunder och fjärrvärme till 9 000 kunder.

I Polen förvärvades 34 procent av aktierna i fjärrvärmebolaget i Ustka.

I januari 2000 undertecknades ett avtal med den polska staten om förvärv av 55 procent av det polska energibolaget Electrocieplownie Warszawskie SA. Bolaget svarar för cirka 98 procent av fjärrvärmeproduktionen och cirka 68 procent av den el som används i Warszawa.

Den 10 november gav miljödomstolen klartecken för färdigställande av likströmskabeln SwePol Link mellan Sverige och Polen. Beslutet har överklagats. SwePol Link AB ägs till 48 procent av Vattenfall. Totalt beräknas investeringen i projektet uppgå till cirka 2 800 Mkr, varav 2 200 Mkr redan har investerats. Vattenfall har det ekonomiska ansvaret under de första tio åren.

I Litauen förvärvades ytterligare 4,7 procent i kraftföretaget LPC så att ägarandelen vid årsskiftet uppgick till 9,7 procent.

Under året bildades en koncerngemensam pensionsstiftelse, Vattenfalls pensionsstiftelse. Vattenfall AB inbetalade under första kvartalet 2 840 Mkr till Stiftelsen. Pensionsskulder i Vattenfall AB och Ringhals AB är vid årsskiftet tryggade i Stiftelsen.

AVTAL OM BARSEBÄCK

I november avtalade Vattenfall med svenska staten och Sydkraft om kärnkraftverket Barsebäck. Avtalet förutsätter godkännande av riksdagen. Barsebäck Kraft AB och Ring-

* *Förvaltningsberättelsen omfattar förutom denna sida även de kommentarer till resultat och finansiell ställning som ges i anslutning till resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalysen (sid 37, 39 och 41).*

hals AB bildar under år 2000 en företagsgrupp i vilken Vattenfall får 74,2 procent och Sydkraft 25,8 procent i moderbolaget. Avtalet har ingåtts på affärsmässiga grunder och innebär bland annat att staten betalar Vattenfall 2 639 Mkr för Sydkrafts andel i Ringhals. Vidare betalar Sydkraft årligen 113 Mkr utöver produktionskostnaden i Ringhals.

PERSONAL

Medelantalet anställda uppgick till 7 991 (7 996). Löner och ersättningar uppgick till 2 762 Mkr (2 644). Ytterligare uppgifter om medelantalet anställda, lönekostnader samt förmåner till ledande befattningshavare återfinns i not 33.

FORSKNING OCH UTVECKLING (FOU)

Vattenfalls FoU drivs integrerad med affärsverksamheten. Det innebär att varje affärsområde och servicebolag ansvarar för att bedriva FoU med stark betoning av den affärsmässiga nyttan. Inom koncernen samordnas FoU i koncernledningsfunktion Miljö och Utveckling.

Satsningen på FoU uppgick under 1999 till 479 Mkr (527), varav 266 Mkr (194) inom Svensk Kärnbränslehantering AB. Kostnaderna för FoU utgjorde 1,7 procent (1,9) av nettoomsättningen.

MILJÖ

Koncernen bedriver tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken inom två affärsområden, Elproduktion och Energimarknad. Denna verksamhet utgör cirka 57 procent eller 49,9 TWh av Vattenfalls produktion och omfattar dels kärnkraft vars huvudsakliga miljöpåverkan sker genom radioaktivt avfall, dels el- och värmeproduktion i förbränningsanläggningar vars huvudsakliga påverkan på den yttre miljön sker genom utsläpp till luft och genom buller samt vindkraft som orsakar buller. Koncernens vattenkraftsproduktion, som står för cirka 43 procent av all elproduktion, räknas ej som miljöfarlig verksamhet utan utgör istället tillståndspliktig vattenverksamhet enligt miljöbalken.

MILLENNIESKIFTET

Sedan 1997 har cirka 300 Mkr satsats på genomgång av koncernens IT-miljö för att säkra millennieskiftet. Alla Vattenfalls kunder i Sverige och utomlands fick el och värme utan störningar.

ÖVERSKOTTSMEDEL FRÅN SPP

SPP har meddelat att av överskottsmedlen har cirka 417 Mkr allokerats för Vattenfallkoncernen, varav 198 Mkr avser Vattenfall AB. Med anledning av rådande osäkerhet i villkor samt tidpunkt för användning av allokerade medel så har dessa ej beaktats i resultat- eller balansräkningarna för 1999.

Moderbolaget

Nettoomsättningen för moderbolaget uppgick till 18 450 Mkr (19 230). Årets resultat blev 3 929 Mkr (2 414). Investeringarna uppgick till 7 963 Mkr (4 785). Likvida medel uppgick till 48 Mkr (223) medan medel på koncernkonto, som förvaltas av Vattenfall Treasury AB, uppgick till 14 824 Mkr (9 749).

Verksamheten vid Ringhals överflyttades per 1999-04-01 från moderbolaget till dotterbolaget Ringhals AB.

Vattenfall AB ägs till 100 procent av den svenska staten.

STYRELSEN OCH DESS ARBETSORDNING

Vattenfall ABs styrelse består av åtta ledamöter med två suppleanter valda av bolagsstämman och tre arbetstagarledamöter med lika många suppleanter utsedda av personalorganisationerna. Verkställande direktören ingår i styrelsen. Andra tjänstemän i bolaget deltar i styrelsens sammanträden som föredragande. Styrelsens sekreterare är anställd i Vattenfall AB.

Under verksamhetsåret 1999 hade styrelsen elva sammanträden, varav sex ordinarie, inklusive det konstituerande mötet. Styrelsens arbete följer en årlig plan ägnad att säkerställa styrelsens behov av information och påverkas i övrigt av den arbetsordning som styrelsen fastställt. Styrelsen träffar årligen bolagets revisorer.

finansiell riskhantering

Finansiell riskhantering

Vattenfallkoncernen är utsatt för risk i form av resultat- och förmögenhetspåverkan på grund av svängningar i marknadspriser. För Vattenfall avser detta främst priser på el och bränsle samt räntor och valutor. För att kontrollera och styra det risktagande koncernen är beredd att ta arbetar Vattenfall aktivt med riskhantering.

Verksamheten bedrivs i enlighet med av Vattenfalls styrelse och ledning fastställda regler och risklimiter avseende riskexponering samt krav beträffande motparter, likviditet och kapitaltillgänglighet. Intern säkerhet och kontroll ges mycket hög prioritet.

ELPRISRISK

Vattenfalls ekonomiska utveckling påverkas i hög grad av börspriset på el. Vattenfall hanterar elprisrisken genom en tydlig fördelning av resultatansvar och riskmandat som på ett naturligt sätt följer fördelningen av affärsansvaret mellan koncernens olika enheter. Övriga risker som uppstår i affären, såsom prisområdes-, valuta- och ränterisker, säkras genom interna affärer mot Vattenfalls elhandelsenhet som löpande hanterar Vattenfalls risker mot marknaden.

Prissättningen på el sker utifrån aktörernas marginalkostnad för produktion, vilken i det nordiska kraftsystemet till stor del styrs av vattentillgången. Detta pris är mycket volatilt (se diagram sid 35). Vattenfall arbetar aktivt med olika former av elderivat, både för att prissäkra och för att med aktivt risktagande inom fastställda riskmandat öka avkastningen.

På den nordiska elmarknaden handlar Vattenfall på NordPool, såväl via mäklare som bilateralt med olika aktörer. Utanför Norden sker handeln huvudsakligen direkt mellan aktörerna även om volymen via mäklare ökar. Vattenfall är också aktivt på elbörsen APX i Nederländerna.

FINANSIERINGSRISK

Koncernens verksamhet är kapitalintensiv och har kraftiga likviditetssvängningar under året, vilket ställer krav på kapitaltillgänglighet både på kort och lång sikt. Målet för kortfristig kapitaltillgänglighet är att alltid ha minst 10 procent av koncernens omsättning i likvida medel eller i form av bindande kreditlöften. Den långsiktiga kapitaltillgängligheten mäts som lånestockens genomsnittliga återstående löptid. Denna uppgick per 31 december till 4,8 år (5,1).

RÄNTERISK

Ränterisker hänförliga till den långfristiga upplåningen hanteras genom en portföljmetod, i vilken lånestockens genomsnittliga räntebindningstid tillåts variera plus/minus 12 månader kring en viss normtid. Övriga ränterisker hanteras inom en total risklimit för räntor och valutor.

VALUTARISK

De valutarisker koncernen exponeras för avser dels växelkursförändringar i framtida betalningsflöden, s k transaktionsexponering, dels omvärdering av nettotillgångar i utländska dotterbolag, s k omräkningsexponering.

Koncernens betalningar sker i huvudsak i svenska kronor. Transaktionsexponering uppstår i samband med elhandel och bränsleinköp. En väsentlig del därav beror på att handeln på den nordiska elderivatmarknaden främst sker i norska kronor. Bränselinköp sker företrädesvis i USD och Euro. Transaktionsexponering uppstår även vid upplåning i utländsk valuta.

Som regel tas ingen valutarisk avseende den långfristiga upplåningen. Övrig transaktionsexponering valutasäkras i allt väsentligt genom matchning och olika typer av derivatinstrument. Därefter kvarstående valutarisker hanteras tillsammans med ränterisker inom den fastställda totala risklimiten.

För att minska omräkningsexponeringen har större nettoinvesteringar i utlandet tidigare säkrats genom lån i utländsk valuta och valutaterminer. I koncernredovisningen har kursdifferenser på dessa lån kvittats mot omräkningsdifferenser i eget kapital. Beslut att upphöra med denna säkringsstrategi, s k equity hedging, har fattats och utestående transaktioner avvecklas i takt med förfall.

MOTPARTSRISK

Motpartsrisker i samband med placeringar, derivatavtal m m hanteras inom ramen för fastställda limiter baserade på extern kreditvärdering. Som motparter accepteras enbart ett antal större nordiska banker och kreditinstitut samt motparter med mycket höga ratingbetyg. Innan långfristiga swapavtal ingås, krävs dessutom att ISDA-avtal upprättats med motparten. Motpartsrisker i derivat kvantifieras löpande genom marknadsvärdering plus ett schablontillägg för framtida värdeförändring enligt den metod Finansinspektionen anvisar för de institut, som är skyldiga att beräkna en kapitaltäckningsgrad.

Motpartsrisker i elhandeln hanteras via ett motpartsreglemente där bedömningsgrunderna likaledes utgår från extern kreditvärdering. En omfattande motpartsrisk för Vattenfall avser NordPool, som förutom handeln på egen marknadsplats även erbjuder clearing av bilateralt handlade standardkontrakt. NordPool är enligt norsk lag inte formellt en börs för finansiell handel och de har ett lågt eget kapital. NordPools kreditvärdighet bygger därför på marginalkraven för clearingen.

Vattenfall arbetar för en förbättring av elmarknadens hantering av kreditrisker genom organisationer som ISDA, EFET och NAET. Vattenfall har även utvecklat ett eget ramavtal för finansiell elhandel som nära ansluter till standard från andra internationella finansiella marknader.

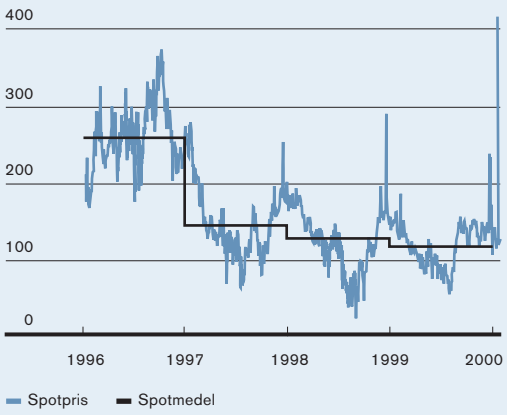
VATTENFALLS ELHANDELSENHET

Den operativa elhandeln mot den externa marknaden är koncentrerad till en central elhandelsfunktion inom Vattenfall AB. Elhandelsenheten fungerar som en fullständig intern marknadsplats med uppdrag att stödja övriga operativa enheter så att de får tillgång till marknaden på bästa möjliga villkor. För att inte addera kostnader i värdekedjan fungerar elhandelsenheten i detta avseende som en nollmarginalenhet internt och mäts istället på processeffektivitet. Vattenfall är en av fyra Market Makers på NordPool och driver utvecklingen av en finansiell handel i STOSEK (prisområde Stockholm, svenska kronor).

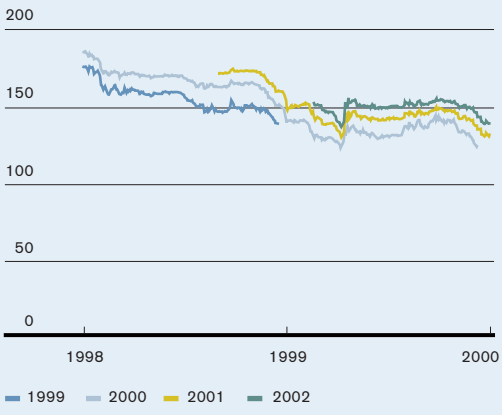
VATTENFALL TREASURY

Den operativa finansförvaltningen i Vattenfall är koncentrerad till det helägda dotterbolaget Vattenfall Treasury AB (publ), som ansvarar för koncernens upplånings- och placeringsverksamhet samt hanterar därmed förknippade finansiella risker. Bolaget är ett servicebolag och utgör koncernens internbank med drygt 80 kontohavare bland bolag och enheter inom Vattenfall. Genom att finansförvaltningen är centraliserad kan koncernens enheter istället inrikta sig på den egna affärsverksamheten.

Systempris, SEK/MWh

Årspris, NOK

koncernen

Koncernens resultaträkning

Belopp i Mkr	not	Koncernen 1999	1998
Nettoomsättning	1, 2	**27 754**	27 957
Kostnader för sålda produkter	4, 5	**–19 402**	–18 963
Bruttoresultat		**8 352**	8 994
Försäljningskostnader		**–1 702**	–1 315
Administrationskostnader		**–1 523**	–1 614
Forsknings- och utvecklingskostnader		**–479**	–527
Övriga rörelseintäkter		**1 034**	604
Övriga rörelsekostnader		**–309**	–166
Andelar i intresseföretags resultat	6	**142**	91
Rörelseresultat	7	**5 515**	6 067
Resultat från andra långfristiga värdepappersinnehav	9	**34**	–1
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	10	**508**	289
Räntekostnader och liknande resultatposter	11	**–1 760**	–1 907
Resultat före skatter och minoritetens andel		**4 297**	4 448
Skatter	13	**–1 400**	–1 816
Minoritetens andel i årets resultat	14	**–359**	32
Årets resultat		**2 538**	2 664

Produktområden

Belopp i Mkr	Nettoomsättning 1999	1998	Rörelseresultat 1999	1998
El	**18 499**	18 773	**4 198**	4 129
Fjärrvärme	**1 028**	887	**121**	135
Energitjänster	**2 633**	2 058	**–52**	153
Nättjänster	**7 097**	6 993	**1 657**	1 629
Naturgas	**863**	928	**69**	54
Övrigt och elimineringar	**–2 366**	–1 682	**–478**	–33
Summa	**27 754**	27 957	**5 515**	6 067

Kommentarer

NETTOOMSÄTTNING OCH RESULTAT

Nettoomsättningen uppgick till 27 754 Mkr (27 957). Minskningen förklaras främst av lägre intäkter från elförsäljningen på grund av lägre marknadspriser. Nettoomsättningen utanför Sverige ökade till 25 procent (19).

Rörelseresultatet blev 5 515 Mkr (6 067). Rörelseresultatet i procent av nettoomsättningen (rörelsemarginalen) blev 19,9 procent (21,7). Minskningen av rörelseresultatet beror främst på minskade marginaler på grund av sjunkande marknadspriser på el. Kostnadsbesparingar på cirka 500 Mkr uppnåddes vilket delvis kompenserade de sjunkande priserna.

Finansnettot, dvs nettot av övriga ränteintäkter och räntekostnader, blev –1 252 Mkr (–1 618). Räntetäckningsgraden uppgick till 3,4 ggr (3,3). Det långsiktiga målet är att ha en räntetäckningsgrad på minst 3 gånger.

Resultatet före skatter och minoritetens andel blev 4 297 Mkr (4 448). I procent av nettoomsättningen blev resultatet (nettomarginalen) 15,5 procent (15,9).

Skatter uppgick till –1 400 Mkr (–1 816), varav skatt på årets och tidigare års resultat 1 291 Mkr (1 316).

Årets resultat blev 2 538 Mkr (2 664). Resultatet ger en räntabilitet på eget kapital efter full skatt på 7,7 procent (8,4).

PRODUKTOMRÅDEN

El

Nettoomsättningen uppgick till 18 499 Mkr (18 773). Intäkterna från elförsäljningen minskade trots ökad försäljningsvolym. Intäktsminskningen förklaras av lägre marknadspriser. Direktförsäljning till kunder, främst energiföretag, minskade med 5,4 TWh, medan försäljningen på elbörser ökade med 8,5 TWh. Volymminskningen till kunder beror främst på att volym överfördes till Oslo Energi i Norge och Plusenergi i Göteborg. Försäljningen uppgick till 86,9 TWh (83,8) fördelat på 67,5 TWh (72,9) till kunder och 19,4 TWh (10,9) till elbörser.

Därutöver levererades 8,5 TWh (9,0) till minoritetsdelägare i kraftstationer m m.

Elanskaffningen uppgick till 98,7 TWh (96,0), varav egen produktion 86,6 TWh (83,7) och inköp 12,1 TWh (12,3). Totalt producerades 36,7 TWh (34,9) vattenkraft, 49,0 TWh (48,3) kärnkraft och 0,9 TWh (0,5) värmekraft m m. Av elanskaffningen har 3,3 TWh (3,2) förbrukats internt, främst för täckande av nätförluster.

Rörelseresultatet uppgick till 4 198 Mkr (4 129).

Fjärrvärme

Nettoomsättningen uppgick till 1 028 Mkr (887). Försåld volym uppgick till 3,0 TWh (2,6) fjärrvärme genom expansion inom befintliga fjärrvärmesystem. Rörelseresultatet uppgick till 121 Mkr (135).

Energitjänster

Energitjänster omfattar Energilösningar, Energi- och konsulttjänster samt Entreprenadverksamhet. Entreprenadverksamheten stod för drygt 60 procent av nettoomsättningen och bidrog även positivt till rörelseresultatet medan både Energilösningar och Energi- och konsulttjänster visade minusresultat.

Nettoomsättningen uppgick till 2 633 Mkr (2 058). Försäljningen av FärdigVärme uppgick till 2,3 TWh vilket är en ökning med 0,3 TWh. Rörelseresultatet blev –52 Mkr (153). Det lägre rörelseresultatet förklaras av en kraftig expansion och satsning inom området vilket lett till att kostnaderna ökat snabbare än intäkterna.

I raden benämnd ”Övrigt och eliminering-ar” ingår satsningar om drygt 300 Mkr på intelligenta hem.

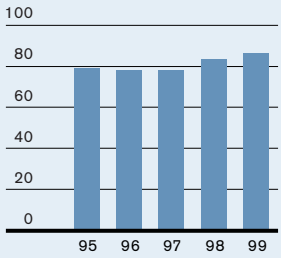
Nättjänster

Nettoomsättningen uppgick till 7 097 Mkr (6 993). Transiterade volymer uppgick till 127 TWh (124). Rörelseresultatet blev 1 657 Mkr (1 629).

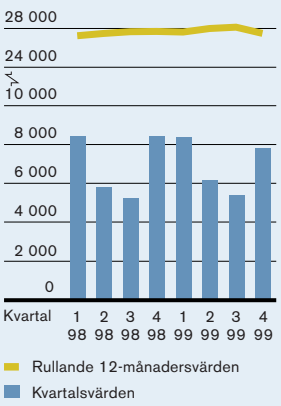
Naturgas

Nettoomsättningen uppgick till 863 Mkr (928) vilket motsvarar en försåld volym på 9,3 TWh (9,3). Av volymen såldes 0,3 TWh (0,3) internt. Rörelseresultatet blev 69 Mkr (54).

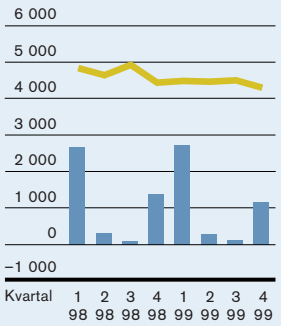
Elförsäljning, TWh

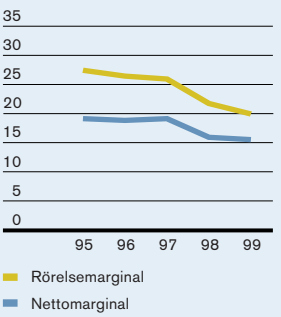
Nettoomsättning, Mkr

Resultat före skatter och minoritetens andel, Mkr

Rörelse- och nettomarginal, %

Koncernens balansräkning

Belopp i Mkr	not	Koncernen 1999-12-31	1998-12-31
TILLGÅNGAR			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter	15	**494**	388
Hyresrätter och liknande rättigheter	15	**755**	794
Goodwill	15	**304**	575
Summa immateriella anläggningstillgångar		**1 553**	1 757
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	16	**18 323**	18 821
Maskiner och andra tekniska anläggningar	16	**36 123**	36 521
Inventarier, verktyg och installationer	16	**891**	877
Pågående nyanläggningar	16	**1 632**	1 347
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar	17	**285**	215
Summa materiella anläggningstillgångar		**57 254**	57 781
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i intresseföretag	18, 19	**5 223**	2 917
Fordringar hos intresseföretag	17	**1 687**	1 337
Andra långfristiga värdepappersinnehav	18, 19	**1 549**	1 181
Andra långfristiga fordringar	17	**1 272**	1 463
Summa finansiella anläggningstillgångar		**9 731**	6 898
Summa anläggningstillgångar		**68 538**	66 436
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Varulager m m	20	**4 901**	5 440
Kortfristiga fordringar	21	**8 364**	7 041
Kortfristiga placeringar		**3 738**	2 465
Kassa och bank		**1 122**	1 974
Summa likvida medel		**4 860**	4 439
Summa omsättningstillgångar		**18 125**	16 920
Summa tillgångar		**86 663**	83 356
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	23		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		**6 585**	6 585
Uppskrivningsfond		**295**	313
Kapitalandelsfond		**616**	573
Övriga bundna reserver		**16 333**	19 965
Fritt eget kapital			
Fria reserver		**6 980**	2 225
Årets resultat		**2 538**	2 664
Summa eget kapital		**33 347**	32 325
Minoritetens andel av eget kapital		**2 472**	2 213
Räntebärande avsättningar	24	**1 210**	3 891
Icke räntebärande avsättningar	25	**11 192**	10 811
Summa avsättningar		**12 402**	14 702
Långfristiga räntebärande skulder	26	**19 714**	17 488
Långfristiga icke räntebärande skulder	27	**1 222**	1 485
Summa långfristiga skulder		**20 936**	18 973
Kortfristiga räntebärande skulder	28	**11 351**	6 497
Kortfristiga icke räntebärande skulder	29	**6 155**	8 646
Summa kortfristiga skulder		**17 506**	15 143
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		**86 663**	83 356
Ställda säkerheter	30	**150**	3 431
Ansvarsförbindelser	31	**7 046**	6 437
Åtaganden enligt konsortialavtal	32		
US Leases	Se not 31		

Kommentarer

FINANSIELL STÄLLNING

Tillgångar

Materiella anläggningstillgångar minskade med 527 Mkr till 57 254 Mkr. Minskningen beror på att anläggningstillgångar i Tyskland med ett restvärde om 1 884 Mkr avyttrats. Investeringarna uppgår till 2 462 Mkr (2 554).

Andelar i intresseföretag uppgick till 5 223 Mkr vilket är en ökning med 2 306 Mkr. Ökningen är främst hänförlig till investeringar i Vychodoceska Energetika, Oslo Energi, Fredrikstad Energinett och Fredrikstad Energiverk.

Kortfristiga fordringar har ökat med 1 323 Mkr och uppgår till 8 364 Mkr.

Likvida medel uppgick till 4 860 Mkr (4 439), vilket motsvarar 17,5 procent (15,9) av omsättningen. Av likvida medel utgör 1 960 Mkr (2 007) placeringar avseende arbitrageaffärer med refinansieringsrisk. Medelvolymen likvida medel har under året varit cirka 6 700 Mkr (4 600). Härav utgjorde omkring 3 800 Mkr (2 400) placeringar avseende räntearbitrageaffärer.

Eget kapital, avsättningar och skulder

Eget kapital uppgick till 33 347 Mkr vilket innebär en ökning med 1 022 Mkr. Soliditeten uppgick till 39,4 procent (39,7). Sedan 1991 har soliditeten ökat med 13 procentenheter. Vattenfalls målsättning är att upprätthålla en soliditet på 30–40 procent.

Räntebärande avsättningar minskade med 2 681 Mkr till 1 210 Mkr till följd av inbetalning med 2 840 Mkr till en av Vattenfall AB bildad pensionsstiftelse.

Icke räntebärande avsättningar ökade med 381 Mkr beroende på högre latenta skatteskulder främst till följd av redovisad latent skatteskuld på övervärden uppkomna vid företagsförvärv.

Räntebärande skulder ökade med 7 080 Mkr till 31 065 Mkr. Ökningen förklaras främst av finansiering av ovan nämnda inbetalning till pensionsstiftelse liksom av gjorda investeringar.

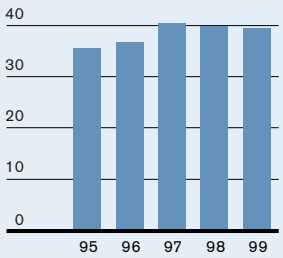
Vattenfall har tre certifikatprogram och två obligationsprogram s k Medium Term Notes vilka tillsammans ger en stor flexibilitet i valet av finansieringsformer och lånemarknader. Som back-up för den kortfristiga certifikatupplåningen finns en s k Revolving Credit Facility på 600 MUSD, som förfaller år 2003. Därutöver finns back-up på 200 MUSD i form av s k 364-dagars faciliteter.

Förfallostrukturen på Vattenfalls lån framgår av diagrammet nedan. Cirka 80 procent av den totala låneportföljen utgörs av lån upptagna i utlandet.

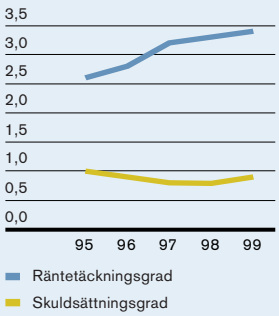
Vattenfall har för kortfristig upplåning erhållit kreditbetygen P–1 från Moody's och A–1 från Standard & Poor's. Det innebär bästa möjliga kreditbetyg från Moody's, medan Standard & Poor's justerat ned betyget ett steg jämfört med föregående år. För internationell långfristig upplåning har kreditbetygen sänkts jämfört med föregående år och utgör A1 från Moody's och A+ från Standard & Poor's.

Kortfristiga icke räntebärande skulder minskade med 2 491 Mkr till 6 155 Mkr. Minskningen förklarast främst av att erhållna förskott för försäljning av anläggningstillgångar i Tyskland realiserats.

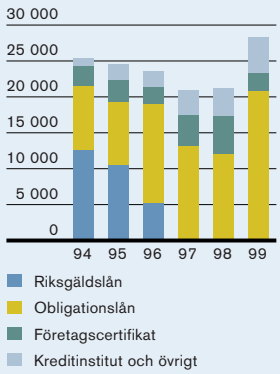
Soliditet, %

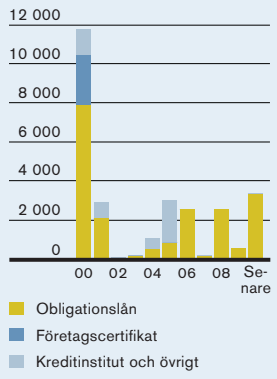
Räntetäcknings- och skuldsättningsgrad, ggr

Totala låneskulder, Mkr*

Förfallostruktur, Mkr*

* *Exkl. lån från minoritetsägare.*

Koncernens kassaflödesanalys

Belopp i Mkr	Koncernen 1999	1998
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Årets resultat	**2 538**	2 664
Justeringar för poster som ej ingår i kassaflödet *	**3 686**	4 094
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsetillgångar och rörelseskulder (internt tillförda medel)	**6 224**	6 758
Kassaflöde från förändringar i rörelsetillgångar och rörelseskulder		
Minskning av varulager	**539**	92
Ökning av fordringar	**–1 125**	–213
Minskning av skulder	**–2 400**	–152
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**3 238**	6 485
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Förvärv av koncernföretag**	**–2 916**	–1 286
Investeringar i andelar i intresseföretag och andra långfristiga värdepappersinnehav	**–2 519**	–677
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	**–2 462**	–2 554
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	**–19**	–11
Försäljning av materiella och immateriella anläggningstillgångar	**2 473**	386
Försäljning av aktier och andelar	**77**	17
Likvida medel i förvärvade/sålda bolag, netto	**255**	387
Kassaflöde från investeringsverksamheten	**–5 111**	–3 738
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		
Upptagna lån	**10 575**	11 833
Amortering av skuld	**–6 493**	–12 576
Tillskott från minoriteten	**14**	—
Utbetald utdelning	**–1 676**	–1 620
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	**2 420**	–2 363
Årets kassaflöde	**547**	384
LIKVIDA MEDEL		
Likvida medel vid årets början	**4 439**	3 961
Omräkningsdifferenser	**–126**	94
Årets kassaflöde	**547**	384
Likvida medel vid årets slut * **	**4 860**	4 439

* – *** *Se specifikation sid 41.*

Kommentarer

LÖPANDE VERKSAMHET

Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsetillgångar och rörelseskulder minskade med 534 Mkr till 6 224 Mkr. Kassaflöde från den löpande verksamheten uppgick till 3 238 Mkr (6 485). Minskningen beror främst på att rörelseskulderna minskat till följd av minskade förskott.

Självfinansieringsgraden blev 0,8 ggr (1,5).

INVESTERINGSVERKSAMHET

Koncernens investeringar uppgick till 7 916 Mkr (4 528), varav tillväxtinvesteringarna, dvs företagsförvärv och expansionsinvesteringar i anläggningstillgångar, uppgick till 6 004 Mkr (2 362). Företagsförvärv uppgick till 5 435 Mkr (1 963). Förvärv av koncernföretag svarade för 2 916 Mkr (1 286), intresseföretag 2 137 Mkr (469) och andra långfristiga värdepapper 382 Mkr (208).

I materiella anläggningstillgångar investerades 2 462 Mkr (2 554).

I elproduktionsanläggningar investerades 742 Mkr (899) och i elnätsanläggningar 851 Mkr (825). Inom värmeområdet – fjärrvärme, FärdigVärme och kraftvärme – uppgick investeringarna till 520 Mkr (366). Resterande investeringar avsåg framför allt investeringar i inventarier, verktyg och installationer. Expansionsinvesteringar i anläggningstillgångar uppgick till 569 Mkr (400). Fjärrvärme, FärdigVärme och kraftvärme svarade för den största delen.

Försäljning av materiella anläggningstillgångar är främst hänförlig till anläggningar i Tyskland.

I immateriella tillgångar investerades 19 Mkr (11).

FINANSIERINGSVERKSAMHET

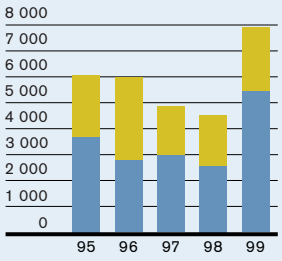
Långfristiga räntebärande skulder ökade med 2 226 Mkr. Årets upplåning under Euro Medium Term Programme (EMTN) uppgick till cirka 9 600 Mkr, varav 6 300 Mkr i form av ettårsupplåningar. Låneportföljens genomsnittliga löptid uppgår till 4,8 år.

Nettoskuldsättningen, dvs räntebärande skulder och avsättningar minus likvida medel, ökade med 3 978 Mkr till 27 415 Mkr. Ökningen beror främst på investeringar.

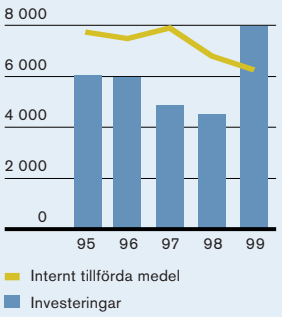
Fördelning på avskrivningar

	1999	1998
Kostnader för sålda produkter	**4 217**	3 683
Försäljningskostnader	**52**	44
Administrationskostnader	**79**	62
Forsknings- och utvecklingskostnader	**3**	4
Totala avskrivningar	**4 351**	3 793

Investeringar, Mkr

Självfinansiering, Mkr

SPECIFIKATION TILL KASSAFLÖDESANALYSEN

*** Justeringar för poster som ej ingår**

	1999	1998
Avskrivningar enligt plan	**4 351**	3 793
Andel i intresseföretags resultat	**–89**	–42
Orealiserade kursvinster	**–74**	–201
Orealiserade kursförluster	**65**	40
Realisationsvinster	**–409**	–125
Realisationsförluster	**116**	78
Nedskrivning av aktier	**10**	–
Förändring räntefordran	**–175**	–88
Förändring ränteskulder	**70**	107
Förändring avsättningar	**–281**	2
Förändring skatteskulder	**–257**	562
Minoritetens andel av årets resultat	**359**	–32
	3 686	4 094

Betald ränta uppgick till 1 617 Mkr (1 758) och erhållen ränta till 279 Mkr (193). Betald skatt uppgick till 1 657 Mkr (1 254).

**** Förvärv av koncernföretag**

Tillgångar i förvärvade koncernföretag utgörs främst av anläggningstillgångar. Se vidare noterna 15, 16 och 18.

***** Likvida medel vid årets slut**

	1999-12-31	1998-12-31
Kortfristiga placeringar	**3 738**	2 465
Kassa och bank	**1 122**	1 974
Likvida medel vid årets slut	**4 860**	4 439

Kortfristiga placeringar avser placeringar med en löptid kortare än ett år. Placeringar med en löptid kortare än tre månader uppgick till 2 453 Mkr (1 356).

moderbolaget

Moderbolagets resultaträkning

Belopp i Mkr	not	Moderbolaget 1999	1998
Nettoomsättning	1, 2, 3	**18 450**	19 230
Kostnader för sålda produkter	4, 5	**–14 752**	–15 331
Bruttoresultat		**3 698**	3 899
Försäljningskostnader		**–707**	–691
Administrationskostnader		**–630**	–783
Forsknings- och utvecklingskostnader		**–158**	–272
Övriga rörelseintäkter		**388**	329
Övriga rörelsekostnader		**–152**	–98
Rörelseresultat	7	**2 439**	2 384
Resultat från andelar i koncernföretag	8	**74**	301
Resultat från andelar i intresseföretag	6	**19**	–1
Resultat från andra långfristiga värdepappersinnehav	9	**775**	814
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	10	**633**	435
Räntekostnader och liknande resultatposter	11	**–1 186**	–1 761
Utdelningsbetingat koncernbidrag		**1 251**	1 279
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		**4 005**	3 451
Bokslutsdispositioner	12	**1 252**	–210
Resultat före skatt		**5 257**	3 241
Skatt	13	**–1 328**	–827
Årets resultat		**3 929**	2 414

Moderbolagets kassaflödesanalys

Belopp i Mkr	Moderbolaget 1999	1998
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Årets resultat	**3 929**	2 414
Justeringar för poster som ej ingår i kassaflödet	**–1 801**	–1 008
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsetillgångar och rörelseskulder (internt tillförda medel)	**2 128**	1 406
Kassaflöde från förändringar i rörelsetillgångar och rörelseskulder	**–4 691**	2 298
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**–2 563**	3 704
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Investeringar i koncernföretag, intresseföretag och andra långfristiga värdepappersinnehav	**–7 537**	–3 824
Investeringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar	**–426**	–961
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	**5 117**	224
Försäljning av aktier och andelar	**1 143**	1 965
Kassaflöde från investeringsverksamheten	**–1 703**	–2 596
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		
Upptagna lån	**5 591**	489
Utbetald utdelning	**–1 500**	–1 500
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	**4 091**	–1 011
Årets kassaflöde	**–175**	97
LIKVIDA MEDEL		
Likvida medel vid årets början	**223**	126
Årets kassaflöde	**–175**	97
Likvida medel vid årets slut	**48**	223

Betald ränta uppgick till 1 036 Mkr (1 545) och erhållen ränta till 1 089 Mkr (1 224). Betald skatt uppgick till 1 052 Mkr (480).

Moderbolagets balansräkning

Belopp i Mkr	not	Moderbolaget 1999-12-31	1998-12-31
TILLGÅNGAR			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter	15	**6**	20
Hyresrätter och liknande rättigheter	15	**678**	706
Summa immateriella anläggningstillgångar		**684**	726
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	16	**12 496**	13 181
Maskiner och andra tekniska anläggningar	16	**6 109**	10 250
Inventarier, verktyg och installationer	16	**87**	202
Pågående nyanläggningar	16	**411**	687
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar	17	**57**	59
Summa materiella anläggningstillgångar		**19 160**	24 379
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	18, 19	**12 987**	7 481
Fordringar hos koncernföretag	17	**38**	123
Andelar i intresseföretag	18, 19	**1 527**	669
Fordringar hos intresseföretag	17	**909**	630
Andra långfristiga värdepappersinnehav	18, 19	**594**	662
Andra långfristiga fordringar	17	**135**	123
Summa finansiella anläggningstillgångar		**16 190**	9 688
Summa anläggningstillgångar		**36 034**	34 793
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Varulager m m	20	**103**	2 016
Kortfristiga fordringar	21	**20 821**	15 356
Kortfristiga placeringar		**—**	49
Kassa och bank		**48**	174
Summa likvida medel	22	**48**	223
Summa omsättningstillgångar		**20 972**	17 595
Summa tillgångar		**57 006**	52 388
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	23		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (131 700 000 aktier à nom 50 kr)		**6 585**	6 585
Reservfond		**1 316**	1 316
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst		**3 067**	3 173
Årets resultat		**3 929**	2 414
Summa eget kapital		**14 897**	13 488
Obeskattade reserver	12	**10 065**	11 317
Räntebärande avsättningar	24	**112**	3 041
Icke räntebärande avsättningar	25	**146**	627
Summa avsättningar		**258**	3 668
Långfristiga räntebärande skulder	26	**16 060**	7 336
Långfristiga icke räntebärande skulder	27	**4 794**	5 224
Summa långfristiga skulder		**20 854**	12 560
Kortfristiga räntebärande skulder	28	**1 425**	3 206
Kortfristiga icke räntebärande skulder	29	**9 507**	8 149
Summa kortfristiga skulder		**10 932**	11 355
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		**57 006**	52 388
Ställda säkerheter	30	**—**	—
Ansvarsförbindelser	31	**59 567**	46 045
Åtaganden enligt konsortialavtal	32		

noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

KONCERNREDOVISNING

Koncernredovisningen omfattar moderbolaget och företag där Vattenfall vid årsskiftet innehar mer än 50 procent av rösterna eller på annat vis har ett bestämmande inflytande.

Koncernredovisningen upprättas i enlighet med Redovisningsrådets rekommendation RR 1:96.

Koncernredovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Förvärvsmetoden innebär att i koncernens eget kapital ingår endast koncernens andel av efter förvärvet intjänat eget kapital i dotterföretag. De övervärden som framkommer efter marknadsvärdering vid förvärvet av bolagens tillgångar och skulder hänförs till respektive post. Latent skatt beaktas på dessa övervärden förutom beträffande fallrätter, vilka inte är föremål för avskrivning. Återstående skillnad mot förvärvspris redovisas som goodwill.

Under året förvärvade bolag inkluderas i koncernens resultaträkning från och med tidpunkten för förvärvet. Avyttrade bolag ingår i koncernens resultaträkning t o m tidpunkten för avyttringen.

Internvinster vid försäljning mellan koncernföretag elimineras i sin helhet med beaktande av latent skatt.

Innehav av intresseföretag redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Utdelning från intresseföretag ingår inte i koncernens resultat. Istället utgörs Andelar i intresseföretags resultat av koncernens andel av intresseföretagens redovisade resultat före skatter, i förekommande fall reducerad med avskrivning på övervärde. Koncernens andel av intresseföretagens redovisade skattekostnader samt beräknade skatter i bokslutsdispositioner ingår i koncernens skattekostnad.

Intresseföretagen intas av praktiska skäl i Vattenfallkoncernens bokslut med en viss tidsförskjutning, normalt ett kvartal.

I koncernens balansräkning förändras det bokförda värdet på aktieinnehaven med Vattenfalls andel av respektive företags resultat efter skatt minskat med avskrivningar på övervärden och erhållna utdelningar.

UTLÄNDSKA VALUTOR

Vid upprättandet av koncernens bokslut omräknas samtliga poster i resultaträkningarna för utländska dotterföretag till svenska kronor efter de genomsnittliga valutakurserna under räkenskapsåret (medelkurser). Samtliga poster i balansräkningarna, utom nettoresultaten, omräknas efter valutakurserna vid respektive årsskiften (balansdagens kurser). De förändringar av koncernens eget kapital, som uppstår genom variationer i balansdagskurserna jämfört med kurserna vid föregående årsskifte, påverkar direkt eget kapital och redovisas där bland bundna och fria reserver. Den differens som uppkommer i koncernens balansräkning genom att årets resultat i utländska dotterbolag omräknas till svenska kronor efter medelkurs påverkar koncernens fria reserver.

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs, såväl i de enskilda koncernföretagen som i koncernens bokslut. Vid terminssäkring av underliggande fordran eller skuld används dagskursen vid tillfället för valutasäkringen.

Från oktober 1999 säkras inte längre nettotillgångar i utländsk valuta genom lån och andra finansiella instrument. I koncernredovisningen har kursdifferenser på dessa lån tidigare kvittats mot omräkningsdifferenser i eget kapital.

Valutakursdifferenserna indelas i rörelserelaterade och finansiella. Rörelserelaterade valutakursdifferenser ingår i rörelseresultatet.

Viktigare valutakurser använda i koncernbokslutet anges nedan.

Viktigare valutakurser använda i koncernbokslutet

		Medelkurser		Balansdagskurser	
Land	**Valuta**	**1999**	1998	**1999-12-31**	1998-12-31
Danmark	DKK	**1,1884**	1,1873	**1,1505**	1,2685
Finland	FIM	**1,4863**	1,4892	**1,4403**	1,5885
Norge	NOK	**1,0603**	1,0565	**1,0605**	1,0730
Tyskland	DEM	**4,5183**	4,5223	**4,3784**	4,8295
USA	USD	**8,2871**	7,9567	**8,5250**	8,0650

BOKSLUTSDISPOSITIONER, LATENT SKATTESKULD OCH OBESKATTADE RESERVER

Skattelagarna i Sverige och i vissa andra länder ger företag möjlighet att skjuta upp skattebetalning genom avsättning till obeskattade reserver. I koncernens balansräkning uppdelas obeskattade reserver i latent skatteskuld, som redovisas som avsättning och kapitaldel, vilken ingår i bundet eget kapital. Skatteskulden i obeskattade reserver beräknas med utgångspunkt från den förväntade skattesatsen för närmast kommande år i respektive land, i Sverige 28 procent.

I koncernens resultaträkning redovisas inga bokslutsdispositioner. Koncernens skattekostnad beräknas som summan av de redovisade skattekostnaderna i de enskilda koncernföretagen med korrigering för effekten av avsättningar till, respektive upplösningar av, obeskattade reserver. Denna korrigering motsvaras av årets

förändring av skatteskuld i obeskattade reserver, vilken ingår i latent skatteskuld i koncernens balansräkning.

I de enskilda koncernföretagen (inklusive Vattenfall AB) redovisas obeskattade reserver som en särskild post i balansräkningen. I resultaträkningen redovisas avsättningar till, respektive upplösningar av, obeskattade reserver under rubriken bokslutsdispositioner. Den redovisade skattekostnaden utgörs av skatten på resultatet efter bokslutsdispositioner.

Koncernbidrag redovisas enligt redovisningsrådets akutgrupps uttalande.

NETTOOMSÄTTNING

Nettoomsättning redovisas exklusive mervärdesskatt och punktskatter, i huvudsak energiskatt. Anslutningsavgiften, dvs den avgift som en kund betalar i samband med anslutning till elnätet, intäktsförs vid tidpunkten för anslutningen.

FORSKNING OCH UTVECKLING

Utgifter för forskning och utveckling kostnadsförs allt eftersom de uppstår.

AVSKRIVNINGAR

Avskrivningar enligt plan beräknas på anskaffningsvärde med linjär fördelning efter anläggningarnas bedömda ekonomiska livslängd. Avskrivningar enligt plan är i resultaträkningen fördelade på respektive funktion. Därutöver görs i moderbolaget avskrivningar utöver plan som redovisas som bokslutsdisposition respektive obeskattad reserv.

Avskrivningstider (år)

	Maskiner, inventarier	Byggnader	Markanläggningar
Idrifttagna anläggningar			
Fastigheter	30	25–50	25
Vattenkraftanläggningar	40	50	25
Värmekraftanläggningar *	25	25	25
Gasledningar	20	—	—
Ledningar och transformatorstationer **	30	30	30
Inventarier m m	3–10	—	—

* *15 år för förnyelseinvesteringar i kärnkraftanläggningar.*
** 25–35 *år på lokala distributionsnät.*

Avskrivning av immateriella tillgångar görs enligt lämplig plan, dock ej längre än längden på underliggande avtal. Goodwill förvärvad före 1997 skrivs av på högst 10 år, medan goodwill förvärvad 1997 och därefter skrivs av på högst 5 år med vissa undantag.

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Immateriella och materiella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde plus uppskrivningar med avdrag för ackumulerade avskrivningar enligt plan. Uppskrivningar redovisas med beaktande av latent skatt. I anskaffningsvärdet för större anläggningar, som byggs i egen regi, ingår ränta under byggnadstiden. Ränta aktiveras för anläggningar med ett anskaffningsvärde överstigande 100 Mkr.

VARULAGER MM

Varulager värderas enligt lägsta värdets princip, dvs det lägsta av anskaffningsvärde enligt först in/först ut principen och verkligt värde. Förbrukning av kärnbränsle beräknas som minskning av energiinnehållet i bränslestavarna och baserar sig på anskaffningskostnaden för varje enskild laddning. Värdet i den energi som finns lagrad i form av vatten i regleringsmagasinen redovisas inte som tillgång.

PÅGÅENDE ARBETEN OCH RESULTATAVRÄKNING

Uppdrag utförs på löpande räkning och till fast pris. Uppdrag på löpande räkning resultatavräknas i samband med fakturering. Successiv vinstavräkning tillämpas för fastprisuppdrag.

Pågående arbeten värderas till faktiskt nedlagda direkta kostnader plus skälig andel av indirekta kostnader. Förlustuppdrag nedskrivs omedelbart med totalt befarad förlust utan hänsyn till uppdragets upparbetningsgrad.

FORDRINGAR

Fordringar tas upp med det belopp varmed de beräknas inflyta.

KORTFRISTIGA PLACERINGAR

Kortfristiga placeringar inkluderar obligationer, certifikat och andra räntebärande instrument. Kortfristiga placeringar värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och marknadsvärdet på balansdagen. Orealiserade förluster avräknas mot orealiserade vinster. Överskjutande förluster redovisas över resultaträkningen, medan motsvarande vinster inte ingår i redovisat resultat.

PENSIONER

Koncernen övertog, i samband med bolagiseringen, från staten de pensionsskulder som var intjänade under den statliga tiden. Intjänanden i inköpta förutvarande kommunala elbolag innehåller i allmänhet kommunala intjänanden. Intjänanden för aktiv personal följer numera

de pensionsplaner och försäkringssystem som är vanliga på de marknader där Vattenfall verkar. Detta gäller anställda i de svenska verksamheterna såväl som vissa anställda i utländska dotterbolag. Den i balansräkningen upptagna avsättningen är beräknad enligt sedvanliga försäkringstekniska grunder.

Hela den svenska pensionsskulden avses tryggas i Vattenfalls pensionsstiftelse, som bildades 1999 och där Vattenfall AB och Ringhals AB för närvarande är delägare.

LEASING

Koncernen tillämpar vid redovisning av väsentliga kontrakt i princip Redovisningsrådets rekommendation RR6. Detta innebär vid förhyrning att finansiella leasingavtal aktiveras och redovisas som anskaffning av materiella anläggningstillgångar samt som andra kortfristiga skulder respektive andra långfristiga skulder.

not 1

Nettoomsättning

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Omsättning inklusive punktskatter	**29 478**	29 678	**19 651**	20 510
Punktskatter	**–1 724**	–1 721	**–1 201**	–1 280
Nettoomsättning	**27 754**	27 957	**18 450**	19 230

not 2

Nettoomsättningens fördelning på produktområden

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
El	**18 499**	18 773	**14 522**	15 274
Fjärrvärme	**1 028**	887	**319**	323
Energitjänster	**2 633**	2 058	**972**	683
Nättjänster	**7 097**	6 993	**2 462**	2 883
Naturgas	**863**	928	**—**	—
Övrigt och elimineringar	**–2 366**	–1 682	**175**	67
Summa	**27 754**	27 957	**18 450**	19 230

Av koncernens nettoomsättning utgjorde 75 procent (81) försäljning i Sverige och 21 procent (17) övriga Norden.

not 3

Försäljning och inköp inom koncernen

Av moderbolagets totala försäljningsintäkter och inköpskostnader avser 10 procent (8) av försäljningen och 69 procent (43) av inköpen affärer med andra företag inom koncernen.

not 4

Kostnader för sålda produkter

Direkta kostnader inkluderar produktionsskatter och -avgifter med 1 892 Mkr (1 811) för koncernen och för moderbolaget 185 Mkr (1 104) samt fastighetsskatter med 401 Mkr (1 133) för koncernen och för moderbolaget 243 Mkr (924).

not 5

Kostnader för restprodukthantering

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Avgifter till Kärnavfallsfonden				
– egna högaktiva restprodukter *	**683**	624	**—**	249
– SVAFO **	**73**	72	**—**	37
Avsatt för framtida hantering av låg- och medelaktivt avfall	**52**	50	**—**	27
Summa	**808**	746	**—**	313

** Enligt lagen (1995: 1544) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m m ska den som har tillstånd att inneha eller driva en kärnkraftreaktor årligen, så länge reaktorn är i drift, betala en avgift för att finansiera omhändertagandet av använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall. Avgiften betalas till Kärnavfallsfonden och är baserad på den energi som levereras från reaktorn. Fonden betalar tillbaka medlen som statsbidrag i takt med att kärnkraftföretaget har utbetalningar för hantering och slutförvaring av i reaktorn använt kärnbränsle och radioaktivt avfall, som härrör från reaktorn efter det att kärnbränslet eller kärnavfallet förts bort från anläggningen, avveckling och rivning av reaktoranläggningen samt den forskning och utveckling som behövs för att kunna fullgöra detta.*

Under 1999 betalades 351 Mkr (397) ut från fonden avseende kostnader för vilka Vattenfallkoncernen har betalningsansvar. Marknadsvärdet på Vattenfallkoncernens andelar i Kärnavfallsfonden den 31 december var 14 243 Mkr (14 135).

*** Enligt lagen (1988: 1597, senast ändrad 1995: 1545) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m m ska den som har tillstånd att inneha och driva en kärnkraftreaktor betala en avgift som ett kostnadsbidrag till verksamhet som har bedrivits vid Studsvik AB och som har samband med framväxten av det svenska kärnkraftprogrammet. Även denna avgift är baserad på den energi som levereras från reaktorn samt betalas till och förvaltas av Kärnavfallsfonden.*

not 6

Andelar i intresseföretags resultat

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Resultatandel	**142**	91	**—**	**—**
Utdelningar	**—**	**—**	**19**	9
Realisationsresultat vid försäljningar	**—**	**—**	**—**	–10
Summa	**142**	91	**19**	–1

not 7

Avskrivningar enligt plan fördelade per funktion

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Kostnader för sålda produkter	**4 217**	3 683	**641**	1 274
Försäljningskostnader	**52**	44	**13**	22
Administrationskostnader	**79**	62	**30**	6
Forsknings- och utvecklingskostnader	**3**	4	**—**	**—**
Summa	**4 351**	3 793	**684**	1 302

not 8

Resultat från andelar i koncernföretag

	Moderbolaget	
	1999	1998
Utdelningar	**159**	348
Aktieägartillskott	**—**	–34
Nedskrivningar	**–82**	–13
Realisationsresultat vid försäljningar	**–3**	**—**
Summa	**74**	301

not 9

Resultat från andra långfristiga värdepappersinnehav

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Utdelningar	**16**	9	**6**	6
Ränteintäkter *	**—**	**—**	**747**	808
Realisationsresultat vid försäljningar	**18**	–10	**22**	**—**
Summa	**34**	–1	**775**	814

* *Ränteintäkter från dotterbolag utgör 613 Mkr (746).*

not 10

Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Ränteintäkter	**454**	282	**342***	416*
Kursvinster	**54**	7	**291**	19
Summa	**508**	289	**633**	435

* *Ränteintäkter från dotterbolag utgör 342 Mkr (416).*

not 11

Räntekostnader och liknande resultatposter

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Räntekostnader *	**1 687**	1 865	**1 036****	1 545**
Kursförluster	**73**	42	**150**	216
Summa	**1 760**	1 907	**1 186**	1 761

* *I enlighet med rekommendation från Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR) har räntedelen i pensionsavsättningen inte belastat rörelseresultatet utan i stället redovisats som räntekostnad, efter avdrag för gottgörelse från Vattenfalls pensionsstiftelse.*

** *Räntekostnader till dotterbolag utgör 1 008 Mkr (1 386).*

not 12

Bokslutsdispositioner och obeskattade reserver

Moderbolaget 1999	**Ingående balans**	**Avsättning/ Upplösning (–)**	**Utgående balans**
Avskrivningar utöver plan	8 926	**–2 093**	**6 833**
Periodiseringsfond Tax -96	363	**—**	**363**
Periodiseringsfond Tax -97	931	**—**	**931**
Periodiseringsfond Tax -98	715	**—**	**715**
Periodiseringsfond Tax -99	382	**—**	**382**
Periodiseringsfond Tax -00	**—**	**841**	**841**
Summa	11 317	**–1 252**	**10 065**

Obeskattade reserver som infusionerats har fördelats mellan latent skatteskuld och eget kapital.

Förändringar i obeskattade reserver var för 1998 följande: upplösning av avskrivningar utöver plan 172 Mkr, avsättning till periodiseringsfond Tax -99 382 Mkr.

not 13

Skatter

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Direkt skatt på årets och tidigare års resultat	**1 330**	1 316	**1 340**	839
Andel i intresseföretags skatter	**32**	39	**—**	—
Latent skatt	**38**	461	**–12**	–12
Summa	**1 400**	1 816	**1 328**	827

Årets skattekostnad på 1 400 Mkr (1 816) utgjorde 33 procent (41) av resultatet före skatter och minoritetens andel.

För moderbolaget uppgår ej bokförda latenta skattekostnader hänförliga till bokslutsdispositioner till –351 Mkr (59).

not 14

Minoritetens andel i årets resultat

	Koncernen	
	1999	1998
Minoritetens andel i resultat före skatter	**350**	–41
Minoritetens andel i skatter	**9**	9
Summa	**359**	–32

not 15

Immateriella anläggningstillgångar

	Koncession och liknande rättigheter		Hyresrätter och liknande rättigheter		Goodwill		Summa	
	1999	1998	**1999**	1998	**1999**	1998	**1999**	1998
KONCERNEN								
Anskaffningsvärden								
Ingående anskaffningsvärde	**702**	539	**952**	929	**913**	563	**2 567**	2 031
Förvärvade bolag	**215**	147	**13**	7	**185**	446	**413**	600
Investeringar	**12**	1	**6**	10	**1**	—	**19**	11
Försäljningar / Utrangeringar	**–2**	—	**–9**	—	**–40**	–132	**–51**	–132
Omklassificeringar	**—**	—	**—**	—	**–72**	—	**–72**	—
Omräkningsdifferens	**–18**	15	**–10**	6	**–40**	36	**–68**	57
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**909**	702	**952**	952	**947**	913	**2 808**	2 567
Ackumulerade avskrivningar enligt plan								
Ingående avskrivningar	**–314**	–233	**–158**	–114	**–338**	–376	**–810**	–723
Förvärvade bolag	**—**	–1	**–5**	–1	**–4**	–17	**–9**	–19
Årets avskrivningar	**–108**	–76	**–42**	–41	**–333***	–75	**–483**	–192
Försäljningar / Utrangeringar	**2**	—	**4**	—	**21**	132	**27**	132
Omräkningsdifferens	**5**	–4	**4**	–2	**11**	–2	**20**	–8
Utgående ackumulerade avskrivningar	**–415**	–314	**–197**	–158	**–643**	–338	**–1 255**	–810
Utgående planenligt restvärde	**494**	388	**755**	794	**304**	575	**1 553**	1 757
MODERBOLAGET								
Anskaffningsvärden								
Ingående anskaffningsvärde	**204**	198	**808**	806	**—**	—	**1 012**	1 004
Investeringar	**—**	6	**9**	2	**—**	—	**9**	8
Försäljningar / Utrangeringar	**–6**	—	**—**	—	**—**	—	**–6**	—
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**198**	204	**817**	808	**—**	—	**1 015**	1 012
Ackumulerade avskrivningar enligt plan								
Ingående avskrivningar	**–184**	–177	**–102**	–70	**—**	—	**–286**	–247
Årets avskrivningar	**–8**	–7	**–37**	–32	**—**	—	**–45**	–39
Utgående ackumulerade avskrivningar	**–192**	–184	**–139**	–102	**—**	—	**–331**	–286
Utgående planenligt restvärde	**6**	20	**678**	706	**—**	—	**684**	726
Accumulerade avskrivningar utöver plan	**—**	—	**–674**	—	**—**	—	**–674**	—
Bokfört värde	**6**	20	**4**	706	**—**	—	**10**	726

* *Inklusive nedskrivning på 210 Mkr.*

not 16

Materiella anläggningstillgångar

	Byggnader och mark		Maskiner och andra tekniska anläggningar		Inventarier, verktyg och installationer		Pågående nyanläggning		Summa	
	1999	1998	**1999**	1998	**1999**	1998	**1999**	1998	**1999**	1998
KONCERNEN										
Anskaffningsvärden										
Ingående anskaffningsvärde **	**27 878**	27 332	**70 270**	65 394	**3 246**	2 906	**1 347**	1 231	**102 741**	96 863
Förvärvade bolag	**145**	222	**3 742**	3 336	**107**	44	**23**	16	**4 017**	3 618
Investeringar ***	**65**	30	**379**	367	**254**	323	**1 764**	1 834	**2 462**	2 554
Omföring från pågående nyanläggningar	**114**	222	**1 331**	1 494	**44**	18	**–1 489**	–1 734	**—**	—
Försäljningar / Utrangeringar	**–311**	–113	**–3 160**	–920	**–170**	–175	**–7**	—	**–3 648**	–1 208
Omklassificeringar	**–12**	152	**–39**	164	**87**	104	**–2**	—	**34**	420
Sålda bolag	**–12**	—	**1**	—	**–9**	—	**—**	—	**–20**	—
Omräkningsdifferenser	**–40**	33	**–579**	435	**–38**	26	**–4**	—	**–661**	494
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**27 827***	27 878*	**71 945**	70 270	**3 521**	3 246	**1 632**	1 347	**104 925**	102 741
Ackumulerade avskrivningar enligt plan										
Ingående avskrivningar	**–9 129**	–8 438	**–34 629**	–31 734	**–2 369**	–2 116	**—**	—	**–46 127**	–42 288
Förvärvade bolag	**–37**	–24	**–538**	–581	**–49**	–29	**—**	—	**–624**	–634
Årets avskrivningar	**–529**	–529	**–2 942**	–2 703	**–346**	–318	**—**	—	**–3 817**	–3 550
Försäljningar / Utrangeringar	**103**	30	**1 232**	690	**132**	162	**—**	—	**1 467**	882
Omklassificeringar	**—**	–161	**65**	–178	**–29**	–49	**—**	—	**36**	–388
Sålda bolag	**12**	—	**—**	—	**5**	—	**—**	—	**17**	—
Omräkningsdifferenser	**11**	–7	**144**	–123	**26**	–19	**—**	—	**181**	–149
Utgående ackumulerade avskrivningar	**–9 569**	–9 129	**–36 668**	–34 629	**–2 630**	–2 369	**—**	—	**–48 867**	–46 127
Uppskrivningar										
Ingående uppskrivningar	**72**	59	**880**	930	**—**	—	**—**	—	**952**	989
Årets uppskrivningar	**—**	—	**17**	—	**—**	—	**—**	—	**17**	—
Årets nedskrivningar av tidigare gjorda uppskrivningar	**—**	–1	**–51**	–50	**—**	—	**—**	—	**–51**	–51
Andra förändringar	**—**	8	**—**	—	**—**	—	**—**	—	**—**	8
Omräkningsdifferenser	**–7**	6	**—**	—	**—**	—	**—**	—	**–7**	6
Utgående ackumulerade uppskrivningar netto	**65**	72	**846**	880	**—**	—	**—**	—	**911**	952
Utgående planenligt restvärde	**18 323**	18 821	**36 123**	36 521	**891**	877	**1 632**	1 347	**56 969**	57 566

* *Häri ingår ett anskaffningsvärde för mark och fallrätter uppgående till 8 865 Mkr (8 864), vilka inte är föremål för avskrivning.*
** *Erhållna statliga bidrag, ingående balans, uppgår till 2 840 Mkr (2 697).*
*** *Under året erhållna statliga bidrag uppgår till 132 Mkr (135).*

forts.

	Byggnader och mark		Maskiner och andra tekniska anläggningar		Inventarier, verktyg och installationer		Pågående nyanläggning		Summa	
	1999	1998	**1999**	1998	**1999**	1998	**1999**	1998	**1999**	1998
MODERBOLAGET										
Anskaffningsvärden										
Ingående anskaffningsvärde **	**18 717**	18 664	**21 998**	22 108	**725**	682	**687**	618	**42 127**	42 072
Investeringar	**1**	—	**6**	36	**24**	74	**386**	843	**417**	953
Omföring från pågående nyanläggningar	**46**	135	**250**	633	**—**	6	**–296**	–774	**—**	—
Försäljningar / Utrangeringar	**–1 820**	–73	**–11 174**	–798	**–458**	–27	**–366**	—	**–13 818**	–898
Omklassificeringar	**–8**	–9	**6**	19	**2**	–10	**—**	—	**—**	—
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**16 936***	18 717*	**11 086**	21 998	**293**	725	**411**	687	**28 726**	42 127
Ackumulerade avskrivningar enligt plan										
Ingående avskrivningar	**–5 536**	–5 238	**–11 748**	–11 487	**–523**	–476	**—**	—	**–17 807**	–17 201
Årets avskrivningar	**–247**	–328	**–358**	–866	**–34**	–69	**—**	—	**–639**	–1 263
Försäljningar / Utrangeringar	**1 343**	27	**7 129**	613	**351**	17	**—**	—	**8 823**	657
Omklassificeringar	**—**	3	**—**	–8	**—**	5	**—**	—	**—**	—
Utgående ackumulerade avskrivningar	**–4 440**	–5 536	**–4 977**	–11 748	**–206**	–523	**—**	—	**–9 623**	–17 807
Utgående planenligt restvärde	**12 496**	13 181	**6 109**	10 250	**87**	202	**411**	687	**19 103**	24 320
Ackumulerade avskrivningar utöver plan	**—**	–16	**–6 077**	–8 738	**–82**	–172	**—**	—	**–6 159**	–8 926
Bokfört värde	**12 496**	13 165	**32**	1 512	**5**	30	**411**	687	**12 944**	15 394

* *Häri ingår anskaffningsvärde för mark och fallrätter uppgående till 6 841 Mkr (6 839), vilka inte är föremål för avskrivning.*
** *Erhållna statliga bidrag, ingående balans, uppgår till 2 Mkr (2).*

Taxeringsvärden

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Byggnader	**42 890**	47 380	**15 326**	31 330
Mark	**36 661**	37 549	**30 245**	31 579
Summa	**79 551**	84 929	**45 571**	62 909

Taxeringsvärden åsätts inte ledningar och transformatorstationer.

not 17

Förskott och långfristiga fordringar

	Förskott till leverantör, avseende materiella anläggningstillgångar		Fordringar hos koncernföretag		Fordringar hos intresseföretag		Andra långfristiga fordringar	
	1999	1998	**1999**	1998	**1999**	1998	**1999**	1998
KONCERNEN								
Ingående balans	**215**	104	**—**	—	**1 337**	1 022	**1 463**	1 571
Förvärvade bolag	**—**	—	**—**	—	**—**	1	**6**	2
Nytillkomna förskott/fordringar	**202**	139	**—**	—	**1 008**	538	**31**	2
Erhållna betalningar	**–60**	—	**—**	—	**–657**	–262	**–20**	–4
Kursdifferenser	**—**	—	**—**	—	**—**	32	**—**	—
Omklassificeringar	**–72**	–28	**—**	—	**–1**	6	**–208**	–108
Utgående balans	**285**	215	**—**	—	**1 687**	1 337	**1 272**	1 463
MODERBOLAGET								
Ingående balans	**59**	43	**123**	300	**630**	336	**123**	121
Nytillkomna förskott/fordringar	**57**	36	**—**	149	**374**	258	**30**	1
Erhållna betalningar	**–59**	—	**—**	–133	**–95**	—	**–18**	–4
Kursdifferenser	**—**	—	**—**	—	**—**	33	**—**	—
Omklassificeringar	**—**	–20	**–85**	–193	**—**	3	**—**	5
Utgående balans	**57**	59	**38**	123	**909**	630	**135**	123

not 18

Andelar i koncernföretag, intresseföretag och andra långfristiga värdepappersinnehav

	Andelar i koncernföretag		Andelar i intresseföretag		Andra långfristiga värdepappersinnehav	
	1999	1998	**1999**	1998	**1999**	1998
KONCERNEN						
Ingående balans	**—**	—	**2 917**	2 716	**1 181**	805
Förvärvade bolag	**—**	—	**55**	9	**370**	136
Investeringar	**—**	—	**2 083**	469	**382**	208
Nyemission och aktieägartillskott	**—**	—	**54**	—	**—**	—
Försäljningar	**—**	—	**—**	–12	**–40**	–5
Omklassificeringar	**—**	—	**112**	–303	**–285**	23
Värdeförändring intresseföretag	**—**	—	**57**	3	**—**	—
Nedskrivningar	**—**	—	**–7**	—	**–3**	—
Omräkningsdifferenser	**—**	—	**–48**	35	**–56**	14
Utgående balans	**—**	—	**5 223**	2 917	**1 549**	1 181
MODERBOLAGET						
Ingående balans	**7 481**	5 861	**669**	585	**662**	531
Investeringar	**1 351**	945	**770**	116	**125**	106
Nyemission	**2 216**	—	**46**	—	**—**	—
Givna aktieägartillskott *	**3 029**	2 657	**—**	—	**—**	—
Försäljningar*	**–1 101**	–1 944	**–20**	–7	**–5**	—
Fusionerade aktieinnehav	**—**	–25	**—**	—	**—**	—
Omklassificeringar	**126**	—	**62**	–25	**–188**	25
Nedskrivningar	**–115**	–13	**—**	—	**—**	—
Utgående balans	**12 987**	7 481	**1 527**	669	**594**	662

* *Givna aktieägartillskott och försäljningar hänför sig huvudsakligen till omstruktureringar inom koncernen.*

not 19

Aktier och andelar

Nedanstående förteckning omfattar av moderbolaget direkt eller indirekt ägda aktier och andelar.

KONCERNFÖRETAG

	Organisations-nummer	Säte	Andel i %	Antal	Bokfört värde
Abonnera i Sverige AB	556572-9869	Stockholm	100	50 000	5
AB Ryssa Elverk	556012-2458	Mora	63	421 397	317
Bastusels Kraft AB	556117-7279	Malå	72	4 932	151
Energibolaget Botkyrka-Salem Försäljn. AB	556014-7406	Botkyrka	100	2 400	90
Forsaströms Kraft AB	556010-0819	Åtvidaberg	100	400 000	294
Forsmarks Kraftgrupp AB	556174-8525	Östhammar	74,5	223 500	223
Försäkrings AB Vattenfall Insurance	516401-8391	Stockholm	100	200 000	200
Gestrikekraft AB	556476-9858	Gävle	100	100 000	202
Gotlands Energiverk AB	556008-2157	Visby	75	112 500	13
Kraftbyggarna Entreprenad AB	556333-2468	Luleå	100	38 000	46
Kraftbyggarna Invest AB	556497-6917	Stockholm	100	1 000	121
Ljusfors Kraft AB	556042-3351	Norrköping	99	1 089	13
Nordic Power Invest AB	556377-2861	Stockholm	100	218 000	758
Ringhals AB	556558-7036	Varberg	100	1 000	457
Svensk Kärnbränslehantering AB *	556175-2014	Stockholm	36	360	0
Sensel AB	556573-5965	Stockholm	100	300 000	30
Ström A/S	250526	Gentofte	100	40 000	10
SwedPower AB	556383-5619	Stockholm	100	12 500	15
SwedPower International AB	556192-6212	Stockholm	85	3 400	19
Säffle Kommun Förvaltnings AB	556037-3960	Säffle	100	600	195
Vattenfall Bråviken AB	556507-8572	Nyköping	100	200	70
Vattenfall Bränsle AB	556440-2609	Stockholm	100	100	96
Vattenfall Data AB	556439-0614	Stockholm	100	100	10
Vattenfall Deutschland GmbH	(HRB) 62659	Hamburg	100	2	1 847
Vattenfall ElnätService AB	556417-0859	Trollhättan	100	16 000	18
Vattenfall Energimätning AB	556329-0757	Motala	100	500	15
Vattenfall Engineering AB	556383-5643	Stockholm	100	160 000	199
Vattenfall Estonia OÜ	10142764	Tallinn	100	100	0
Vattenfall Fastigheter AB	556438-5952	Sundsvall	100	100	120
VGS Hydro International AB	556417-0750	Stockholm	100	8 000	10
VGS Thermal AB	556013-1574	Stockholm	100	150 000	16
Vattenfall Naturgas AB	556181-1034	Stockholm	51	161 210	10
Vattenfall Norge AS	(NO) 978-641423	Oslo	100	80 000	1 975
Vattenfall Norrnät AB	556437-8502	Luleå	100	100	283
Vattenfall Poland Sp. zo.o.	A-7069	Warszawa	100	40	24
Vattenfall Oy	1071366-1	Helsingfors	100	10 000	1 202
Vattenfall Regionnät AB	556417-0800	Stockholm	100	8 000	11
Vattenfall Reinsurance S.A.	(B) 49528	Luxemburg	100	12 999	13
Vattenfall Support AB	556438-6026	Stockholm	100	100	1
Vattenfall Sveanät AB	556438-0268	Uppsala	100	100	1 942
Vattenfall Treasury AB (publ)	556439-0606	Stockholm	100	500	6
Vattenfall Utveckling AB	556390-5891	Älvkarleby	100	14 000	17
Vattenfall Västnät AB	556022-0369	Trollhättan	100	600	437
Vattenfall Östnät AB	556215-7494	Söderköping	100	1 000	1 179
Västerbergslagens Energi AB	556565-6872	Ludvika	51	7 590	8
Västerbergslagens Kraft AB	556194-9784	Ludvika	58	89 726	19
Västerbergslagens Värme AB	556565-6856	Ludvika	51	5 566	6
Östra Roslags Elverk AB	556036-2526	Norrtälje	91	8 690	237
Övriga bolag					57
Summa moderbolaget					**12 987**

* *Koncernen äger ytterligare 22 procent via Forsmarks Kraftgrupp AB.*

Större aktieinnehav ägda av koncernföretag

	Säte	Andel i %		Säte	Andel i %
Energibolaget Botkyrka-Salem AB	Tumba	100	Revon Sähkö Oy	Oulainen	100
Heinola Energia Oy	Heinola	100	VASA Energy GmbH & Co KG	Hamburg	75
Hämeen Sähkö Oy	Tavastehus	100	VASA Neubrandenburg KG	Hamburg	75
Murgrönan & Yxan AB	Botkyrka	100	VASA Schwerin KG	Hamburg	75
Lapuan Sähkö Oy	Lappo	100	Vattenfall AS	Oslo	100
NPI Holding AB	Stockholm	100	Vattenfall Indalsälven AB	Bispgården	74

INTRESSEFÖRETAG	Organisations-nummer	Säte	Andel i %	Antal	Bokfört värde Koncernen	Bokfört värde Moderbolaget
Direkt ägda intresseföretag						
i/s Avedøreværket 2	(LEV) 221005	Gentofte	40	andelar	14	14
Bullerforsens Kraft AB	556036-4514	Falun	37	111 000	169	161
Baltic Cable AB	556420-6026	Malmö	33	10 000	160	1
Bodens Energi AB	556200-9117	Boden	40	20	53	0
Gulsele AB	556001-1800	Skellefteå	35	84 000	331	332
Luleå Energi AB	556139-8255	Luleå	30	54 000	148	3
AB Pite Energi	556330-9227	Piteå	50	70 000	167	7
Plusenergi AB	556572-4696	Göteborg	50	46 100	162	170
Preem Gas AB	556037-2970	Stockholm	30	750	7	7
Tierps Fjärrvärme AB	556249-4723	Tierp	40	1 000	6	1
Vychodoceska Energetika a.s.	60108720	Hradec Kralove	42	1 058 656	816	813
SwePol Link AB	556530-9829	Stockholm	48	288 000	2	3
Älvkarleby Fjärrvärme AB	556246-1425	Älvkarleby	49	980	7	1
Övriga					13	14
Indirekt ägda intresseföretag						
A-Train AB	556500-3745	Stockholm	20	1 000 000	71	—
California Polar Power Brokers, LLC	–	San Francisco	26 *	530 250	8	—
Fredrikstad Energinett AS	(NO) 980234088	Fredrikstad	35	178 446	340	—
Fredrikstad Energiverk AS	(NO) 971644494	Fredrikstad	40	6 166	567	—
Hafslund ASA	(NO) 912230252	Sarpsborg	12**	13 658 200	711	—
Nordic Hydropower AB	556023-6043	Stockholm	50	500	12	—
Oslo Energi AS	(NO) 874412004	Oslo	49	294 000	436	—
Ostrowski Zaklad Cieplowniczy	250017863	Kalisz	23	188 511	9	—
Pamilo Oy	95.710	Uima Harju	49	265 580	327	—
Päijät Hämeen Voima Oy	1000864-7	Nastola	29	18 999	30	—
Tosli Investments BV	33.262.554	Amsterdam	50	9 000	568	—
Stadtwerke Eilenburg GmbH	(HRB) 12673	Leipzig	37	1	22	—
Suomen Voimateknikka Oy	0959028-9	Harjavalta	33	1 800	12	—
Åtvidabergs Fjärrvärme AB	556543-1607	Åtvidaberg	50	10 000	10	—
Övriga					45	—
Summa					**5 223**	**1 527**

ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV	Länder	Andel i %	Antal	Bokfört värde Koncernen	Bokfört värde Moderbolaget
Direkt ägda värdepappersinnehav					
Amsterdam Power Exhange (APX)	Nederländerna	10	680 000	12	12
Jämtkraft AB	Sverige	20***	13 000	23	23
Leksand-Rättvik Energi AB	Sverige	4	8 596	21	21
Lithuanian Power Company	Litauen	10	17 910 507	183	183
NESA A/S	Danmark	12	155 003	351	351
Övriga				4	4
Indirekt ägda värdepappersinnehav					
Dala Kraft AB	Sverige	12	22 678	55	—
Etelä-Pohjanmaan Voima Oy	Finland	11	504	120	—
Rostock AG	Tyskland	13	1	239	—
Stadwerke Rheinsberg KG	Tyskland	1	1	24	—
Spjutmo Kraft AB	Sverige	19	3 000	75	—
Teollisudden Voima Oy	Finland	2	14 768 466	264	—
The Cogeneration Co Ltd (COCO)	Thailand	7	59 576 522	144	—
Övriga				34	—
Summa				**1 549**	**594**

** Röstandelen är 33 procent. ** Röstandelen är 20 procent. *** Röstandelen är 16 procent.*

not 20

Varulager m m

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Råvaror och förnödenheter				
Kärnbränsle	**4 190**	4 554	**—**	1 602
Olja	**111**	266	**95**	246
Kol m m	**12**	7	**5**	3
Material och reservdelar	**588**	613	**3**	165
Summa	**4 901**	5 440	**103**	2 016

not 21

Kortfristiga fordringar

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Kundfordringar	**4 285**	4 622	**2 501**	2 873
Fordringar hos koncernföretag	**—**	—	**15 449**	10 605
Fordringar hos intresseföretag	**2 450**	1 294	**2 350**	1 272
Övriga fordringar	**683**	503	**180**	397
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	**946**	622	**341**	209
Summa	**8 364**	7 041	**20 821**	15 356

Specifikation av förutbetalda kostnader och upplupna intäkter:

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Förutbetalda försäkringskostnader	**57**	51	**17**	21
Förutbetalda kostnader, övrigt	**359**	262	**178**	105
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, el	**223**	113	**79**	33
Upplupna intäkter, övrigt	**307**	196	**67**	50
Summa	**946**	622	**341**	209

not 22

Likvida medel

Moderbolagets kortfristiga placeringar liksom dess kassa- och banktillgodohavanden förvaltas av dotterbolaget Vattenfall Treasury AB. Medel på koncernkonto uppgick till 14 824 Mkr (9 749), vilka i balansräkningen redovisas som kortfristiga fordringar hos koncernföretag.

not 23

Eget kapital

	Aktie-kapital	Uppskrivnings-fond	Kapitalandels-fond	Övriga bundna reserver	Fritt eget kapital
KONCERNEN					
Värde vid årets början	6 585	313	573	19 965	4 889
Utdelning	—	—	—	—	–1 500
Avsättning till bundna reserver	—	—	—	275	–275
Förändring av uppskrivningsfond	—	–18	—	—	18
Förskjutning mellan bundet och fritt eget kapital	—	—	37	–3 782	3 745
Omräkningsdifferenser	—	—	6	–125	103
Årets resultat	—	—	—	—	2 538
Värden vid årets slut	**6 585**	**295**	**616**	**16 333**	**9 518**

Ackumulerade omräkningsdifferenser i eget kapital uppgår till 12 Mkr.

Totala obeskattade reserver i bolag inom koncernen uppgick till 32 189 Mkr, varav avskrivningar utöver plan 27 061 Mkr. Eget kapitalandelen ingår i bundna reserver. Se Redovisningsprinciper sid 44.

Av fritt eget kapital vid årets slut beräknas 136 Mkr att åtgå för avsättning till bundna reserver enligt förslag av dotterbolagens styrelser.

	Aktie-kapital	Reserv-fond	Fritt eget kapital	Summa
MODERBOLAGET				
Värden vid årets början	6 585	1 316	5 587	13 488
Utdelning	—	—	–1 500	–1 500
Skattebetingade koncernbidrag	—	—	–1 417	–1 417
Skatteeffekt på grund av koncernbidrag	—	—	397	397
Årets resultat	—	—	3 929	3 929
Värden vid årets slut	**6 585**	**1 316**	**6 996**	**14 897**

Vattenfall ABs aktiekapital utgörs av 131 700 000 aktier à nominellt 50 kr.

not 24

Räntebärande avsättningar

Räntebärande avsättningar avser avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser för vilka Vattenfall AB och koncernbolag har betalningsansvar.

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Pensioner tryggade av Stiftelse				
Pensionsutfästelser med statlig garanti	**2 135**	—	**2 041**	—
FPG/PRI-pensioner	**705**	—	**522**	—
Avgår: Kapital i pensionsstiftelse	**–2 798**	—	**–2 563**	—
	42	—	**0**	—
Pensionsskuld enligt Tryggandelagen och andra pensionsåtaganden				
Pensionsutfästelser med statlig garanti	—	2 307	—	2 307
FPG/PRI-pensioner	**758**	1 255	—	610
Andra pensionsåtaganden	**410**	329	**112**	124
	1 168	3 891	**112**	3 041
Summa	**1 210**	3 891	**112**	3 041

Vattenfall AB bildade en pensionsstiftelse under första kvartalet 1999 och inbetalade 2 840 Mkr. Av till Stiftelsen inbetalt belopp avser 235 Mkr personal som övergått till Ringhals AB. Resterande del avser Vattenfall AB. Gottgörelse har lämnats av Stiftelsen till Vattenfall AB med 100 Mkr. Samtliga delar av Vattenfall ABs pensionsskuld samt delar av Ringhals ABs pensionsskuld tryggas av tillgångar i Stiftelsen, vilka vid årsskiftet uppgick till 2 798 Mkr. Moderbolagets del utgjorde knappt 92 procent. Avkastningen i Stiftelsen av räntebärande tillgångar har under året varit 2,15 procent.

not 25

Icke räntebärande avsättningar

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Avsättningar för latent skatteskuld	**10 940**	10 114	**12**	24
Övriga avsättningar	**252**	697	**134**	603
Summa	**11 192**	10 811	**146**	627

Övriga avsättningar avser huvudsakligen avsättning till strukturreserv för kompetensväxling. Under året har en stor del av dessa utnyttjats. Vidare ingår i koncernen en avsättning på 51 Mkr för låg- och medelaktivt kärnbränsleavfall som används för finansiering av en centralanläggning för slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall.

not 26

Långfristiga räntebärande skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Obligationslån	**12 865**	11 056	—	—
Skulder till övriga kreditinstitut	**4 053**	3 596	—	—
Skulder till minoritetsägare	**2 762**	2 802	—	—
Skulder till koncernföretag	—	—	**16 057**	7 331
Övriga skulder	**34**	34	**3**	5
Summa	**19 714**	17 488	**16 060**	7 336

Av ovanstående skulder för koncernen förfaller följande belopp till betalning efter mer än fem år: Obligationslån 10 013 Mkr (7 462), Skulder till övriga kreditinstitut 2 232 Mkr (2 766), Skulder till minoritetsägare 2 242 Mkr (2 264), Övriga långfristiga låneskulder 6 Mkr (16).

För moderbolaget förfaller av Skulder till koncernföretag 669 Mkr (202) till betalning efter mer än fem år.

Skulden till koncernföretag avser i huvudsak långfristig upplåning från Vattenfall Treasury AB.

Upplåningen i utländsk valuta är i allt väsentligt valutasäkrad.

not 27

Långfristiga icke räntebärande skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Skulder till koncernföretag	—	—	**4 168**	4 420
Övriga skulder	**1 222**	1 485	**626**	804
Summa	**1 222**	1 485	**4 794**	5 224

Av ovanstående skulder för koncernen förfaller följande belopp till betalning efter fem år: Övriga skulder 264 Mkr (264). För moderbolaget förfaller till betalning efter fem år: Övriga skulder 155 Mkr (171).

Skulder till koncernföretag avser i huvudsak långfristig skuld till Forsmarks Kraftgrupp AB m fl för kraftavgifter. För sistnämnda skuld ska enligt överenskommelse mellan delägarna ränta inte utgå på skuldbeloppet.

not 28

Kortfristiga räntebärande skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Obligationslån	**7 876**	910	—	—
Företagscertifikat	**2 502**	5 276	—	—
Skulder till kreditinstitut	**861**	193	—	—
Skulder till minoritetsägare	**3**	2	—	—
Skulder till intresseföretag	**26**	26	—	—
Skulder till koncernföretag	—	—	**1 423**	3 203
Övriga skulder	**83**	90	**2**	3
Summa	**11 351**	6 497	**1 425**	3 206

not 29

Kortfristiga icke räntebärande skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Förskott från kunder	**15**	2 267	**1**	—
Leverantörsskulder	**1 986**	1 850	**446**	502
Skulder till koncernföretag	**—**	—	**7 702**	5 875
Skulder till intresseföretag	**85**	50	**70**	50
Skatteskulder	**87**	197	**24**	—
Övriga skulder	**1 648**	2 161	**659**	970
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	**2 334**	2 121	**605**	752
Summa	**6 155**	8 646	**9 507**	8 149

Specifikation av upplupna kostnader och förutbetalda intäkter:

	Koncernen		Moderbolaget	
	1999	1998	**1999**	1998
Upplupna personalrelaterade kostnader	**685**	593	**123**	185
Upplupna kärnkraftsrelaterade avgifter och skatter	**265**	281	**—**	87
Upplupna kostnadsräntor	**332**	329	**—**	2
Upplupna kostnader, övrigt	**629**	638	**204**	385
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader, el	**331**	100	**267**	76
Förutbetalda intäkter, övrigt	**92**	180	**11**	17
Summa	**2 334**	2 121	**605**	752

not 30

Ställda säkerheter

	1999	1998
KONCERNEN		
För egna skulder och avsättningar		
Skulder till kreditinstitut:		
Företagsinteckningar	**53**	476
Fastighetsinteckningar	**92**	2 950
Övrigt	**5**	5
Summa	**150**	3 431

Moderbolaget har inte ställt några säkerheter.

not 31

Ansvarsförbindelser

	1999	1998
KONCERNEN		
Borgensåtaganden	**6 058**	5 624
Övriga ansvarsförbindelser	**988**	813
Summa	**7 046**	6 437

	1999	1998
MODERBOLAGET		
Borgensåtagande		
varav:		
för Vattenfall Treasurys utlåning till dotter- och intressebolag	**25 184**	19 162
för dotter- och intressebolag	**26 686**	19 564
underborgen	**1 466**	1 495
Kärnavfallsfond	**4 914**	4 491
Kontraktsgarantier	**962**	1 085
Övriga	**355**	248
Summa	**59 567**	46 045
Övriga ansvarsförbindelser		
Ersättnings- och frikraftleveranser:		
Engrosleveranser		
– Antal förpliktelser	**16**	16
– Effekt MW	**222**	222
– Energileveranser TWh/år	**0,9**	0,9

De av moderbolaget tecknade ansvarsförbindelserna som avser dotterbolag var 58 542 Mkr (43 034). För fullgörande av Vattenfall Treasury AB's förpliktelser har Vattenfall AB tecknat borgen.

I en del älvar finns för flera kraftstationer gemensamma regleringsanläggningar. Ägarna till kraftstationerna har betalningsskyldigheter för sin del av regleringskostnaderna.

Enligt lag har Vattenfall strikt obegränsat ansvar för skador mot tredje man till följd av dammhaverier. Tillsammans med övriga vattenkraftproducenter i Sverige och Norge har Vattenfall en ansvarsförsäkring, vars ersättningsbelopp är begränsat till maximalt 5 miljarder norska kronor för denna typ av skador.

Som ett led i koncernens affärsverksamhet förekommer utöver angivna ansvarsförbindelser garantier för fullgörande av olika kontraktsenliga åtaganden.

Vattenfall genomförde under 1999 med investorer i USA som motparter, lease-transaktioner avseende tre kraftanläggningar i Tyskland. Transaktionslöptiderna är cirka 40 år vilka utan ekonomiska konsekvenser för Vattenfall kan avbrytas efter cirka halva tiden. Nuvärdet av de hyresbelopp som Vattenfall genom en "defeasance"-struktur åtagit sig att betala var vid transaktionstillfället cirka 2 miljarder kronor, varav cirka 20 procent utgör det maximala belopp som Vattenfall vid händelser av force majeure karaktär är skyldig att ersätta motparten i det fall Vattenfall väljer att, eller inte kan, fullgöra hyresavtalen. Nuvärdet av hyresbeloppen har deponerats hos bank med AAA-rating. Vattenfalls kreditrisk bedöms genom avtalens utformning vara ringa. Mottagna förskott och lämnade depositioner under 1999 har nettoredovisats i balansräkningen.

not 32

Åtaganden enligt konsortialavtal

Utbyggnad av produktionsanläggningar inom kraftindustrin sker ofta inom samägda företag. Varje ägare ges därvid genom konsortialavtal rätt till elkraft i proportion till sin ägarandel samtidigt som ägarna ikläder sig skyldighet att – oavsett kraftproduktion – svara för samtliga kostnader i företaget efter samma fördelning.

Vattenfalls samverkan i värmeföretag och andra företag innebär oftast ansvar för kostnadstäckning i proportion till ägarandel.

Vattenfall bär det fulla ansvaret för SwePol Link under de första tio åren.

not 33

Medelantal anställda och personalkostnader

Medelantal anställda	1999 Män	Kvinnor	Summa	1998 Män	Kvinnor	Summa
KONCERNEN						
Sverige	**5 727**	**1 602**	**7 329**	5 925	1 643	7 568
Finland	**313**	**135**	**448**	222	106	328
Polen	**13**	**4**	**17**	8	2	10
Norge	**9**	**6**	**15**	15	6	21
Tyskland	**49**	**34**	**83**	14	8	22
Övriga länder	**75**	**24**	**99**	34	13	47
Summa	**6 186**	**1 805**	**7 991**	6 218	1 778	7 996
MODERBOLAGET						
Sverige	**1 341**	**503**	**1 844**	2 205	677	2 882
Övriga länder	**14**	**1**	**15**	12	—	12
Summa	**1 355**	**504**	**1 859**	2 217	677	2 894

	Koncernen		Moderbolaget	
Personalkostnader	**1999**	1998	**1999**	1998
Löner och andra ersättningar	**2 762**	2 644	**730**	991
Sociala kostnader	**1 698**	1 628	**447**	806
(varav pensionskostnader)	**(777)***	(752)*	**(189)****	(458)**
Summa	**4 460**	4 272	**1 177**	1 797

* *Av koncernens pensionskostnader avser 6 Mkr (7) gruppen verkställande direktörer, vice verkställande direktörer och tidigare vice verkställande direktörer. Koncernens utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 44 Mkr (41).*

** *Av moderbolagets pensionskostnader avser 1 Mkr (2) gruppen verkställande direktör, vice verkställande direktör och tidigare vice verkställande direktörer. Bolagets utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 22 Mkr (21).*

Ingen av styrelsens ledamöter erhåller pensionsförmån med anledning av styrelseuppdraget.

Löner och andra ersättningar	1999 Styrelseledamöter och verkställande direktörer *	Övriga anställda	Summa	1998 Styrelseledamöter och verkställande direktörer *	Övriga anställda	Summa
KONCERNEN						
Sverige	**37**	**2 526**	**2 563**	39	2 490	2 529
Finland	**7**	**112**	**119**	4	83	87
Norge	**1**	**6**	**7**	1	9	10
Övriga länder	**4**	**69**	**73**	3	15	18
Summa	**49****	**2 713**	**2 762**	47**	2 597	2 644
MODERBOLAGET						
Sverige	**6**	**720**	**726**	7	980	987
Övriga länder	**—**	**4**	**4**	—	4	4
Summa	**6*****	**724**	**730**	7***	984	991

* *Med styrelseledamöter och verkställande direktörer avses även styrelsesuppleanter och vice verkställande direktörer samt tidigare styrelseledamöter, styrelsesuppleanter, verkställande direktörer och vice verkställande direktörer.*

** *Häri ingår tantiem med 2 Mkr (2,7).*

*** *Häri ingår tantiem med 0,6 Mkr (1).*

Förmåner till ledande befattningshavare inom Vattenfall AB

Till styrelsens ordföranden har under 1999 utgått ett fast styrelsearvode på 36 kkr till Lars Rekke och 134 kkr till Jörgen Andersson.

Koncernchefen, som tillika är verkställande direktör i Vattenfall AB, har under 1999 uppburit lön och annan ersättning, inklusive värdet av bilförmån, på 2 944 kkr, varav bonus avseende 1998 på 294 kkr. Koncernchefens framtida pension omfattar pensionsförmåner i enlighet med gällande ITP-plan med viss komplettering. Koncernchefen, född 1936, avgår med förtida ålderspension i april 2000. Förtida ålderspension ska motsvara 75 procent av då aktuell lön.

För andra ledande befattningshavare i Vattenfall – vice verkställande direktör, affärsområdes- och koncernledningsfunktionschefer – baseras den framtida pensionen på gängse pensionsplan eller motsvarande villkor. Flertalet av ovannämnda befattningshavare har, tidigast vid 60 års ålder, rätt att på egen begäran och skyldighet att på bolagets begäran, avgå med förtida pension. Vid uppsägning från bolagets sida utgår utöver lön under avtalad uppsägningstid, 6–12 månader, ett avgångsvederlag varierande mellan 18–24 månadslöner.

not 34

Leasing

LEASINGKOSTNADER

Utrustning som koncernen hyr genom finansiell leasing och som redovisas som materiella anläggningstillgångar utgörs av:

	1999	1998
Anskaffningsvärde		
Inventarier	**8**	33
Ackumulerade avskrivningar enligt plan		
Inventarier	**–4**	–13
Planenligt restvärde	**4**	20

Framtida betalningsåtaganden i koncernen per 31 december 1999 för leasingkontrakt och hyreskontrakt fördelar sig enligt följande:

	Koncernen		Moderbolaget
	Finansiell leasing	Operationell leasing	Operationell leasing
2000	4	118	20
2001	—	77	11
2002	—	50	7
2003	—	27	3
2004	—	16	2
2005 och senare	—	17	2
Summa	**4**	**305**	**45**

Årets kostnader för leasing av tillgångar för koncernen uppgick till 111 Mkr. För moderbolaget var motsvarande siffror 18 Mkr.

LEASINGINTÄKTER

Vissa koncernföretag hyr ut utrustning till kund.

Anskaffningsvärdet av tillgångar redovisade under Operationell leasing uppgick per 31 december 1999 till 678 Mkr. Ackumulerade avskrivningar uppgick till 155 Mkr och nettoinvesteringen till 523 Mkr.

Framtida leasingbetalningar för uthyrd utrustning fördelar sig enligt följande:

	Koncernen	
	Finansiell leasing	Operationell leasing
2000	12	104
2001	12	87
2002	11	82
2003	11	74
2004	10	67
2005 och senare	44	145
Avgår: Finansiella intäkter	–29	–128
Summa	**71**	**431**

not 35

Upplysningar om revisionsarvoden m m (tusentals kronor)

	Koncernen 1999	Moderbolaget 1999
Revision *		
Ernst & Young	**4 496**	**2 200**
Riksrevisionsverket	**175**	**175**
Övriga	**5 004**	—
	9 675	**2 375**
Övriga arvoden **		
Ernst & Young	**15 171**	**12 428**
Övriga	**4 822**	—
	19 993	**12 428**
Summa	**29 668**	**14 803**

* *Avser obligatorisk revision enligt aktiebolagslagen.*

** *Övriga arvoden avser ersättningar för tillfälliga uppdrag exempelvis speciella projekt, prospektgranskning och olika frågor kring företagsförvärv.*

Förslag till vinstdisposition

Koncernens fria egna kapital enligt upprättad koncernbalansräkning uppgår till 9 518 753 kkr (4 888 539). Härav beräknas 135 908 kkr bli föremål för avsättning till bundna reserver. Till bolagsstämmans förfogande står vinstmedel på sammanlagt 6 995 755 592 kronor. Styrelsen och verkställande direktören föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt:

– till aktieägaren utdelas kronor	1 500 000 000
– överföres till ny räkning kronor	5 495 755 592
	6 995 755 592

Förslaget till utdelning motsvarar utdelning med 11,39 kronor per aktie.

Stockholm den 7 mars 2000

Jörgen Andersson
Ordförande

Helge Eklund | Lilian Fossum | Lars Hjorth

Göran Johansson | Bo Marking | Christina Striby

Johnny Bernhardsson *(arbetstagarledamot)* | Lars Carlberg *(arbetstagarledamot)* | Ronny Ekwall *(arbetstagarledamot)*

Carl-Erik Nyquist
Verkställande direktör

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Vattenfall AB — Organisationsnummer 556036-2138

Vi har granskat årsredovisningen omfattande sidorna 31–63, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Vattenfall AB för räkenskapsåret 1999. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga fel. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av bolagets och koncernens resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige.

Vi tillstyrker att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 8 mars 2000

Ernst & Young AB
Lars Träff
Auktoriserad revisor

Filip Cassel
Auktoriserad revisor
Riksrevisionsverket

Koncernen exklusive minoritetsandelar i produktionsbolag

FÖRUTSÄTTNINGAR

Samarbetet i Vattenfalls dotterbolag på produktionssidan regleras av konsortialavtal. Dessa avtal reglerar bland annat delägarnas rättigheter och skyldigheter att enbart i förhållande till ägd andel i bolagets aktiekapital erhålla elkraft samt svara för kostnader och finansiering.

Av följande redovisning påvisas de ekonomiska effekterna av hur dessa avtal påverkar Vattenfallkoncernen. Redovisningen sker enligt proportionell konsolidering dvs enbart ägd andel av dotterbolagens resultat- och balansräkning medtages i koncernen.

Motivet till tillämpning av proportionell metod är att Vattenfalls intresse i dessa bolag är begränsat endast till ägarandelen. Denna metod ger ur Vattenfalls ägarperspektiv en mer rättvisande bild av koncernen jämfört med redovisning enligt traditionell konsolideringsmetod.

RESULTATET

Rörelseresultatet uppgick till 5 435 Mkr, vilket är 80 Mkr lägre än resultatet vid traditionell konsolidering. Resultatet före skatter och minoritetens andel var 4 359 Mkr vilket är 62 Mkr högre än för koncernen vid traditionell konsolidering.

BALANSRÄKNING

Balansomslutningen uppgick till 81 066 Mkr, vilket är 5 597 Mkr lägre än koncernen enligt traditionell konsolidering. Detta leder till att soliditeten ökar med 2,8 procentenheter beroende på att andelen i produktionsbolagens tillgångar och skulder begränsas till ägd andel.

Resultaträkning Mkr	**1999**	1998
Nettoomsättning	**26 022**	26 221
Kostnader för sålda produkter	**–17 905**	–17 502
Bruttoresultat	**8 117**	8 719
Kostnader för försäljning, forskning och utveckling samt administration	**–3 553**	–3 335
Övriga rörelseintäkter och rörelsekostnader, netto	**729**	411
Andel i intresseföretags resultat	**142**	91
Rörelseresultat	**5 435**	5 886
Finansiella intäkter	**504**	241
Finansiella kostnader	**–1 580**	–1 656
Resultat före skatter och minoritetens andel	**4 359**	4 471
Skatter	**–1 420**	–1 754
Minoritetens andel i årets resultat	**–401**	–53
Årets resultat	**2 538**	2 664

Balansräkning Mkr	1999-12-31	1998-12-31
Tillgångar		
Anläggningstillgångar	**63 894**	61 540
Omsättningstillgångar exkl likvida medel	**12 545**	11 337
Likvida medel	**4 627**	4 067
Summa tillgångar	**81 066**	76 944
Eget kapital, avsättningar och skulder		
Eget kapital		
Bundet eget kapital	**23 828**	27 437
Fritt eget kapital	**9 519**	4 888
Summa eget kapital	**33 347**	32 325
Minoritetens andel av eget kapital	**1 006**	643
Avsättningar och skulder		
Räntebärande avsättningar och skulder	**29 228**	24 619
Icke räntebärande avsättningar och skulder	**17 485**	19 357
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	**81 066**	76 944

Nyckeltal	1999	1998
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	**9,8**	10,9
Räntabilitet på eget kapital efter full skatt, %	**7,7**	8,4
Räntabilitet på totalt kapital, %	**7,5**	8,2
Nettomarginal, %	**16,8**	17,1
Soliditet, %	**42,2**	43,1
Räntetäckningsgrad, ggr	**3,8**	3,7
Kapitalomsättningshastighet, ggr	**0,32**	0,34

Definitioner och beräkningar av använda grundbegrepp:

Förekommande värden avser koncernen 1999.

Belopp i Mkr.

RÄNTABILITET PÅ SYSSELSATT KAPITAL

Rörelseresultat inklusive finansiella intäkter i relation till medelvärdet av balansomslutningen med avdrag för icke räntebärande skulder och avsättningar.

Rörelseresultat inklusive finansiella intäkter	6 057
Genomsnittligt sysselsatt kapital	65 254
Räntabilitet på sysselsatt kapital, procent	9,3

RÄNTABILITET PÅ EGET KAPITAL EFTER FULL SKATT

Årets resultat efter skatt och minoritetens andel i relation till medelvärdet av summan av eget kapital vid årets in- och utgång.

Årets resultat	2 538
Genomsnittligt eget kapital	32 836
Räntabilitet på eget kapital efter full skatt, procent	7,7

RÄNTABILITET PÅ EGET KAPITAL EFTER SCHABLONSKATT

Resultat före skatt och minoritetens andel med avdrag för minoritetens andel och 28 procent schablonskatt i förhållande till medelvärdet av summan av eget kapital vid årets in- och utgång.

Resultat före skatter och minoritetens andel med avdrag för minoritetens andel och 28 procent schablonskatt	2 841
Genomsnittligt eget kapital	32 836
Räntabilitet på eget kapital efter schablonskatt, procent	8,7

RÄNTABILITET PÅ TOTALT KAPITAL

Rörelseresultat inklusive finansiella intäkter i relation till medelvärdet av balansomslutningen vid årets in- och utgång.

Rörelseresultat inklusive finansiella intäkter	6 057
Genomsnittlig balansomslutning	85 010
Räntabilitet på totalt kapital, procent	7,1

RÖRELSEMARGINAL

Rörelseresultat i relation till nettoomsättningen.

Rörelseresultat	5 515
Nettoomsättning	27 754
Rörelsemarginal, procent	19,9

NETTOMARGINAL

Resultat före skatter och minoritetens andel i relation till nettoomsättningen.

Resultat före skatter och minoritetens andel	4 297
Nettoomsättning	27 754
Nettomarginal, procent	15,5

SOLIDITET

Eget kapital i relation till balansomslutningen vid årets utgång minskad med räntearbitrageaffärer.

Eget kapital	33 347
Balansomslutning med avdrag för räntearbitrageaffärer	84 703
Soliditet, procent	39,4

SKULDSÄTTNINGSGRAD

Räntebärande skulder och avsättningar med tillägg för minoritetens andel av eget kapital samt avdrag för likvida medel i förhållande till eget kapital vid årets utgång.

Räntebärande skulder med tillägg för minoritetens andel av eget kapital samt avdrag för likvida medel	29 887
Eget kapital	33 347
Skuldsättningsgrad, ggr	0,9

RÄNTETÄCKNINGSGRAD

Rörelseresultat inklusive finansiella intäkter i relation till finansiella kostnader.

Rörelseresultat inklusive finansiella intäkter	6 057
Finansiella kostnader	1 760
Räntetäckningsgrad, ggr	3,4

SJÄLVFINANSIERINGSGRAD

Internt tillförda medel i relation till årets investeringar.

Internt tillförda medel	6 224
Årets investeringar	7 916
Självfinansieringsgrad, ggr	0,8

KAPITALOMSÄTTNINGSHASTIGHET

Nettoomsättningen i relation till balansomslutning vid årets utgång.

Nettoomsättning	27 754
Balansomslutning	86 663
Kapitalomsättning, ggr	0,32

Flerårsöversikt

Belopp i Mkr	1999	1998	1997	1996	1995	1994
RESULTATRÄKNINGSPOSTER						
Nettoomsättning	**27 754**	27 957	28 458	29 030	26 796	24 575
Jämförelsestörande poster	—	–	163	–	–250	–
Rörelseresultat	**5 515**	6 067	7 376	7 672	7 354	7 600
Finansiella intäkter	**542**	288	561	746	930	556
Finansiella kostnader	**–1 760**	–1 907	–2 498	–2 957	–3 158	–3 050
Resultat före skatter och minoritetens andel	**4 297**	4 448	5 439	5 461	5 126	5 106
Årets resultat	**2 538**	2 664	3 399	3 725	3 576	3 718
BALANSRÄKNINGSPOSTER						
Likvida medel	**4 860**	4 439	3 961	4 321	3 099	3 052
Eget kapital	**33 347**	32 325	31 158	28 875	26 305	24 084
Minoritetens andel av eget kapital	**2 472**	2 213	2 304	1 990	1 097	1 094
Räntebärande avsättningar och skulder	**32 275**	27 876	26 311	28 825	29 253	29 728
Icke räntebärande avsättningar och skulder	**18 569**	20 942	19 099	18 923	17 425	15 631
Balansomslutning	**86 663**	83 356	78 872	78 613	74 080	70 537
NYCKELTAL (i procent där ej annat anges)						
Räntabilitet på sysselsatt kapital	**9,3**	10,4	13,3	14,5	14,9	14,8
Räntabilitet på eget kapital efter full skatt	**7,7**	8,4	11,3	13,5	14,2	16,3
Räntabilitet på eget kapital efter schablonskatt	**8,7**	10,2	13,0	14,1	14,5	16,1
Räntabilitet på totalt kapital	**7,1**	7,8	10,1	11,0	11,5	11,7
Rörelsemarginal	**19,9**	21,7	25,9	26,4	27,4	30,9
Nettomarginal	**15,5**	15,9	19,1	18,8	19,1	20,8
Soliditet	**39,4**	39,7	40,3	36,7	35,5	34,1
Skuldsättningsgrad, ggr	**0,9**	0,8	0,8	0,9	1,0	1,2
Räntetäckningsgrad, ggr	**3,4**	3,3	3,2	2,8	2,6	2,7
Självfinansieringsgrad, ggr	**0,8**	1,5	1,6	1,2	1,3	2,8
Kapitalomsättnings-hastighet, ggr	**0,32**	0,34	0,36	0,37	0,36	0,35
ÖVRIGA UPPGIFTER						
Utdelning, Mkr	**1 500** *	1 500	1 500	1 500	1 500	1 343
Investeringar, Mkr	**7 916**	4 528	4 877	5 984	6 043	2 992
Internt tillförda medel, Mkr	**6 224**	6 758	7 869	7 455	7 711	8 238
Elförsäljning, TWh	**86,9**	83,8	78,7	78,4	79,3	74,0
Medelantal anställda	**7 991**	7 996	7 847	8 263	8 460	9 071

* *Föreslagen utdelning.*
Åren 1994–1995 har ej omarbetats till följd av ändrad redovisningsprincip (kapitalandelsmetoden).

Styrelse

Jörgen Andersson
Styrelsens ordförande sedan 1999. Född 1946. F.d. statsråd. Ordförande i KAAB:s AB, Ängelholm, ordförande i Marcon-gruppen AB, ledamot i Riksbanksfullmäktige.

Carl-Erik Nyquist
Koncernchef. Född 1936. Vattenfalls generaldirektör 1985–91. Verkställande direktör sedan 1992. Ledamot affärsverket 1985–91. Vattenfall AB sedan 1992. Ordförande i Svenska Kraftverksföreningen, Swedelec och Baltrel. Styrelseledamot i Industriförbundet.

Helge Eklund
Född 1944. Direktör. Ledamot sedan 1997. Styrelseledamot i Skogsindustrierna och Sveriges Skogsindustriförbund.

Lilian Fossum
Född 1962. vVD i Spendrup AB. Ledamot sedan 1999.

Lars Hjorth
Född 1943. vVD i Kooperativa Förbundet. Ledamot sedan 1997. Ordförande i MeritaNordbanken, Stockholmsregionen.

Göran Johansson
Född 1945. Kommunalråd. Ledamot affärsverket 1982–91. Vattenfall AB sedan 1995, suppleant 1992–94. Ordförande i kommunstyrelsen i Göteborg. Styrelseledamot i bland annat SKF AB och Liseberg AB.

Bo Marking
Född 1937. Direktör. Ledamot sedan 1996. Vice ordförande i Lithuanian Development Bank. Styrelseledamot i Nordiska Investeringsbanken, N&T Argonaut AB och SBAB.

Christina Striby
Född 1944. Chefsjurist vid Posten AB. Ledamot sedan 1997. Styrelseledamot i Postfastigheter AB.

Johnny Bernhardsson
Född 1952. Arbetstagarledamot SIF. Ledamot sedan 1995.

Lars Carlberg
Född 1943. Arbetstagarledamot CF. Ledamot sedan 1998.

Ronny Ekwall
Född 1953. Arbetstagarledamot SEKO. Ledamot sedan 1999. Suppleant 1998.

Suppleanter

Hans Christer Olson
Född 1944. Departementsråd i Näringsdepartementet. Styrelseledamot i LKAB och Sveriges Provnings- och forskningsinstitut SP AB.

Kent Ögren
Född 1955. Kommunalråd i Jokkmokk. Ordförande i Jokkmokks Värmeverk AB.

Lars Carlsson
Född 1951. Arbetstagarledamot SIF.

Per-Ove Lööv
Född 1961. Arbetstagarledamot SEKO.

Stig Lindberg
Född 1946. Arbetstagarledamot Ledarna.

Jörgen Andersson, Carl-Erik Nyquist

Lilian Fossum, Lars Hjorth

Helge Eklund, Kent Ögren

Göran Johansson, Bo Marking

Hans Christer Olson, Christina Striby

Ronny Ekwall, Johnny Bernhardsson, Lars Carlberg

Revisorer

Ernst & Young AB
Lars Träff, auktoriserad revisor.

Filip Cassel, auktoriserad revisor
Riksrevisionsverket.

Suppleant

Staffan Nyström, auktoriserad revisor
Riksrevisionsverket.

Bertil Tiusanen

Carl-Erik Nyquist

Gunnar Axheim

Jan C Johansson

Inger Holmström-Lindgren

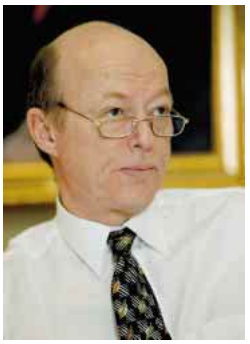

Lennart Billfalk

Alf Lindfors

Berndt-Olof Helzén

Lisbeth Holm

Mats Fagerlund

Bertil Agrenius

Stig Göthe

Gunnar Vallin

Lars Segerstolpe

Koncernledning

Verkställande ledning

Carl-Erik Nyquist
Född 1936, verkställande direktör och koncernchef t o m 13 april 2000.

Bertil Tiusanen
Född 1949, vice verkställande direktör och chef för koncernledningsfunktion Ekonomi och Finans. T.f. VD och koncernchef fr o m 13 april 2000.

Gunnar Axheim
Född 1951, direktör och chef för affärsområde Tjänster.

Berndt-Olof Helzén
Född 1943, direktör och chef för affärsområde Elnät.

Jan C Johansson
Född 1954, direktör och chef för affärsområde Energimarknad.

Alf Lindfors
Född 1946, direktör och chef för affärsområde Elproduktion.

Övriga koncernledningen

Bertil Agrenius
Född 1944, direktör, koncernledningsfunktion Affärsstrategier.
Avliden i februari 2000.

Lennart Billfalk
Född 1946, direktör, koncernledningsfunktion Miljö och Utveckling.

Mats Fagerlund
Född 1950, direktör, koncernledningsfunktion Juridik.

Stig Göthe
Född 1941, direktör, IT-strategi och EU-frågor.

Lisbeth Holm
Född 1953, direktör, koncernledningsfunktion Personal och Organisation.

Inger Holmström-Lindgren
Född 1948, direktör, koncernledningsfunktion Kommunikation.

Gunnar Vallin
Född 1943, direktör och chef för marknadsområde International.

Lars Segerstolpe
Född 1941, direktör, Koncernrevision.

miljø

Miljöårsredovisning 1999 i korthet

VIKTIGA MILJÖHÄNDELSER 1999

- ISO14001-certifieringar eller EMAS-registreringar i följande bolag/enheter:
  Affärsområde Energimarknad (ISO)
  Bergeforsens kraftstation (EMAS/ISO)
  Bodens kraftstation (EMAS/ISO)
  Älvkarleby kraftstation (EMAS/ISO)
  Ringhals kärnkraftverk (EMAS 1999, ISO 1998)
  Hämeen Sähkö Oy (ISO)
  Vattenfall Naturgas AB (ISO)
  SwedPower AB, Anläggningsteknik (ISO)
- Vattenfall tar fram en ny miljöpolicy
- Som första miljövarudeklaration i världen tredjepartcertifierades 14 TWh el från Lule älv
- Biotopmetoden som utarbetats på Vattenfall tillämpas framgångsrikt i försök att beskriva markförändringar med koppling till påverkan på biologisk mångfald, bland annat i EPD-arbetet
- 100 procent av Vattenfalls produkter är miljödeklarerade

MILJÖARBETE – INTEGRERAT I VERKSAMHETEN OCH ÄVEN I ÅRSREDOVISNINGEN

Miljöledningssystem är nu infört i huvuddelen av Vattenfalls verksamheter. Detta innebär att miljöfrågorna successivt integreras i verksamhetsstyrningen, något som i sin tur ger goda förutsättningar för att miljöarbetet ska bidra till utveckling av Vattenfalls affärsvärde. Utifrån detta synsätt har även den årliga miljöårsredovisningen utvecklats. Miljöinformation rörande Vattenfalls verksamheter, produkter och affärer återfinns i årsredovisningens verksamhetsbeskrivning.

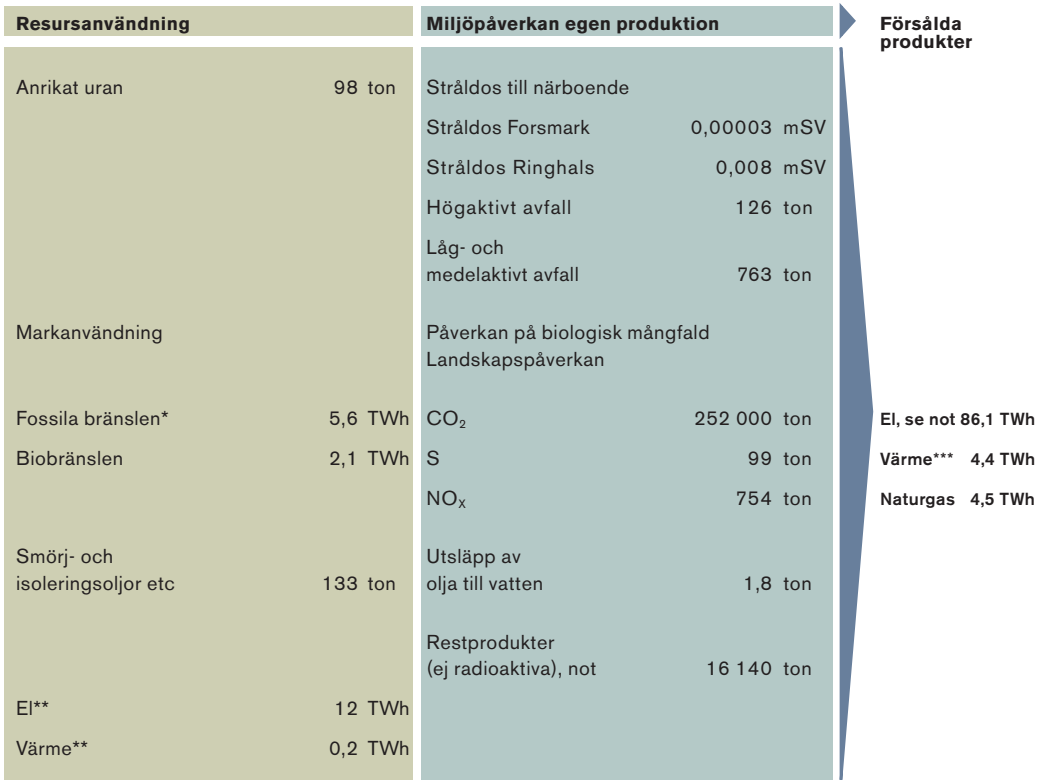
På följande sidor redovisas Vattenfalls sammanfattande miljöbokslut med uppgifter om resursförbrukning och miljöpåverkan orsakad av verksamhet i Sverige och delvis i Finland. Jämförelser görs även med tidigare år. Därefter följer ett resonemang kring miljörelaterad ekonomi.

MILJÖÅRSREDOVISNING 1999 PÅ INTERNET

På Vattenfalls hemsida återfinns en bredare och djupare miljöårsredovisning av Vattenfalls verksamhet 1999. Där redovisas bland annat ett miljöbokslut med detaljinformation om verksamheternas miljöpåverkan och resursanvändning samt trender och Vattenfalls interna miljöarbete med exempel ur verksamheten och information om miljö i affärer.

Fördjupad miljöårsredovisning för år 1999 redovisas på Internet. www.vattenfall.se/miljoredovisning/99

Miljöbokslut 1999 för verksamhet i Sverige

* Innefattar bränslen till egna anläggningar 1,1 TWh, Vattenfall Naturgas inköp för vidareförsäljning (Vattenfalls andel 51 procent) samt fordonsbränslen som åtgår inom verksamheten exkl tjänsteresor (utgörs av bensin, diesel och lite naturgas och motsvarar cirka 3 500 m³ bensin).

** Inköpt för vidareförsäljning och eget bruk.

*** Gäller värme såld i Sverige och Finland, varav 1 TWh producerats med elpannor. I Tyskland produceras och säljs ytterligare 0,9 TWh fossilbränslebaserad värme.

not

	1999 Procent	1999 TWh	1998 TWh
Såld ospecificerad el		**84,1**	80,3
Vattenkraft	43,2	36,3	35,7
Kärnkraft	53,5	45,0	42,8
Fossilt	2,7	2,3	1,8
Bio	0,5	0,46	0
Vindkraft	0,0	0,03	0,04
Såld produktions-specificerad el		**2,0**	3,0
Kärnkraftel		0	1,8
VattenEl*		1,9	1,2
VindEl		0,02	0,01
BiobränsleEl		0,07	0,07
Såld el, totalt		**86,1**	83,3

* Omfattar produkterna VattenEl, Lokal VattenEl, VattenEl med Bra Miljöval och VattenEl EPD.

Såld el består av egenproducerad el och inköpt el minus den koncerninterna elförbrukningen.

Ton	1999
Restprodukter (ej radioaktiva)	**16 140**
Farligt avfall	1 600
Avfall till deponi	12 230
Restprodukter till återvinning	2 130
Avfall till förbränning	180

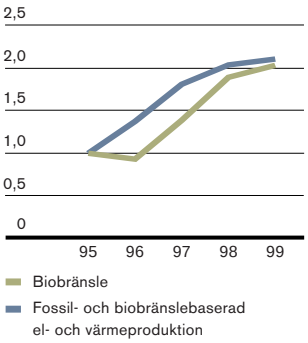
Verksamheten i el- och värmeproducerande anläggningar har präglats av lugn drift utan några större störningar. De incidenter och avvikelser som likväl inträffat redovisas i miljöårsredovisningen på Internet.

Fördjupad miljöårsredovisning för år 1999 redovisas på Internet. www.vattenfall.se/miljoredovisning/99

FÖLJANDE TRENDDIAGRAM ÄR NORMERADE, DVS 1995 ÅRS NIVÅ HAR SATTS TILL 1.

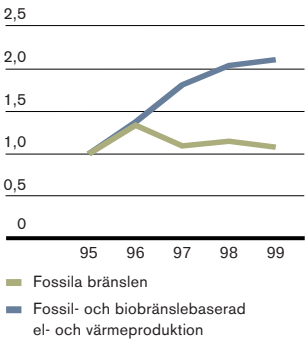
Trenderna för fossil- och biobränsleanvändning och därtill kopplade utsläpp påverkas av tillrinningen i vattenmagasinen, vintertemperaturer, hur många och vilken typ av anläggningar som förvärvas respektive avyttras, myndighetsstyrda skatter och avgifter samt av miljöarbetet vars syfte är att höja verkningsgrader och minska utsläpp. Temperatur och tillgång på vattenkraft inverkar mycket. Exempelvis var 1996 ett torrår med kall vinter vilket avspeglas i diagrammen. Den bränslebaserade el- och värmeproduktionen har ökat framförallt på grund av förvärv av FärdigVärme-anläggningar. Förvärven utgörs ofta av fossilbränslebaserade anläggningar som Vattenfall fortlöpande optimerar och efter hand konverterar till biobränsle.

Användning av biobränsle

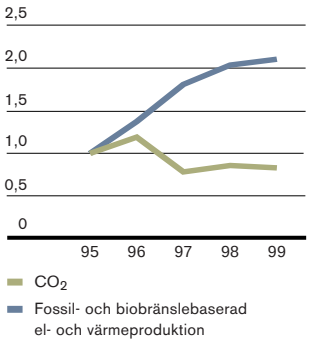
Användning av biobränslen i värmeanläggningar har ökat i takt med förvärv av nya anläggningar. Cirka 50 procent av värmeproduktionen sker med biobränsle. Vattenfall är därmed en av de största användarna av biobränslen inom den svenska energisektorn.

Användning av fossila bränslen

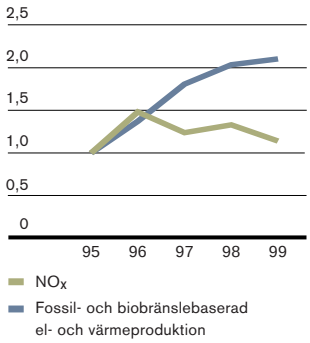
De oljeeldade kondenskraftverken har lagts i malpåse och den reservkraft som kvarstår utgörs av ett fåtal gasturbiner. Övrig användning av fossila bränslen sker framförallt i värmeverk. Fossilbränsleanvändningen har inte ökat i takt med nyförvärven.

Utsläpp av koldioxid

Emissionerna av CO_2 från fossilbränsleeldning ligger tämligen konstant och följer fossilbränsleanvändningen.

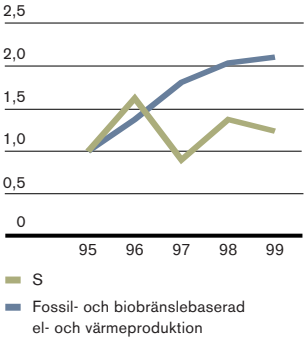
Utsläpp av kväveoxider

Vattenfalls kunnande för att reducera utsläpp av kväveoxider från pannor har lanserats som Vattenfall Low NO_x Engineering och tillämpats på ett 10-tal pannor i Norden. Normalt blir reduktionen 30–50 procent.

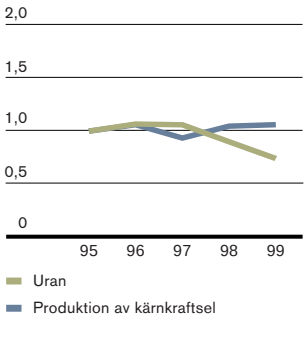
I kraftvärmeverket i Nyköping har det årliga utsläppet minskat med 20 ton. I kraftvärmeverket i Uppsala (ingår ej i diagrammet ovan) har en minskning av närmare 100 ton uppnåtts. Under 1999 tillämpades konceptet på Stora-Ensos barkpanna vid Gruvöns bruk (ingår ej i diagrammet ovan). Här beräknas minskningen bli cirka 130 ton kväveoxider/år. En viktig bas för detta arbete är utvecklingslaboratoriet i Älvkarleby där en ny avdelning kallad "Fort NO_x" nyligen invigts för optimering av pannor.

Utsläpp av svavel

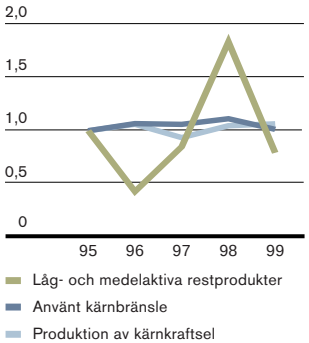
Många anläggningar går successivt över från tjockolja till lättolja med lägre svavelhalt. Ett exempel är värmeanläggningen vid Saab i Trollhättan där man under sommaren 1999 övergick från Eo4 (0,3 procent S) till WRD-olja (0,1 procent S) och därmed minskade svavelutsläppen med 4 ton. Under år 2000 då WRD-oljan används under hela året kommer ytterligare 7 ton svavelutsläpp att undvikas.

Användning av uran

Av såväl ekonomiska skäl som miljöskäl optimeras användningen av kärnbränslet så att minsta möjliga mängd uran åtgår. Bränslet sitter inne i reaktorhärden i cirka 5 år. Beroende på driften byts varierande mängd varje sommar. I diagrammet redovisas hur mycket nytt bränsle som införts i reaktorerna respektive år. Den nedgång som redovisas för 1998 och 1999 är inte en övergång till bestående lägre uranförbrukning utan kommer kommande år att motsvaras av större tillförsel av bränsle. Kurvan för låg- och medelaktivt avfall återger inte exakt den verkliga årliga genereringen av avfall. För Ringhals samlas lågaktivt avfall och läggs i lokal deponi. Dessa partier redovisas som avfall endast de år då verklig deponering sker; därav en topp 1998 då fem års samlade avfall deponerades.

Radioaktiva restprodukter

Vinden blåser i vindkraftverket så att det bildar ström.

Andreas, 7 år. Sverige.

MILJÖRELATERAD EKONOMI

Miljöarbetets bidrag till lönsamheten bestäms av kostnader för och intäkter av genomförda aktiviteter. Idag hanteras dock många miljösatsningar som en integrerad del av verksamheten, varför en finansiell särredovisning av dessa blir konstlad och svår att göra. En ytterligare svårighet är att värderingen av nyttan i kronor och ören inte görs specifikt med avseende på miljöförbättring.

Tidigare år har Vattenfall endast redovisat miljörelaterade utgifter. En risk är att det feltolkas som att miljöfrågorna endast medför kostnader. Att redovisa utgifter utan att uppskatta nyttan av utförda åtgärder kan därmed motverka strävan att integrera miljötänkandet i verksamhetsstyrningen.

I nedanstående tabell indelas därför Vattenfalls miljörelaterade utgifter i två kategorier. Marknadsdrivna miljöutgifter motsvarar investeringar och kostnader som görs av affärsmässiga skäl, t ex införande av miljöledningssystem, miljörelaterad FoU och specifika miljöprojekt som arbete med livscykelanalyser (LCA). Myndighetsstyrda miljöutgifter definieras som investeringar och kostnader för att uppfylla myndighetskrav, gällande t ex tillstånd, miljöskatter och utsättning av fisk.

Marknadsdrivna miljöutgifter bör avvägas mot åtgärdernas bidrag till affärsvärdet. Nyttan består bland annat av effektivare processer vilka innebär besparingar av energi och resurser, att oväntade framtida utgifter minimeras genom miljöhänsyn vid förvärv, att direkta intäkter genereras genom ökad försäljning och marknadsandel eller att miljökompetens och varumärke byggs upp. De marknadsdrivna miljöutgifterna beräknas motsvaras av intäkter och kostnadsbesparingar av minst samma storlek. De myndighetsstyrda miljöutgifterna kan minskas genom effektivare processer och genom förberedelser inför framtida lagförändringar i de länder där vi verkar.

Miljörelaterade utgifter, Mkr	**1999**	1998
Marknadsdrivna miljöutgifter		
Miljöledning Omfattar införande och upprätthållande av miljöledningssystem, miljörevisioner och miljöredovisning	ca **20**	
Projekt och FoU inkl produktutveckling Omfattar bland annat projektet Uthålliga energilösningar	ca **65**	
Myndighetsstyrda miljöutgifter		
CO_2-skatt	**78**	88
Svavelskatt	**2,3**	2,4
NO_X-avgift	**0,4**	0,2
Fiskerelaterade utgifter**	**29,7**	29,8
Avgifter kärnavfall***	**808**	746

* Den främsta drivkraften för införande av miljöledningssystem är effektivisering av egna processer. Här avses de besparingar och intäkter som miljöledningssystemen inom koncernen bidrog till under 1999 till följd av åtgärder under 1999.

** Avser både frivillig och enligt dom ålagd utsättning av fisk, kontroll av utsättningsskyldighet och fiskeavgifter.

*** Se även not 5 (sid 46) i den ekonomiska redovisningen. Därtill kommer kärnkraftskatt, se not 4 (produktionsskatt).

Miljörelaterad verksamhetsnytta 1999

Effektivare processer

*Egna anläggningar**

En uppskattning av totala besparingar/ intäkter kan ännu inte ges. Under 1999 identifierades kostnadsminskningar inom AO Energimarknad genom lägre bränslekostnader och miljöskatter.

Hos kund

Under 1999 gjordes en rad åtgärder hos Vattenfalls kunder som ledde både till förbättrade miljöprestanda och minskade kostnader för miljöskatter och bränsle. Besparingarna uppskattas till cirka 30 Mkr.

Affärer

Under 1999 ökade efterfrågan på el med miljöprofil med över 60 procent. Omsättningen av dessa produkter motsvarade drygt 100 Mkr. Under året identifierades även ett antal affärer där Vattenfalls miljöprofil hade betydelse.

Varumärke/kompetens

Vattenfalls samlade miljöarbete har bidragit till att stärka Vattenfalls varumärke. Ett antal koncernprojekt har lett till kompetenshöjning. Vattenfall behåller bland annat positionen som ledande vad gäller LCA på el- och värmeproduktion och miljövarudeklarationer inom energiområdet (EPD).

Fördjupad miljöårsredovisning för år 1999 redovisas på Internet. www.vattenfall.se/miljoredovisning/99

Hauke, 9 år. Tyskland.

Redovisningsprinciper miljöbokslut

OMFATTNING

Ambitionen är att miljöårsredovisningen ska gälla hela koncernens verksamhet, dvs där Vattenfall har full möjlighet att påverka miljöarbetet. Den ambitionen nåddes inte under 1999. I årets miljöbokslut ingår majoritetsägda bolag i Sverige och i Finland som Vattenfall ägt under hela 1999. Endast Vattenfalls andelar har inkluderats.

Utifrån detta omfattas:

- Vattenfalls andelar i kärnkraftverk 1999, 100 procent av Ringhals och 74,5 procent av Forsmark
- samtliga vattenkraftverk
- samtliga elproducerande förbränningsanläggningar
- samtliga vindkraftverk
- svenska och finska eldistributionsbolag (1,1 miljoner kunder)
- värmeverk i moderbolaget och i dotterbolag samt anläggningar för ”FärdigVärme”, där Vattenfall äger och driver en lokal värmeanläggning som levererar värme till kund
- Vattenfalls andel av Vattenfall Naturgas AB, dvs 51 procent av bolaget.

Vid jämförelser mellan åren har inga korrigeringar gjorts med hänsyn till förändringar i verksamhetens omfattning (förvärv och avyttringar).

Data avser miljöpåverkan enbart från egen produktion, utsläpp från transporter är inte inkluderade och inte heller data från leverantörer. Input/outputanalyserna har därmed inget fullständigt livscykelperspektiv.

BERÄKNINGSPRINCIPER

Emissioner från mindre fjärrvärmeanläggningar (<10 MW) är beräknade utifrån schablonvärden eller besiktningsvärden. Emissionerna från större förbränningsanläggningar är i huvudsak uppmätta. Askmängderna är beräknade.

Angivna CO_2-utsläpp avser endast nettotillskott till atmosfären från förbränning av fossila bränslen. Utsläpp av CO_2 från förbränning av biobränslen ingår inte, eftersom detta CO_2 är en del av kretsloppet. Värden för 1995–1998 har räknats om överslagsmässigt enligt redovisningsprinciperna för 1999 (tidigare redovisningsprincip innebar att 100 procent av en verksamhet togs med även om Vattenfall ägde mindre, men bolag med ägarandel på mindre än 50 procent exkluderades då liksom nu).

Fördjupad miljöårsredovisning för år 1999 redovisas på Internet. www.vattenfall.se/miljoredovisning/99

ENERGITERMER

Effektenheter

Effekt är energi per tidsenhet
Effekt anges i watt (W)
1 kW (kilowatt) = 1 000 W
1 MW (megawatt) = 1 000 kW
1 GW (gigawatt) = 1 000 000 kW

Energienheter

Energi är effekt gånger tid
1 kWh = 1 kW under en timme, kilowattimme
1 MWh (megawattimme) = 1 000 kWh
1 GWh (gigawattimme) = 1 000 000 kWh
1 TWh (terawattimme) = 1 000 000 000 kWh

Spänning 1 kV (kilovolt) = 1 000 volt (V)

"ÖGONMÅTT" PÅ ENERGI

1 kWh räcker för att driva en normal bilkupévärmare ungefär en timme eller en 60W-lampa i nästan 17 timmar.

1 MWh räcker för att värma en villa ett par veckor, produceras på 20 minuter i Vattenfalls största vindkraftverk när det blåser bra.

1 GWh räcker för Lunds elbehov under 8 timmar, produceras i Harsprångets vattenkraftstation på en timme eller i kärnkraftverket i Forsmark på 20 minuter.

1 TWh räcker för att driva två stora tidningspappersmaskiner i ett år. Räcker för att driva alla Sveriges tåg, tunnelbanor och spårvagnar i 5 månader. Produceras av Ringhals kärnkraftverk på 12 dagar.

ORD OCH FÖRKORTNINGAR

APX Amsterdam Power Exchange. Elbörsen i Amsterdam.

Derivatinstrument Finansiellt instrument vars värde eller värdeförändring är relaterad till ett underliggande instrument. Exempel på derivatinstrument är optioner, terminer och swapar. Derivatinstrument används ofta för riskhantering.

Distribuerad elproduktion Småskalig, decentral elproduktion, t ex småskalig kraftvärmeproduktion i enskilda fastigheter.

EFET European Federation of Energy Traders. En organisation för el- och gashandlare i Europa som verkar för en öppen och konkurrensutsatt energimarknad.

Elspotmarknaden Kortsiktig fysisk handel med el på börsen.

EMAS Eco Management and Audit Scheme; EUs förordning för miljöledning och miljörevision.

EMF Elektriska och magnetiska fält, alstras av ström i elektriska ledningar, generatorer och annan elektrisk utrustning.

EPD Environmental Product Declaration, system för certifierade miljövarudeklarationer som följer principerna för s k Typ III-deklarationer i ISO TR 14025 och syftar till kvalitetssäkrad och jämförbar information om produkters och tjänsters miljöpåverkan, se vidare www.miljostyrning.se/epd.

Farligt avfall Avfall enligt förordningen (1996:971) om farligt avfall.

Fjärrvärme Uppvärmning av flera byggnader med ett gemensamt större system för hetvatten eller ånga.

Försiktighetsprincipen avseende EMF Vid nybyggnation eller restaurering av anläggningar används lösningar som ger låga elektriska och magnetiska fält till rimliga kostnader.

ISDA-avtal Ett bilateralt ramavtal enligt riktlinjer upprättade av International Swap Dealers Association. Avtalet reglerar parternas rättsliga åtaganden i samband med ingångna derivataffärer.

ISO 14001 Internationell standard för miljöledningssystem.

Kraftvärmeverk Anläggning för kombinerad produktion av el och fjärrvärme. Ett specialfall är då värmeproduktionen används i direkt anslutning till anläggningen i en industriell process. Det brukar vanligen benämnas mottryck.

Livscykelanalyser LCA En metod för att värdera den miljöpåverkan en produkt eller process ger under hela sin livscykel – från utvinning av råvaror, över produktion och användning till återvinning eller kvittblivning. Jämför **Livscykelinventering LCI** där miljöpåverkan mäts men ej värderas.

Lokalnät Nät inom spänningsområdet 0,4–20 kV.

manSv, mansievert Kollektivdos, vilket är medeldosen radioaktiv strålning, multiplicerat med antalet individer i en bestämd grupp.

mSv, millisievert Mått på radioaktiv stråldos till människa.

NAET Nordic Association for Electricity Traders. En förening för handlare aktiva på den nordiska elderivatmarknaden. Handlarna representerar företag från Sverige, Norge, Finland, Danmark, Tyskland, USA och England.

NordPool Den nordiska elbörsen.

NO_x Kväveoxider bildas vid förbränning och bidrar till försurning, övergödning och bildning av marknära ozon. Kan ge hälsoeffekter.

PCB Polyklorerade bifenyler; isolervätska som tidigare användes i kondensatorer. Organiskt miljögift.

Regionnät Nät inom spänningsområdet 40–130 kV.

S Svavel. Utsläpp av svavel (eg svaveldioxid) omvandlas i atmosfären till svavelsyra och bidrar till försurningen.

SKB Svensk Kärnbränslehantering AB, ansvarar för hanteringen av radioaktivt avfall.

Tillgänglighet Faktisk produktionsförmåga i förhållande till maximalt möjlig produktion.

Transiteringsintäkter Intäkter från elleverantörer, elkunder eller nätägare för överföring av el på elnätet.

Värmekraft El som produceras via en uppvärmningsprocess, t ex gasturbin eller med ångprocess.

Vattenfall AB (publ)
162 87 STOCKHOLM
Telefon 08 739 50 00
Telefax 08 37 01 70
Besöksadress Jämtlandsg 99,
Vällingby

Verkställande ledningen
Telefax 08 17 85 06

Vattenfall Treasury AB (publ)
162 87 STOCKHOLM
Telefon 08 739 50 00
Telefax 08 37 59 41

Vattenfall European Affairs
Avenue de Tervueren 12, Bte 3
B-1040 BRYSSEL
Telefon +32 2 735 4000
Telefax +32 2 732 3399

AFFÄRSOMRÅDEN

Affärsområde Energimarknad
Vattenfall AB
162 87 STOCKHOLM
Telefon 08 739 50 00
Telefax 08 739 70 33

Affärsområde Elproduktion
Vattenfall AB
162 87 STOCKHOLM
Telefon 08 739 50 00
Telefax 08 739 50 42

Affärsområde Elnät
Vattenfall AB
162 87 STOCKHOLM
Telefon 08 739 50 00
Telefax 08 739 66 55

Affärsområde Tjänster
Vattenfall AB
971 77 LULEÅ
Besöksadress Timmermansg 25
Telefon 0920 77 000
Telefax 0920 22 69 67

162 87 STOCKHOLM
Telefon 08 739 50 00
Telefax 08 37 88 04

Vattenfall Naturgas AB
Besöksadress Kungsbron 21
Box 824
101 36 STOCKHOLM
Telefon 08 796 38 00
Telefax 08 796 38 40

MARKNADSOMRÅDEN

Finland
Vattenfall Oy
Alexandersgatan 15 B
FIN-00100 HELSINGFORS
Telefon +358 9 41 54 74 00
Telefax +358 9 41 54 79 99

Norge
Vattenfall Norge AS
Munkedamsveien 45 C
Postboks 1235 VIKA
N-0110 OSLO
Telefon +47 21 50 13 00
Telefax +47 21 50 13 01

Danmark
Ström a/s
Strandvejen 100
DK-2900 HELLERUP
Telefon +45 7025 1570
Telefax +45 7025 1571

Tyskland
VASA Energy GmbH & Co KG
Vattenfall Deutschland GmbH
Neuer Wall 72
DE-203 54 HAMBURG
Telefon +49 40 36 00 40
Telefax +49 40 36 00 49 99

Estland
Vattenfall Estonia OÜ
Ahtri 12
EE-101 51 TALLINN
Telefon +372 611 65 63
Telefax +372 611 65 64

Lettland
Vattenfall Latvia SIA
Pulkveza Brieza 12
LV-1010 RIGA
Telefon +371 750 3005
Telefax +371 750 3006

Litauen
Vattenfall Lithuania UAB
Jouzapaviciaus St 6/2
LT-2005 VILNIUS
Telefon +370 273 0956
Telefax +370 273 0957

Polen
Vattenfall Poland Sp. zo.o.
Al. Jerozolimskie 56c
PL- 00-803 WARSZAWA
Telefon +48 22 820 92 00
Telefax +48 22 820 92 01

Tjeckien
Vattenfall Czech Republic s.r.o
Zlatnická 10
CZ-110 00 PRAG 1
Telefon +420 2 5101 9214
Telefax +420 2 5101 9154

Nederländerna
Vattenfall Nederland BV
Kruisweg 803 A
NL-2132 NG HOOFDDORP
Telefon +31 23 55 70 150
Telefax +31 23 55 70 151

Österrike
Vattenfall AB Österreich
Bösendorferstrasse 4/11
A-1010 WIEN
Telefon +43 1 505 27 27
Telefax +43 1 503 94 48

International
Vattenfall AB
Besöksadress Vasagatan 15-17
Postadress 162 87 STOCKHOLM
Telefon 08 545 161 00
Telefax 08 545 161 39

Vattenfall Ltd
South East Asia Office
25th fl. Times Square Building
246 Sukhumvit Road (Soi 12–14)
BANGKOK 10110 Thailand
Telefon växel +66 2 253 9394(–7)
Telefax +66 2 253 9398

Vattenfall
South America Office
95 Merrick Way, Suite 380
Coral Gables
Florida 331 34, USA
Telefon +1 305 445 0313
Telefax +1 305 445 1686

Produktion: Vattenfall AB, Business Support och Vattenfall Support AB.
Beställare: Ola Thorén, Koncernledningsfunktion Kommunikation
Projektledare och redaktör: Charlotte Hernmarck, Vattenfall Business Support.
Grafisk form: Karin Röstin, Vattenfall Inhouse.
Foto: Lars Åke Bäckdahl, Per Klaesson (Bildhuset), Kicki Lundgren (Mira bildbyrå), Q image, Rein Välme.
Teckningar och citat: Ett antal barngrupper i åldrarna 6–12 år i Sverige, Tyskland och Polen har ombetts teckna eller skriva om varifrån energi kommer, hur man använder energi eller hur man använder Internet.
Tryck: Tryckindustri AB, Svanenmärkt tryckeri lic nr 341077, Stockholm, mars 2000.
Tryckt på miljögodkänt papper från Svenskt Papper/MoDo

Information från Vattenfall 2000
Bolagsstämma äger rum 13 april 2000
Delårsrapporter 2000 publiceras enligt följande: Tremånadersrapport 23 maj
Sexmånadersrapport 28 augusti
Niomånadersrapport 21 november
Rapporter kan beställas från Vattenfall Support AB, 162 87 Stockholm, telefon 020–48 58 40, telefax 08–739 64 44, E-post info@vattenfall.se
Se också Vattenfalls hemsida på Internet, www.vattenfall.se

VATTENFALL 162 87 STOCKHOLM. TEL: 08-739 50 00. www.vattenfall.se

VATTENFALL